

ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS

DABAS LIEGUMA „LIELAIS PELEČĀRES PURVS” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Dabas liegums atrodas Riebiņu novada Sīļukalna pagastā, Līvānu novada Rudzātu pagastā, Krustpils novada Atašienes pagastā, Varakļānu novads Varakļānu pagastā

Plāns izstrādāts laika posmam no 2016. gada līdz 2026. gadam

Pasūtītājs: Riebiņu novada dome

Izstrādātājs: Daugavpils Universitātes Dabas izpētes un vides izglītības centrs

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

Plāns izstrādāts LVAF projekta „Dabas aizsardzības plānu izstrāde dabas liegumiem „Rušonu ezera salas” un „Lielais Pelečāres purvs”, un dabas aizsardzības plāna aktualizēšana dabas liegumam „Jašas-Bicāņu ezers”” (Reģ. Nr. 1-20/106) ietvaros

Plāna izstrādē iesaistītie eksperti/speciālisti:

Uldis Valainis - plāna izstrādes vadītājs
Pēteris Evarts-Bunders - biotopu un vaskulāro augu eksperts
Kristīne Daudziņa – vaskulāro augu eksperts
Maksims Balalaikins - bezmugurkaulnieku eksperts
Gaidis Grandāns - ornitofaunas eksperts
Juris Soms - hidroloģijas un ģeoloģijas eksperts
Rolands Moisejevs - lihenofloras eksperts
Digna Pilāte - zīdītājdzīvnieku eksperts

Plāna izstrādes uzraudzības grupa (apstiprināta ar Dabas aizsardzības pārvaldes ģenerāldirektora 2015. gada 27. augusta rīkojumu Nr. 1.1./49/2015-P.):

Anita Namatēva, Dabas aizsardzības pārvalde, Dabas aizsardzības departamenta, Monitoringa un plānojuma nodaļas vecākā eksperte;
Sandra Līckrastiņa, Valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts meži” Dienvidlatgales mežsaimniecības vides speciāliste;
Dace Dumbere-Brežģe, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras Investīciju projektu departamenta Projektu attīstības nodaļas projektu vadītāja;
Guna Novika, Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālās vides pārvaldes Kontroles daļas Piesārņojuma kontroles sektora vecākā inspektore;
Inese Reitāle, Riebiņu novada domes Attīstības un plānošanas daļas vadītāja;
Tatjana Isaka, Valsts meža dienesta, Dienvidlatgales virsmežniecības inženieris vides aizsardzības jautājumos;
Ivars Ikaunieks, Varakļānu novada domes izpilddirektors;
Ilmārs Luksts, Krustpils novada domes Vides un civilās aizsardzības dienesta vadītājs;
Gunita Vaivode, Līvanu novada domes Plānošanas un attīstības daļas vides inženiere,
Kristīne Rubina, īpašuma “Sniedziņi” pārstāve.

Tekstā izmantotie saīsinājumi

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde;

DA plāns – dabas aizsardzības plāns;

DMB – dabiskie meža biotopi;

DL – dabas liegums;

ES – Eiropas Savienība;

IAIN – individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi;

LAD – Lauku atbalsta dienests;

LĢIA – Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra;

LIZ – lauksaimniecībā izmantojamās zemes;

LVM; AS LVM, – akciju sabiedrība „Latvijas Valsts meži”;

MK – Ministru Kabinets;

NVO – nevalstiskās organizācijas;

SDF, Natura 2000 SDF – Natura 2000 teritoriju apraksta standarta datu forma;

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija;

VMD – Valsts meža dienests;

VMRDB - Valsts meža reģistra datubāzē.

SATURS

KOPSAVILKUMS	6
1. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APRAKSTS	10
1.1. Vispārēja informācija par aizsargājamo teritoriju	10
1.1.1. Aizsargājamās teritorijas atrašanās vieta un administratīvi teritoriālais sadalījums.....	10
1.1.2. Aizsargājamās teritorijas zemes izmantošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts	12
1.1.3. Pašvaldību novada teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteiktā pašreizējā teritorijas izmantošana un plānotā (atļautā) izmantošana	13
1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums	15
1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture.....	15
1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums	15
1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā	15
1.2. Normatīvo aktu normas, kas attiecas uz konkrēto aizsargājamo teritoriju	16
2. ĪSS AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS	25
2.1. Klimats	25
2.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija.....	26
2.3. Hidroloģija un ūdens kvalitāte.....	31
2.4. Augšnes	35
3. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS.....	35
3.1. Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība.....	35
3.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju	35
3.3. Aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi.....	36
3.3.1. Lauksaimniecība.....	36
3.3.2. Tūrisms	36
3.3.3. Zveja un makšķerēšana.....	36
3.3.4. Mežsaimniecība	36
4. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS.....	38
4.1. Aizsargājamā teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē .	38
4.2. Ainaviskais novērtējums	39
4.3. Biotopi, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori	39
Dabas aizsardzības vērtība	39
4.3.1. Purvu biotopi	43
4.3.2. Mežu biotopi.....	44
4.3.3. Saldūdeņu biotopi.....	47
4.4. Sugas, to sociālekonomiskā vērtība un sugas ietekmējošie.....	48
4.4.1. Flora.....	48
4.4.2. Fauna	54
4.4.2.1. Zīdītāji	54
4.4.2.2. Abinieki un rāpuļi.....	57
4.4.2.3. Bezmugurkaulnieki.....	58
4.4.2.4. Putni.....	62
4.5. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums	65
5. INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANU	67
5.1. Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam	67
5.1.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis	67
5.1.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam.....	67

5.2. Plānotie apsaimniekošanas pasākumi	68
6. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA	75
6.1. Priekšlikumi par nepieciešamajiem grozījumiem pašvaldību teritoriju plānojumā.....	75
6.2. Priekšlikumi par aizsargājamās teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu, ieteicamo teritorijas funkcionālo zonējumu	76
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI	81

PIELIKUMI

1. pielikums. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” dabas aizsardzības plāna sagatavošanas process un sabiedrības informēšana – sanāksmju protokoli un dalībnieku saraksti
2. pielikums. Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” robežpunkti
3. pielikums. Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” robežshēma
4. pielikums. Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” zemes lietojumu karte
5. pielikums. Dabas lieguma "Lielais Pelečāres purvs" zemes īpašumu veidu karte
6. pielikums. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā esošo Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu sadalījums
7. pielikums. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” mežaudžu sadalījums pēc meža augšanas apstākļu tiem.
8. pielikums. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” mežaudžu sadalījums pēc valdošās koku sugas.
9. pielikums. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” mežaudžu sadalījums pēc vecuma grupām.
10. pielikums. Dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” konstatēto aizsargājamo un reto vaskulāro augu, sēņu un sūnu sugu atradņu karte.
11. pielikumi. Dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” konstatēto aizsargājamo un reto ķērpju sugu atradņu karte.
12. pielikums. Dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” konstatēto aizsargājamo un reto bezmugurkaulnieku sugu atradņu karte.
13. pielikums. Dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” konstatēto aizsargājamo un reto putnu sugu atradņu karte.
14. pielikums. Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” apsaimniekošanas pasākumu karte.
15. pielikums. Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” funkcionālais zonējums.
16. pielikums. Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” funkcionālā zonējuma robežpunkti
17. pielikums. Speciālās informatīvās zīmes paraugs, tās lietošanas un izveidošanas kārtība.
18. pielikums. Dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” sastopamo ES nozīmēs aizsargājamo biotopu attēli.
19. pielikums. Dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” sastopamo reto un īpaši aizsargājamo sugu apraksti un attēli.

KOPSAVILKUMS

Dabas liegums „Lielais Pelečāres purvs” atrodas Latvijas dienvidaustrumu daļā. Administratīvā iedalījuma ziņā DL teritorija izvietojusies četrās pašvaldībās, t.i. Riebiņu novada Sīļukalna pagastā, Līvānu novada Rudzātu pagastā, Krustpils novada Atašienes pagastā un Varakļānu novada Varakļānu pagastā. DL faktiskā platība, atbilstoši Valsts meža reģistra un Valsts zemes dienesta datubāzu 2014. un 2015. gada datiem lieguma kopējā platība ir 5684,34 ha.

DL „Lielais Pelečāres purvs” ir izveidots 1977. gadā kā dzērvenāju liegums, bet kopš 1999. gada tam ir noteikts dabas lieguma statuss. Liegums ir iekļauts Eiropas Savienības aizsargājamo teritoriju tīklā Natura 2000 (ES kods LV0512200), kā C tipa teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Teritorija iekļauta Natura 2000 datubāzē, kā nozīmīga teritorija īpaši aizsargājamo purvu biotopu (7110* *Aktīvi augstie purvi* un 7140 *Pārejas purvi un slīkšņas*) un mežu biotopu (91D0* *Purvaini meži*) aizsardzībai, kā arī ES nozīmes īpaši aizsargājamās tauriņu sugas zirgskābeņu zilenīša *Lycaena dispar* un ar mežu biotopiem saistīto putnu sugu aizsardzībai.

Kopā ar Teiču purvu DL „Lielais Pelečāres purvs” ir iekļauts starptautiski nozīmīgu mitraiņu sarakstā.

DL teritorijā ir reģistrēti deviņi ES nozīmes īpaši aizsargājamie biotopi ar kopējo platību 5010,12 ha, kas sastāda 88,14 % no kopējās ĪADT teritorijas.

DL teritorijā kopumā konstatētas 55 īpaši aizsargājamās sugas – no tām 7 vaskulāro augu, 6 ķērpju, 1 sūnu, 1 sēņu, 2 zīdītājdzīvnieku, 9 bezmugurkaulnieku, 1 abinieku, kā arī 28 īpaši aizsargājamās putnu sugas.

Teritorijas sociālekonomiskās vērtības veido gan materiālās, gan nemateriālās vērtības. Lielākā ekonomiskā vērtība, teorētiski, piemīt lieguma meža koksnes krājai un kūdras atradnēm, tomēr, mežsaimnieciskās darbības attīstību un kūdras ieguvī pamatoti ierobežo dabas vērtību saglabāšanai nepieciešamais īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statuss un ar to saistītie ierobežojumi. Izvēle par labu dabas aizsardzībai tika pieņemta, nodibinot liegumu un apstiprinot tā robežas. Dabas lieguma nekoksnes vērtību veido mežam un purvam piemītošās rekreatīvās, zinātniskās un izziņas, vidi stabilizējošās un ekoloģiskās īpašības, kā arī nekoksnes materiālās vērtības - savvaļas sēnes, ogas un medijamie dzīvnieki.

2015. gadā tika uzsākta dabas aizsardzības plāna izstrāde dabas liegumam „Lielais Pelečāres purvs”. Dabas aizsardzības plāns izstrādāts atbilstoši 09.10.2007. Ministru kabineta noteikumiem Nr. 686 „Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”. Plāns izstrādāts laika posmam no 2016. gada līdz 2026. Plāna izstrādes uzraudzībai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rīkojumu nodibināta Uzraudzības grupa, kurā pārstāvētas dažādas institūcijas, organizācijas un zemes īpašnieki. Pirms DA plāna sabiedriskās apspriešanas organizētas 3 Uzraudzības grupas sanāksmes (17.12.2015., 30.06.2016., 29.09.2016.). Dabas aizsardzības plāna Sabiedriskā apspriešana tika izsludināta Latvijas Vēstnesī 14.09.2016. un notika 29.09.2016. Riebiņu kultūras centrā, Saules ielā 8a. Ar dabas aizsardzības plāna saturu līdz 27.09.2016. varēja iepazīties Riebiņu novada domē

(Saules ielā 8, Riebiņi), Krustpils novada domē (Rīgas iela 150A, Jēkabpils), Līvānu novada domē (Rīgas iela 77, Līvāni) un Varakļānu novada domē (Rīgas 13, Varakļāni). Rakstiskus priekšlikumus plāna izstrādātājiem varēja iesniegt līdz 27.09.2016. Pēc sabiedriskās apspriešanas DA plāns precizēts un iesniegts atzinumu saņemšanai Riebiņu novada domē, Krustpils novada domē, Līvānu novada domē un Varakļānu novada domē. Saņemtie atzinumi pievienoti DA plāna pielikumā. Pēc atzinuma saņemšanas tika sasaukta pēdējā uzraudzības grupas sanāksme2016.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros notikušo uzraudzības grupas sanāksmju un sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokolus skat. 1. pielikumā.

DL teritorijā dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā konstatēti vairāki dabas vērtības negatīvi ietekmējoši faktori. DL purvu un mežu biotopus ietekmē liegumā un visā tā apkārtnē izveidotā meliorācijas sistēma, kuras radīto hidroloģiskā režīma izmaiņu dēļ sākotnējās neskarta augstā purva teritorijās ir palielinājies priedes un bērza ikgadējais pieaugums un mainījies zemsedzes sūnaugu un vaskulāro augu sastāvs. Hidroloģiskā režīma izmaiņu radītais aizaugums negatīvi ietekmējis arī purvu biotopus apdzīvojošas sugas, samazinot tām potenciāli piemēroto dzīvotņu platības. Daļā purva teritorijas meliorācijas sistēma ir dabiski aizaugusi un purva dabiskā atjaunošanās jau notikusi vai notiek, tādēļ dabas lieguma teritorijā atsevišķi hidrotehniskie pasākumi purva biotopu saglabāšanai nav nepieciešami.

Atsevišķās liegumam pieguļošajās teritorijās tiek plānota meliorācijas sistēmas rekonstrukcija vai pārbūve. Lai nepieļautu hidroloģiskā režīma izmaiņu negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas vērtībām, plānojot liegumam pieguļošajā teritorijā meliorācijas sistēmu rekonstrukciju vai pārbūvi nepieciešama sertificēta purvu un mežu eksperta atzinuma saņemšana un jāizstrādā atsevišķs pasākuma īstenošanas plāns.

Dabas lieguma teritorijā samērā bieži notiek meža ugunsgrēki, neskatoties uz to, ka tie veicina specifiska sugu kompleksa izveidošanos, ir nepieciešams ievērot ugunsdrošības pasākumus uzturoties mežā, lai nepieļautu meža nekontrolētu degšanu. Visvairāk degšanai pakļautā teritorija robežojas ar dzelzceļa līniju, kas norāda uz ugunsgrēku izcelsmi antropogēnās slodzes ietekmē.

Jebkāda veida medības ir uzskatāmas par traucējumu putnu ligzdošanas sezonā, kas sevišķi nozīmīgs ir ērgļu ligzdošanas vietu tuvumā. Dabas lieguma teritorijā nav konstatēti citi būtiski ietekmējošie faktori, kas apdraudētu tur sastopamās īpaši aizsargājamo sugu atradnes. Atsevišķās lieguma purvu un mežu teritorijas vasarā apmeklē ogotāji un sēņotāji, tomēr tas neatstāj būtisku ietekmi uz lieguma teritorijā reto sugu atradnēm.

Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis ir saglabāt dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” dabas vērtības, aizsargājot to ainavisko struktūru, kā arī biotopu un sugu daudzveidību.

Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam ir sekojoši:

Institucionālie un organizatoriskie aspekti

1. *Nodrošināt dabas lieguma robežu iezīmēšanu dabā.*

Dabas un ainavisko vērtību saglabāšana

2. *Saglabāt dabas lieguma teritorijā esošos aizsargājamus biotopus vismaz to pašreizējā platībā.*
3. *Saglabāt dabas lieguma teritorijā sastopamo reto un aizsargājamo sugu populācijas vismaz to pašreizējā stāvoklī.*
4. *Nodrošināt nepieciešamos īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumus, novēršot potenciālo apdraudējumu.*
5. *Saglabāt teritorijas ainaviskās vērtības.*

Infrastruktūras uzturēšana

6. *Nodrošināt negatīvās ietekmes nepieļaušanu uz dabas liegumu, tā pieguļošajās teritorijās esošajās meliorācijas sistēmas uzturēšanas vai renovēšanas darbu gadījumā.*

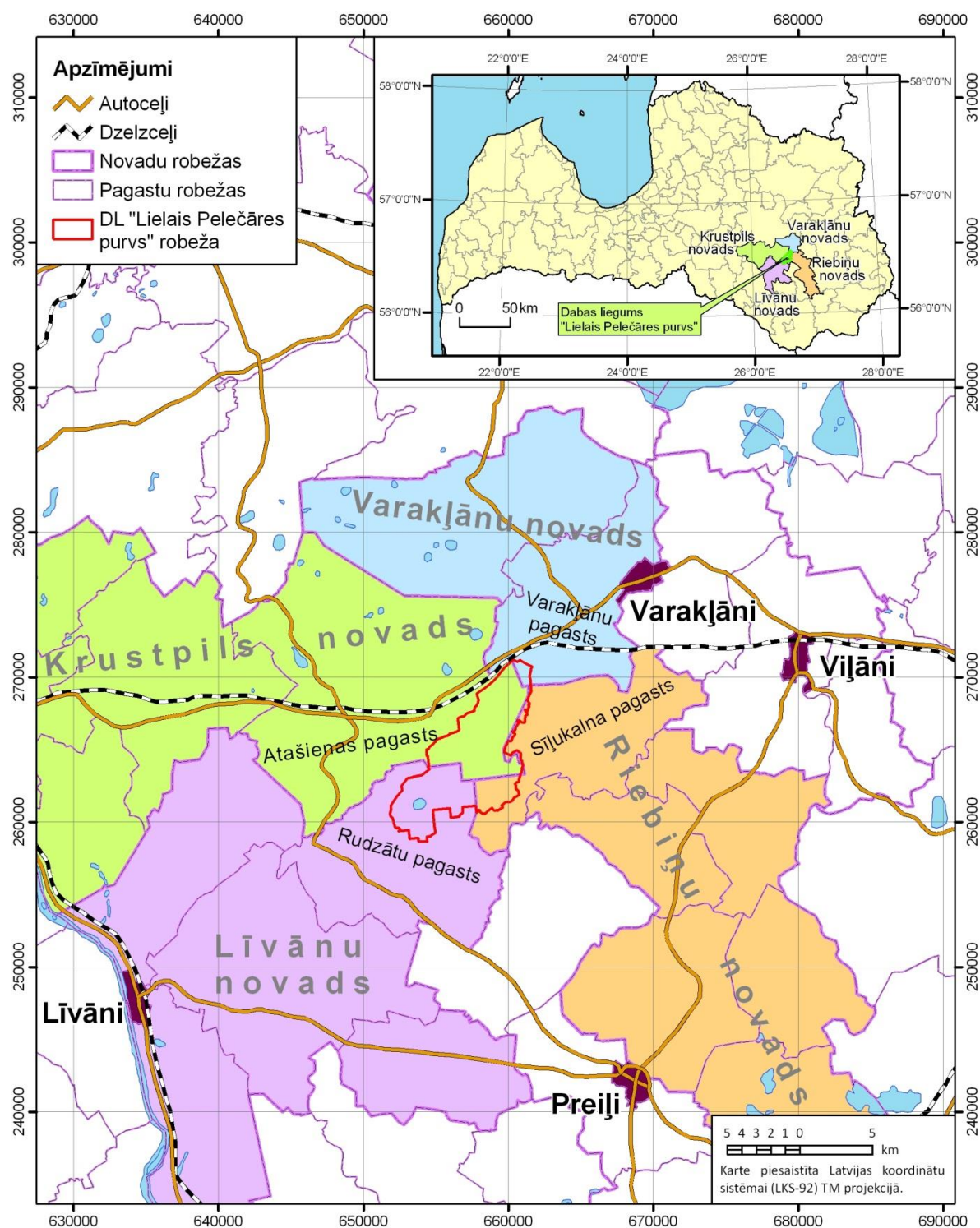
Zinātniskā izpēte un monitorings

7. *Nodrošināt īpaši aizsargājamo biotopu un sugu monitoringu;*
8. *Nodrošināt apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitoringu.*

Dabas liegumā ieteicams funkcionālais zonējums divās zonās - dabas lieguma zona un regulējamā režīma zona. Regulējamā režīma zona izveidota ES nozīmes īpaši aizsargājamās putnu sugas klinšu ērgļa *Aquila chrysaetos* aizsardzības nodrošināšanai. Dabas lieguma "Lielais Pelečāres purvs" funkcionālo zonu shēmu un robežu aprakstus skat. dabas lieguma "Lielais Pelečāres purvs" dabas aizsardzības plāna 15. un 16. pielikumā.

Galvenās izmaiņas, salīdzinot ar spēkā esošajiem Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem, ir sezonāls teritorijas apmeklējuma aizliegums periodā no 1. februāra līdz 15. jūlijam klinšu ērgļa dzīvotņu saglabāšanai izveidotajā regulējamā režīma zonā.

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

DL „Lielais Pelečāres purvs” atrašanās vieta.

1. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. Vispārēja informācija par aizsargājamo teritoriju

1.1.1. Aizsargājamās teritorijas atrašanās vieta un administratīvi teritoriālais sadalījums

Dabas liegums „Lielais Pelečāres purvs” atrodas Latvijas dienvidaustrumu daļā. Administratīvā iedalījuma ziņā DL teritorija izvietojusies četrās pašvaldībās, t.i. Riebiņu novada Sīļukalna pagastā, Līvānu novada Rudzātu pagastā, Krustpils novada Atašienes pagastā un Varakļānu novada Varakļānu pagastā (skat. 1.1.1.1. attēlu). DL ģeogrāfiskā izpratnē ir vienota teritorija un tās faktiskā platība, atbilstoši dabas datu pārvaldības sistēmā „Ozols” norādītajai robežai, ir 5683,3 ha, tomēr pēc plāna izstrādes laikā precizētajām lieguma robežām atbilstoši Valsts meža reģistra un Valsts zemes dienesta datubāzēm 2014. un 2015. gada datiem lieguma kopējā platība ir 5684,34 ha – šī precizētā platība izmantota visā DA planā. Dabas lieguma teritorija atbilstoši administratīvajam iedalījumam, 2882,31 ha ietilpst Krustpils novada Atašienes pagastā, 1910,93 ha Līvānu novada Rudzātu pagastā, 735,68 ha Riebiņu novada Sīļukalna pagastā un 155,42 ha Varakļānu novada Varakļānu pagastā (skat. 2. un 3. pielikumu). Lai precīzi noteiktu dabas lieguma robežu, dabā ir nepieciešams veikt detalizētu teritorijas instrumentālo uzmērīšanu, kas paredzēta apsaimniekošanas pasākumu sadaļā.

DL „Lielais Pelečāres purvs” ir izveidots 1977. gadā kā dzērvenāju liegums (Valsts aizsargājamie dabas objekti Latvijas PSR teritorijā, 1977). Kopš 1999. gada tam ir noteikts dabas lieguma statuss (MK Noteikumi par dabas liegumiem Nr. 212, 1999). DL ir iekļauts Eiropas Savienības aizsargājamo teritoriju tīklā Natura 2000 (ES kods LV0512200), kā C tipa teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Teritorija iekļauta Natura 2000 datubāzē, kā nozīmīga teritorija īpaši aizsargājamo purvu biotopu (7110* *Aktīvi augstie purvi* un 7140 *Pārejas purvi un slīkšņas*) un mežu biotopu (91D0* *Purvaini meži*) aizsardzībai, kā arī ES nozīmes īpaši aizsargājamās tauriņu sugas zirgskābeņu zilenīša *Lycaena dispar* un ar mežu biotopiem saistīto putnu sugu aizsardzībai.

Kopā ar Teiču purvu DL „Lielais Pelečāres purvs” ir iekļauts starptautiski nozīmīgu mitraiņu sarakstā (The List of Wetlands of International Importance, 2015).

DL teritorija ietver galvenokārt augsto purvu, vietām pārejas un zemo purvu fragmentus. Purva perifērijā lielākoties sastopami skujkoku un jaukti meži. DL nozīmīgākās dabas vērtības ir virkne aizsargāmo putnu sugu, piemēram, klinšu ērglis, melnkakla gārgale, pelēkā dzilna, baltmugurdzenis, trīspirkstu dzenis, peļu kliņšs, mednis, rubenis, mazais ērglis, pļavas lija u.c., kā arī ES Biotopu direktīvas suga zirgskābeņu zilenītis.

Dabas lieguma teritorijas lielāko daļu aizņem Lielais purvs, kā arī vairāki platības ziņā mazāki purvi – Garais purvs (Garais pūrs), Bajāru purvs (Bojoru pūrs), Aizpuriešu purvs, Deigļu purvs (Deigļu pūrs) un Pelečāres purvs (Pelečāres pūrs). DL dienvidrietumu daļā ir Daguma (Deguma jeb Pelečāres) ezers, atsevišķās vietās ar meža veģetāciju segti minerālgrunts pacēlumi veido t.s. „solas”, piemēra, Galejās solas, Linešola u.c. (skat. 1.1.1.2. attēlu). Dabas lieguma teritorijas centroīda koordinātes

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

norādītas 1.1.1.1. tabulā.

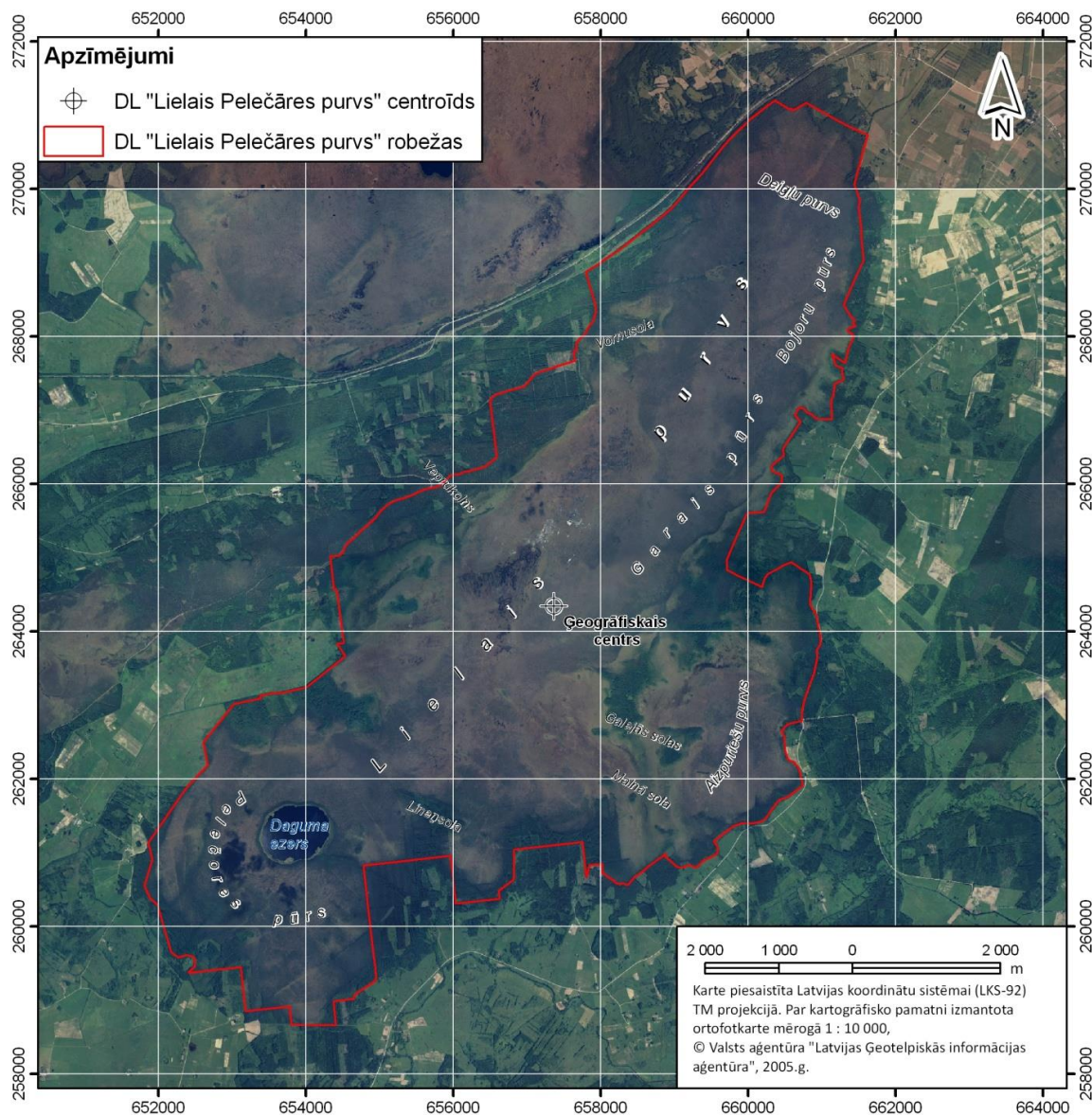
1.1.1.1. tabula. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” centroīda koordinātes

Platums (Z):	56°	29′	49,8″
Garums (A):	26°	33′	23,5″
LKS-92 X	264345		
LKS-92 Y	657368		

LKS-92 - Latvijas koordinātu sistēma TM projekcijā

Dabas liegums ir viegli sasniedzams, tas atrodas šosejas A 12 Jēkabpils – Rēzekne tiešā tuvumā. Attālums no Varakļāniem ir apm. 9 km, no Viļāniem apm. 18 km, no Preiļiem apm. 21 km un no Līvāniem apm. 20 km.

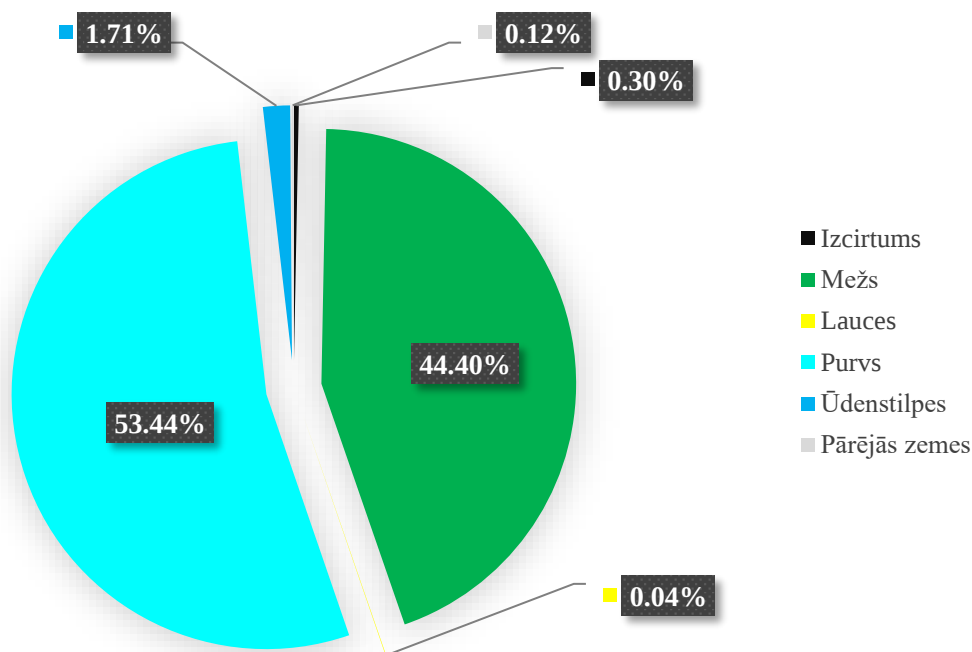
Dabas lieguma teritorijas tiešā tuvumā atrodas arī vairākas viensētas un to grupas (skat. 1.1.1.1. attēlu), kuru zemes robežojas ar dabas lieguma teritoriju.

1.1.1.1. attēls. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorija.

1.1.2. Aizsargājamās teritorijas zemes izmantošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

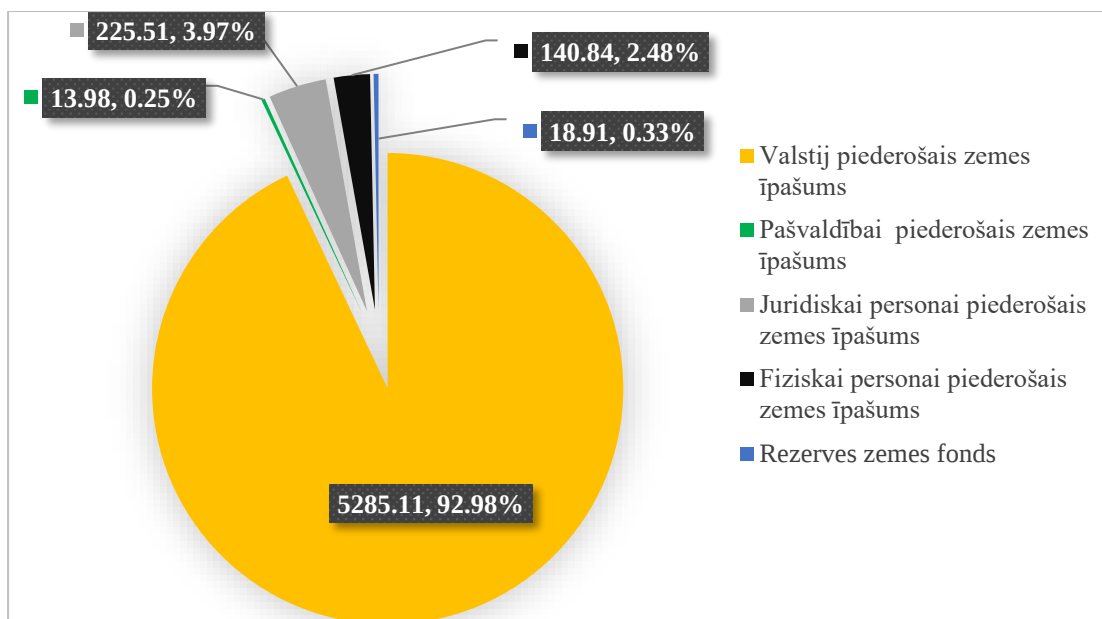
Pamatojoties uz Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras sagatavotajām topogrāfiskajām kartēm, kurās atspoguļots zemes izmantošanas veids, dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” lielākās zemes platības aizņem purva teritorijas (kopā 53,44 %). Meži aizņem ap 44,40 % un ūdenstilpes 1,71 %. Mazāku platība aizņem izcirtumi un pārējās teritorijas (skat. 1.1.2.1. attēlu un 4. pielikumu).

1.1.2.1. attēls. Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” zemes lietojuma veidi (Datu avots: LĢIA topogrāfiskā karte mērogā 1:10 000, 2014. -2015. gads)

Zemes īpašumi dabas lieguma teritorijā pieder gan valstij (lielākoties AS „Latvijas Valsts meži” pārvaldībā) – 92,98%, gan pašvaldībai – 0,25 %, gan privātpersonām un juridiskām personām – 6,45% (skat. 1.1.2.2.un 5. pielikumu), aprēķinos izmantoti VZD 2014. gada dati). Valsts zemes dienestā reģistrēti 28 zemes īpašumi, kas pieder privātpersonām, 5 zemes īpašumi, kas pieder valstij un 14 zemes īpašumi, kas pieder juridiskām personām (visā dabas lieguma teritorijā kopā 53 zemes īpašumi) (skat. 1.1.2.4. attēlu). Valsts mežus dabas lieguma teritorijā apsaimnieko valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts meži” struktūrvienība – Dienvidlatgales mežsaimniecība.

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

1.1.2.2. attēls. Zemes īpašumu platības pēc piederības dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” (datu avots: Valsts zemes dienesta kadastra dati, 2015).

1.1.3. Pašvaldību novada teritoriju attīstības plānošanas dokumentos noteiktā pašreizējā teritorijas izmantošana un plānotā (atļautā) izmantošana

Dabas liegums atrodas četru novadu (Riebiņu, Līvānu, Varakļānu un Krustpils novados) administratīvajās teritorijās, un uz to, papildus normatīvajiem aktiem, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanu, attiecas visi minēto novadu attīstības plānošanas dokumenti, par kuriem lēmušas pašvaldības – novadu teritoriālie plānojumi, novadu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas u.c. plānošanas dokumenti.

Novadu teritorijas plānojumos noteiktais

Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” Riebiņu novadā ietilpstošajai teritorijai plānoto (atļauto) izmantošanu nosaka Riebiņu novada teritorijas plānojums. Riebiņu novada teritorijas plānojums 14.08.2012. apstiprināts kā Riebiņu novada saistošie noteikumi Nr. 9 „Par Riebiņu novada teritorijas plānojumu 2012.-2024. gadam”.

Līvānu novadā ietilpstošajai dabas lieguma teritorijai plānoto (atļauto) izmantošanu nosaka Līvānu novada teritorijas plānojums 31.08.2012., kas apstiprināts kā Līvānu novada saistošie noteikumi Nr.15-8 „Par Līvānu novada teritorijas plānojuma 2012.–2024. gadam apstiprināšanu un saistošo noteikumu izdošanu”.

Krustpils novadā ietilpstošajai dabas lieguma teritorijai plānoto (atļauto) izmantošanu nosaka Krustpils novada teritorijas plānojums 02.10.2013., kas apstiprināts kā Krustpils novada saistošie noteikumi Nr. 2013/12 „Par Krustpils novada teritorijas plānojuma 2013.–2024. gadam Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem un Grafisko daļu”.

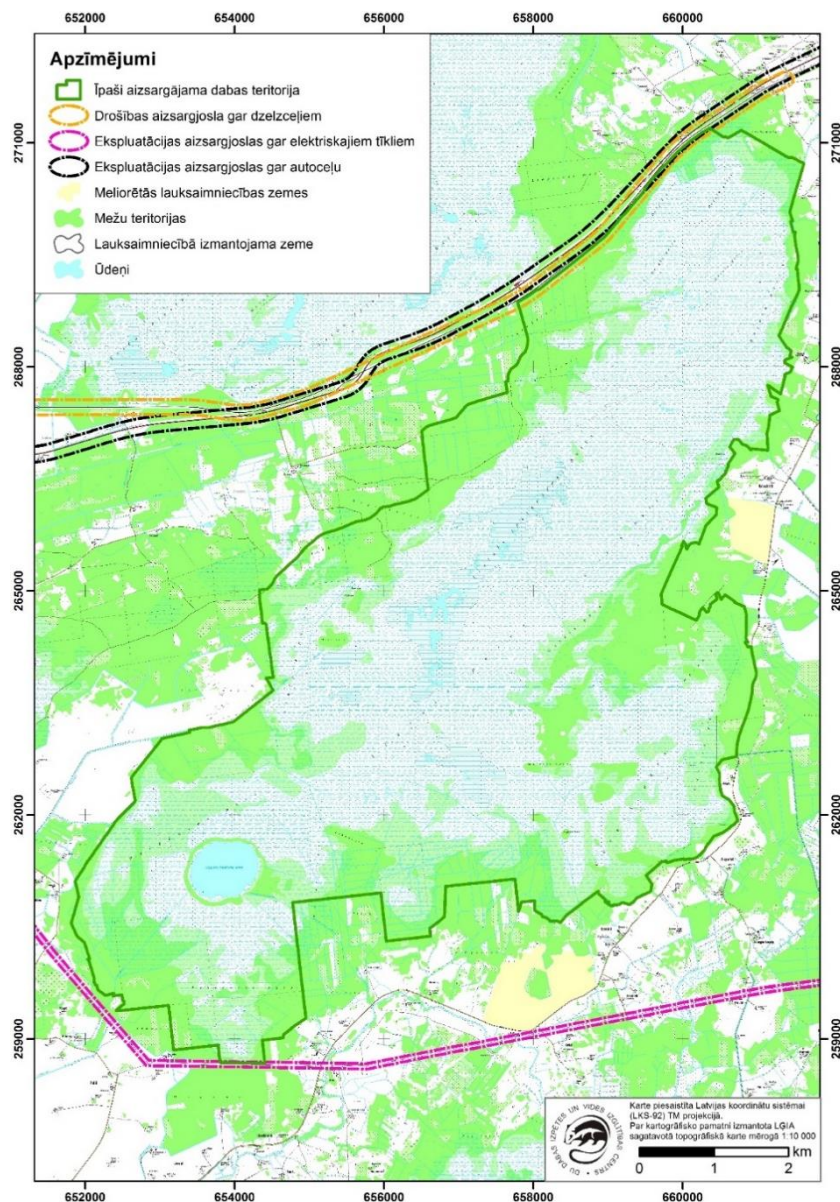
Varakļānu novadā ietilpstošajai dabas lieguma teritorijai plānoto (atļauto) izmantošanu nosaka Varkaļānu novada teritorijas plānojums 14.01.2014., kas apstiprināts kā Varakļānu novada pašvaldības 2014. gada 14. janvāra saistošie noteikumi Nr.1

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

„Varakļānu novada teritorijas plānojuma 2014. - 2025. gadam grafiskā daļa, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”.

Riebiņu, Līvānu, Krustpils un Varakļānu novada teritorijas plāojumos ir atzīmētas dabas lieguma robežas un sniegta vispārēja informācija par dabas lieguma teritoriju. Novadu teritorijas plāojumiem ir izstrādāti vides pārskati.

Specifiski noteikumi novadu teritorijas plāojumos attiecībā uz dabas lieguma teritoriju nav noteikti. Novadu teritorijas plāojumos iekļauta īsa informācija par dabas liegumā sastopamajām dabas vērtībām, kā arī teritorijas turpmākās attīstības priekšnoteikumiem. Izstrādājot novada teritorijas plāojumu, Natura 2000 teritorijās vai to tiešā tuvumā nav plānota aktīva saimnieciskā darbība.

1.1.3.1. attēls. Plānotā (atļautā) teritorijas izmantošana dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs”

1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums

Dabas liegumam “Lielais Pelečāres purvs” funkcionālais zonējums līdz šim nav bijis noteikts. Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros tiek piedāvāts IAIN projekts, pamatā saglabājot vispārējo noteikumu prasības. Dabas liegumam izveidojamas divas funkcionālās zonas - dabas lieguma zona un regulējamā režīma zona. Regulējamā režīma zona izveidota ES nozīmes īpaši aizsargājamās putnu sugas klinšu ērgļa *Aquila chrysaetos* aizsardzības nodrošināšanai. Ieteikto dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” funkcionālo zonu shēmu, robežu aprakstus, kā arī individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu skat. dabas aizsardzības plāna 6.2. sarakstā.

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Teritorija tiek aizsargāta kopš 1977. gada. Dzērvenāju liegums Lielais-Pelečāres purvs ietverts Latvijas Republikas Augstākās Padomes Prezidija 1992. gada 16. aprīlī apstiprinātajā lēmumā “Par īpaši aizsargājamo dabas objektu teritorijām LR lauku apvidos” (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, nr. 20./21.). Ar Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmumu 1993. gada 16. martā “Par Latvijas Republikas likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” spēkā stāšanās kārtību” noteikts, ka nevar atjaunot īpašuma tiesības uz zemi vai zemi piešķirt lietošanā vai īpašumā, ja tā ietverta minētajā sarakstā. Ar šo lēmumu uzdots Vides aizsardzības komitejai informēt pagastu un rajonu zemes komisijas un pašvaldības par šajās teritorijās lietošanā nepiešķiramo un neprivatizējamo zemju precīzām robežām (Dzērvenāju lieguma „Lielais – Pelečāres purvs” DAP, 1997).

Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” aizsardzību noteica 1993. gada 2. marta Latvijas Republikas Likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”. Dabas liegums ir iekļauts Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīklā *Natura 2000* (grozījumi likumā “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 2005.15.09, pielikuma Latvijas *Natura 2000* — Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā, nr. 323).

Kādreizējam dzērvenāju liegumam Lielais-Pelečāres purvs ir bijis izstrādāts dabas aizsardzības plāns (Dzērvenāju lieguma „Lielais – Pelečāres purvs” DAP, 1997).

2004. gadā dabas lieguma teritorijā izveidoti divi mikroliegumi īpaši aizsargājamo putnu sugu medņa (mikrolieguma kods 20011018) un melnā stārķa (mikrolieguma kods 20011018) aizsardzībai.

1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Kultūras pieminekļi lieguma teritorijā nav zināmi.

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā

Dabas liegums „Lielais Pelečāres purvs” atrodas Riebiņu, Līvānu, Krustpils un Varakļānu novadu administratīvajās teritorijās. Dabas liegumam nav savas administrācijas. Tā pārvaldi īsteno Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pakļautībā esošā Dabas aizsardzības pārvalde, kura uzrauga dabas

aizsardzības plānu izstrādes gaitu un pēc plānu apstiprināšanas veicina to ieviešanu. Teritoriju apsaimnieko zemes īpašnieki un tiesiskie valdītāji.

Teritorijas atļauto izmantošanu nosaka pašvaldību teritoriju plānojumi, kuru administratīvajās teritorijās ietilpst dabas liegums. Dabas aizsardzības prasības nosaka 16.03.2000. Sugu un biotopu aizsardzības likums un 02.03.1993. Likums par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un tiem pakārtotie normatīvie akti – šo nosacījumu ievērošanu kontrolē Dabas aizsardzības pārvalde.

Meža apsaimniekošanas un izmantošanas normatīvo aktu ievērošanu teritorijā kontrolē Valsts meža dienesta Dienvidlatgales reģionālā virsmežniecība. Vides aizsardzības un dabas resursu izmantošanas valsts kontroli veic Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālā vides pārvalde.

1.2. Normatīvo aktu normas, kas attiecas uz konkrēto aizsargājamo teritoriju

Latvijas vides un dabas aizsardzības stratēģiskie dokumenti

Vides politikas pamatnostādnes 2014. - 2020. gadam apstiprinātas 2014. gada 26. martā, lai sasniegtu virsmērķi - nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma, kas ir akceptēta Ministru Kabinētā 16.05.2000., paredz dažādus pasākumus, kuri nepieciešami ES direktīvu ieviešanai. Programma paredz īpaši aizsargājamo teritoriju pilnveidošanu, aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu dzīvotņu aizsardzības nodrošināšanu, labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanu tām sugām, kuras ir apdraudētas.

Aizsargjoslas

Aizsargjoslu likums (05.02.1997., ar grozījumiem līdz 19.05.2016.) nosaka aizsargjoslu veidus un funkcijas, izveidošanas, grozīšanas un likvidēšanas pamatprincipus, uzturēšanas un stāvokļa kārtības kontroli, kā arī saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās. Likums cita starpā nosaka arī dažādus aprobežojumus ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslās, kā arī ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu platumu atkarībā no to izmēriem.

“Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika” (03.06.2008., MK noteikumi Nr. 406, ar grozījumiem līdz 20.04.2010.) regulē virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas kārtību, apzīmēšanu dabā, vides aizsardzības prasības aizsargjoslās.

Vides un dabas aizsardzības normatīvie akti

Vides aizsardzības likums (02.11.2006., ar grozījumiem līdz 18.04.2013.) nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju

kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, Latvijas Republikas iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt vides informāciju un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā. Vides aizsardzības likums nosaka valsts kontroli vides jomā, atbildību par nodarīto kaitējumu, kas nodarīts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dzīlēm.

„Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” (24.04.2007. MK noteikumi Nr. 281, ar grozījumiem līdz 27.08.2013.) nosaka zaudējumu atlīdzināšanas kārtību, atlīdzības lielumu un sugu sarakstu, par kuru iznīcināšanu jāatlīdzina zaudējumi.

„Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu” (27.03.2007. MK noteikumi Nr. 213) nosaka kritērijus, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu salīdzinājumā ar pamatstāvokli.

Likums **„Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”** (02.03.1993., ar grozījumiem līdz 19.12.2013.) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus. 18. panta 4. apakšpunktā teikts, ka aizsargājamās teritorijas individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kā arī valsts un reģionālās attīstības plānošanas dokumentus izstrādā un aizsargājamo teritoriju apsaimnieko, ievērojot plānu, un plānam ir ieteikuma raksturs.

Likuma pielikumā uzskaitītas Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000). Dabas liegums „Lielais Pelečāres purvs” ir C tipa teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. Teritorijas kods ir LV0512200.

„Noteikumi par dabas liegumiem” (15.06.1999. MK noteikumi Nr. 212, ar grozījumiem līdz 12.11.2013.) nosaka dabas liegumu robežas un teritoriju aizsardzības statusu. Šo MK noteikumu 70. pielikumā (Pielikums MK 08.04.2004. noteikumu Nr.266 redakcijā, kas grozīta ar MK 08.05.2012. noteikumiem Nr.323) sniegta dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” robežu shēma, robežpunktu koordinātes un apraksts.

„Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (16.03.2010. MK noteikumu Nr. 264) nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

„Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību” (09.10.2007. MK noteikumi Nr. 686, ar grozījumiem līdz 30.11.2010.) nosaka, kādai informācijai jābūt ietvertai dabas aizsardzības plānā un kāda

ir dabas aizsardzības plāna izstrādes kārtība.

Noteikumi **„Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā”** (28.05.2002. MK noteikumi Nr. 199, izdoti saskaņā ar likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43. panta otro daļu, ar grozījumiem līdz 22.12.2009) nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā.

„Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai” (18.07.2006. MK noteikumi Nr. 594) nosaka kritērijus, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīklam, kompensējošo pasākumu piemērošanas kārtību un prasības ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai.

Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.2000., ar grozījumiem līdz 08.10.2015.) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

„Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (14.11.2000. MK noteikumi Nr. 396, ar grozījumiem līdz 27.07.2004.) uzskaita Latvijā aizsargājamās (1. pielikums) vai ierobežoti izmantojamās (2. pielikums) dzīvo organismu sugas.

Noteikumi **„Par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu”** (21.02.2006. MK noteikumi Nr. 153, ar grozījumiem līdz 18.12.2012.) nosaka Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu.

“Noteikumi par to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu sarakstu, kurām nepieciešama aizsardzība, un to dzīvnieku un augu sugu indivīdu sarakstu, kuru ieguvei savvaļā var piemērot ierobežotas izmantošanas nosacījumus” (15.09.2009. MK noteikumi Nr. 1055) nosaka to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu sarakstu, kurām nepieciešama aizsardzība (1.pielikums), un to Eiropas Kopienā nozīmīgu dzīvnieku un augu sugu indivīdu sarakstu, kuru ieguvei savvaļā var piemērot ierobežotas izmantošanas nosacījumus (2.pielikums). Konkrētie MK noteikumi attiecas uz šo noteikumu 1. un 2. pielikumā iekļautajām dzīvnieku un augu sugām, kuras sastopamas dabas lieguma teritorijā.

„Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (05.12.2000. MK noteikumi Nr. 421, 28.05.2013.) nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 940 **„Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”** (pieņemti 18.12.2012.) nosaka mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu

noteikšanu. Noteikumu pielikumos ir pieejami īpaši aizsargājamo zīdītāju, abinieku, rāpuļu, bezmugurkaulnieku, vaskulāro augu, sūnu, aļģu, ķērpju un sēņu sugas, kuru aizsardzībai var izveidot mikroliegumus, sugu saraksts, kā arī īpaši aizsargājamās putnu sugas, kuru aizsardzībai var izveidot mikroliegumus un tām paredzētās mikroliegumu platības.

Likums **„Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās”** (04.04.2013., ar grozījumiem līdz 16.01.2014.) paredz nosacījumus, ar kuriem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos un kuri izriet no aizsargājamo teritoriju aizsardzības prasībām, kā arī kompensācijas piešķiršanas kārtību.

„Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā” (07.04.2015. MK noteikumi Nr.171, ar grozījumiem līdz 18.03.2016.) nosaka kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības platībatkarīgo atbalstu lauku attīstībai – vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanas pasākumiem. Noteikumu 2.6.sadaļā noteikta atbalsta piešķiršanas kārtība aktivitātē „Kompensācijas maksājums par Natura 2000 meža teritorijām”.

„Kārtība, kādā zemes īpašniekiem vai lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem, un minimālās aizsardzības pasākumu prasības postījumu novēršanai” (10.06.2016., MK noteikumi Nr.353) nosaka kārtību, kādā zemes īpašniekiem vai lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem, kā arī minimālās nepieciešamo aizsardzības pasākumu prasības postījumu novēršanai.

Likums **„Par ietekmes uz vidi novērtējumu”** (14.10.1998., ar grozījumiem līdz 05.06.2014.) nosaka darbības un objektus, kuriem ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums un darbības, kurām ir nepieciešams sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī nosaka plānošanas dokumentus, kuriem nepieciešams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. 4¹.pants paredz, ka kompetentā institūcija var pieņemt lēmumu par ietekmes novērtējumu uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju arī darbībām, kuras nav iekļautas likuma 1. un 2. pielikumā. Novērtējums jāveic saskaņā ar atsevišķi noteiktu kārtību.

„Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)” (19.04.2011. MK noteikumi Nr. 300) nosaka, kā novērtējama to paredzēto darbību ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000), kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.

„Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (23.03.2004. MK noteikumi Nr.157, ar grozījumiem līdz 10.11.2009.) nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums, kā arī plānošanas dokumentus, kuriem veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.

„Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību” (13.01.2015. MK noteikumi Nr. 18) nosaka, kā veicams ietekmes uz vidi novērtējums.

„Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai” (27.01.2015. MK noteikumi Nr. 30), nosaka paredzētās darbības, kuru veikšanai ir nepieciešami tehniskie noteikumi.

Likuma **„Par piesārņojumu”** (15.03.2001., ar grozījumiem līdz 9.06.2016.) mērķis ir novērst vai mazināt piesārņojuma dēļ cilvēku veselībai, videi un īpašumam nodarīto kaitējumu, kā arī novērst vai samazināt piesārņojošo darbību radīto kaitējumu, noteikt kārtību piesārņoto un potenciāli piesārņoto vielu reģistrācijai un sanācijai, novērst vai samazināt vides trokšņa ietekmi uz cilvēkiem, samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un noteikt sabiedrības tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanā attiecībā uz piesārņojošo darbību atļauju izsniegšanu.

Meža aizsardzības normatīvie akti

Meža likums (24.02.2000., ar grozījumiem līdz 12.02.2015.) nosaka mērķi regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

„Noteikumi par koku ciršanu mežā” (18.12.2012. Ministru kabineta noteikumi Nr. 935) nosaka koku ciršanas kārtību mežā, kā arī dabas aizsardzības prasības koku ciršanai.

„Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā” (18.12.2012., MK noteikumi Nr.936) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā, aprobežojumus aizsargjoslās ap purviem, bioloģiski nozīmīgu meža struktūras elementu noteikšanas un saglabāšanas nosacījumus, kā arī saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.

Ministru Kabineta noteikumi Nr.947 **“Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situāciju izsludināšanu mežā”** (18.12.2012.) nosaka meža aizsardzības pasākumus, to izpildes kārtību un termiņus, kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas sakarā ar meža ugunsgrēku izplatīšanos, meža kaitēkļu savairošanos un slimību izplatīšanos masveidā. Šie noteikumi attiecas arī uz īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām, ja individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos nav noteikts citādi.

Ministru Kabineta noteikumi Nr.889 **„Noteikumi par atmežošanas kompensācijas noteikšanas kritērijiem, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību”** (18.12.2012., ar grozījumiem līdz 27.08.2013.) nosaka ar atmežošanu izraisīto negatīvo seku kompensācijas noteikšanas kritērijus, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību. Noteikumos paredzēts, ka kompensācija jāmaksā:

- par oglekļa dioksīda piesaistes potenciāla samazināšanos;
- par bioloģiskās daudzveidības samazināšanos;
- par vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslu un sanitāro aizsargjoslu funkciju kvalitātes samazināšanos.

Ūdeņu aizsardzības normatīvie akti

Ūdens apsaimniekošanas likums (12.09.2002., ar grozījumiem līdz 06.11.2013.) nosaka mērķus, kas ietver tādas virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības sistēmas izveidošanu, kas: veicina ilgtspējīgu un racionālu ūdens resursu lietošanu, nodrošinot to ilgtermiņa aizsardzību un iedzīvotāju pietiekamu apgādi ar labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdeni; novērš ūdens un no ūdens tieši atkarīgo sauszemes ekosistēmu un mitrāju stāvokļa pasliktināšanos, aizsargā šīs ekosistēmas un uzlabo to stāvokli.

„Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību” (19.10.2004., MK noteikumi Nr. 858., ar grozījumiem līdz 11.08.2009.) nosaka virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu un virszemes ūdensobjektu klasifikāciju, antropogēnās slodzes noteikšanas kārtību, prioritārās vielas un to emisijas ierobežošanas kārtību, kā arī virszemes ūdeņu ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes kritērijus.

Noteikumi **”Par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī”** (22.01.2002., MK noteikumi Nr. 34, ar grozījumiem līdz 19.02.2013.) nosaka emisijas robežvērtības un aizliegumus piesārņojošo vielu emisijai ūdenī.

”Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” (12.03.2002., MK noteikumi Nr. 118, ar grozījumiem līdz 15.09.2015.) nosaka kvalitātes normatīvus virszemes un pazemes ūdeņiem, kā arī prioritāros zivju ūdeņus, kuros nepieciešams veikt ūdeņu aizsardzību vai kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijām labvēlīgus apstākļus.

Normatīvie akti zvejniecības un makšķerēšanas jomās

Zvejniecības likums (12.04.1995., ar grozījumiem līdz 29.05.2014.) regulē Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu iegūšanu, izmantošanu, pētīšanu, saglabāšanu, pavairošanu un uzraudzīšanu. Likums nosaka zivju resursu un zvejas pārvaldīšanu.

„Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi” (22.12.2015., MK noteikumi Nr.800) nosaka kārtību, kādā fiziskās personas Latvijas Republikas ūdeņos var nodarboties ar amatierzveju – makšķerēšanu un zemūdens medībām, zivju (vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku) ieguvī (turpmāk – makšķerēšana) ar šajos noteikumos atļautiem makšķerēšanas, zemūdens medību un vēžošanas rīkiem.

“Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos” (23.12.2014., MK noteikumi Nr. 796, ar grozījumiem līdz 12.01.2016.) nosaka kopējo nozvejas apjoma limitu, nozvejas apjoma limitu atsevišķām zivju sugām un zvejas rīku skaita limitu sadalījumā pa ūdenstilpēm Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos un to izmantošanas kārtību.

Normatīvie akti lauksaimniecības jomā

Lauksaimniecības un lauku attīstības likums (07.04.2004., ar grozījumiem līdz 30.10.2014.) nosaka mērķi radīt tiesisku pamatu lauksaimniecības attīstībai un noteikt ilglaicīgu lauksaimniecības un lauku attīstības politiku saskaņā ar Eiropas Savienības

kopējo lauksaimniecības politiku un kopējo zivsaimniecības politiku.

Normatīvie akti tūrisma jomā

Tūrisma likums (17.09.1998., ar grozījumiem līdz 17.12.2015.) nosaka mērķi radīt tiesisku pamatu tūrisma nozares attīstībai Latvijā, noteikt kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un uzņēmumi (uzņēmēj sabiedrības) darbojas tūrisma jomā, un aizsargāt tūristu intereses; likums definē dabas tūrismu.

Normatīvie akti medību jomā

Medību likums (08.07.2003., ar grozījumiem līdz 26.11.2015.) nosaka medību saimniecības pamatnoteikumus Latvijas Republikā un arī medību un medību saimniecības organizēšanu dzīvnieku skaita regulēšanas nolūkos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

„Medību noteikumi” (22.07.2014. MK noteikumi Nr. 421) nosaka medījamo dzīvnieku sugas, to medību termiņus, kā arī gadījumus, kādos iespējamas medības ārpus medību termiņiem; medību pieteikšanas un organizēšanas kārtību; kārtību, kādā Valsts meža dienests ir tiesīgs mainīt zīdītāju medību termiņus, kā arī noteikt papildu ierobežojumus medību organizēšanai atbilstoši attiecīgās dzīvnieku populācijas stāvoklim, meteoroloģiskajiem apstākļiem un fenoloģiskajai situācijai. Šie noteikumi paredz, ka medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka ne tikai šie noteikumi, bet arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti.

„Savvaļā dzīvojošo medījamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi” (17.12.2013. MK noteikumi Nr. 1483, ar grozījumiem līdz 02.12.2014.) nosaka kārtību, kādā pieļaujama medījamo dzīvnieku piebarošana, tai skaitā nosaka, ka medījamo dzīvnieku piebarošana nav atļauta teritorijās, kas Dabas aizsardzības pārvaldes uzturētajā valsts reģistrā noteiktas kā īpaši aizsargājamie biotopi vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes.

Normatīvie akti kas nosaka īpašuma tiesības un teritorijas plānojumus

Civillikums (28.01.1937., ar grozījumiem līdz 29.10.2015.) - trešā daļa (Lietu tiesības), trešā nodaļa (Īpašums), piektā apakšnodaļa (Īpašuma aprobežojumi), III. Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumi. 1082. pants nosaka: „Īpašuma lietošanas tiesības aprobežojumu noteic vai nu likums, vai tiesas lēmums, vai arī privāta griba ar testamentu vai līgumu, un šis aprobežojums var attiekties kā uz dažu lietu tiesību piešķiršanu citām personām, tā arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām lietošanas tiesībām, vai arī jāpacieš, ka tās izlieto citi.”

Teritorijas attīstības plānošanas likums (13.10.2011., ar grozījumiem līdz 13.02.2014.) nosaka mērķi panākt, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku.

Ministru Kabineta 30.04.2013. noteikumi Nr.240 „**Vispārīgie teritorijas plānošanas**

izmantošanas un apbūves noteikumi” nosaka vispārīgās prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei, kā arī teritorijas izmantošanas veidu klasifikāciju.

„Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” (14.10.2014. MK noteikumi Nr. 628) cita starpā nosaka novada vai republikas pilsētas pašvaldības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu – ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas, teritorijas plānojuma, lokālplānojuma un to grozījumu, detālplānojuma un tematiskā plānojuma – saturu un to izstrādes kārtību.

Zemes ierīcības likums (14.09.2006., ar grozījumiem līdz 12.11.2015.) nosaka uzdevumu aizsargāt zemes lietotāju tiesības un regulēt zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus.

Likums „Par nekustamā īpašuma nodokli” (17.06.1997., ar grozījumiem līdz 10.12.2015.) nosaka nodokļu aprēķināšanas un maksāšanas kārtību, nodokļu atvieglojumus.

Citi normatīvie akti

„Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža” (02.05.2012., MK noteikumi Nr. 309, ar grozījumiem līdz 21.06.2016.) cita starpā nosaka kārtību koku ciršanai ārpus meža zemes un kārtību, kādā izsniedz atļauju šo koku ciršanai.

Meliorācijas likuma (14.01.2010., ar grozījumiem līdz 05.06.2014.) mērķis ir veicināt dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, nodrošinot infrastruktūras attīstību, meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldību lauku apvidu un pilsētu zemē.

„Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi” (16.09.2014. MK noteikumi Nr.550, ar grozījumiem līdz 06.10.2015.) nosaka īpašu būvniecības procesa kārtību meliorācijas sistēmām un hidrotehniskajām būvēm.

„Meliorācijas kadastra noteikumi” (13.07.2010. MK noteikumi Nr.623, ar grozījumiem līdz 27.08.2013.) meliorācijas kadastra saturu un izveides, uzturēšanas un informācijas apmaiņas kārtību.

„Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma “Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” īstenošanai” (23.09.2008. MK noteikumi Nr.792, 21.01.2014.) nosaka kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu Latvijas lauku attīstības programmas 2014. – 2020. gadam pasākuma “Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” (turpmāk – pasākums) aktivitātei lauksaimniecības zemēs “Meliorācijas sistēmu būvniecība, rekonstrukcija un renovācija” un aktivitātei meža zemēs “Meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un renovācija”.

Starptautiskās saistības

Konvencija „**Par bioloģisko daudzveidību**”, kurai Latvija pievienojās ar likumu “Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro konvenciju par bioloģisko daudzveidību”. Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Bernes konvencija „**Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību**”, kas Latvijā apstiprināta ar likumu „Par 1979. gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu” (17.12.1996).

Šīs konvencijas mērķis ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību. Īpaša uzmanība pievērsta apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Eiropas ainavu konvencija (20.10.2000.) Latvijā pieņemta 29.03.2007. ar likumu „Par Eiropas ainavu konvenciju”, kur dalībvalstis apstiprina, ka Eiropas ainavu kvalitāte un daudzveidība ir kopīgs resurss un ka ir jāsadarbojas, lai tās aizsargātu un pārvaldītu, kā arī veiktu plānošanu, vēloties radīt jaunu instrumentu, kas īpaši domāts Eiropas visu ainavu aizsardzībai, pārvaldībai un plānošanai.

Orhūsas konvencija (pieņemta ar likumu „Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” – izsludināts 18.04.2002.). Konvencijas noteikumu mērķis ir nodrošināt sabiedrības informēšanu, piekļūšanu informācijai, piedalīties lēmumu pieņemšanā un griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem.

Bonnas konvencija (pieņemta ar likumu „Par 1979. gada Bonnas konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību” – izsludināts 11.03.1999.). Konvencija nosaka apdraudētās migrējošās sugas, migrējošās sugas, kurām ir nelabvēlīgs aizsardzības statuss, kā arī principus, kas jāņem vērā, īstenojot minēto sugu aizsardzības pasākumus.

Ramsāres konvencija (pieņemta ar likumu „Par 1971.gada 2.februāra Konvenciju par starptautiskās nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi” – pieņemts 29.03.1995. ar grozījumiem līdz 18.03.2010.). Konvencijas mērķis ir nodrošināt visa veida mitrāju aizsardzību un saprātīgu izmantošanu, atzīstot, ka mitrāji kā ekosistēmas ir ļoti nozīmīgi bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā, kā arī cilvēku labklājības nodrošināšanā.

Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā (pieņemts ar MK noteikumiem Nr. 10 „Noteikumi par līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā” - izsludināti 07.01.2003.). Līgums izriet no 1979. gada Bonnas konvencijas un nosaka sikspārņu aizsardzības principus.

Eiropas Padomes Direktīva „Par savvaļas putnu aizsardzību” 2009/147/EK (30.11.2009.) pieņemta, lai saglabātu migrējošo sugu populācijas tādā līmenī, kas atbilst īpašajām ekoloģiskajām, zinātniskajām un kultūras prasībām, tai pašā laikā ņemot vērā ekonomiskās un rekreācijas vajadzības, vai lai regulētu šo sugu populāciju lielumu atbilstībā šim līmenim. Daudzas savvaļas putnu sugas, kuras dabiski sastopamas

Eiropas teritorijā, skaitliski samazinās, dažos gadījumos tas notiek ļoti strauji, un tas rada nopietnus draudus vides aizsardzībai, īpaši tādēļ, ka tiek apdraudēts bioloģiskais līdzsvars.

Eiropas Padomes Direktīvas „Par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību” 92/43/EEK (21.05.1992) mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu un faunas un floras aizsardzību. Tā nosaka, ka programmas Natura 2000 ietvaros jāizveido Vienotais Eiropas ekoloģiskais tīkls, kurš aptver īpaši aizsargājamās teritorijas. Šim tīklam jānodrošina, dabisko biotopu tipu un attiecīgo sugu biotopu saglabāšanu, vai kur tas nepieciešams, labvēlīgā aizsardzības statusā atjaunošanu to dabiskās izplatības areāla robežās.

Eiropas Parlamenta un Padomes Ūdeņu Struktūrdirektīvas 2000/60/EK (20.12.2000.) mērķis ir aizsargāt un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu ekosistēmu stāvokli, kā arī veicināt ilgtspējīgu ūdeņu lietošanu, ieviešot integrētu upju baseinu apsaimniekošanas procesu.

2. ĪSS AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS FIZISKI GEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

2.1. Klimats

Saskaņā ar esošo Latvijas klimatisko rajonēšanu (Kalniņa, 1995), DL „Lielais Pelečāres purvs” ietilpst Lubāna zemienes un Latgales augstienes klimatiskajā rajonā, Jersikas līdzenuma apakšrajonā. Lubāna zemienes un Latgales augstienes klimatiskais rajons ir siltākais Latvijā ar visizteiktākajām kontinentālā klimata iezīmēm. Tieši šim klimatiskajam rajonam raksturīgā nokrišņu un temperatūras gada gaita nosaka klimata galvenās iezīmes arī dabas lieguma teritorijā. Respektīvi, vasarās gaisa vidējā temperatūra ir nedaudz augstākā nekā vidēji valstī, savukārt ziemās tā ir nedaudz zemāka, tādējādi Latvijas austrumu daļas klimatam raksturīgas lielas temperatūru amplitūdas starp sezonām.

Lai gan tieši DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā netiek veikta meteoroloģisko parametru fiksēšana, tomēr klimatisko raksturojumu iespējams sniegt, balstoties uz dabas lieguma tuvumā veikto meteoroloģisko ilggadīgo novērojumu datiem, kas iegūti meteoroloģiskajā stacijā „Viļāni” un meteoroloģisko novērojumu punktos „Varakļāni”, „Atašiene”, „Ošupe” un „Rudzāti” (LVĢMC).

Daudzgadīgā vidējā gaisa temperatūra teritorijā, kur atrodas DL „Lielais Pelečāres purvs”, janvārī ir $-7,0^{\circ}\text{C}$, bet jūlijā $+17,2^{\circ}\text{C}$. Ilggadējo gaisa vidējo minimālo un maksimālo temperatūra amplitūda janvārī ir no $-10,1^{\circ}\text{C}$ līdz $-4,8^{\circ}\text{C}$, bet jūlijā no $+11,7^{\circ}\text{C}$ līdz $+22,5^{\circ}\text{C}$. Gada vidējā gaisa temperatūra ir $+4,8^{\circ}\text{C}$, bet vidējo temperatūru amplitūda ir apmēram $24,2^{\circ}\text{C}$.

Augstāk minētā temperatūras gada gaita nosaka bezsala perioda un veģetācijas perioda ilgumu teritorijā, kur atrodas DL. Saskaņā ar daudzgadīgajiem diennakts vidējās gaisa temperatūras novērojumiem, periods, kad diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par 0°C , ilgst 228 līdz 230 dienas. Bezsala periods, kad netiek novērota gaisa temperatūras pazemināšanās zem 0°C , ilgst 130 – 141 dienas, savukārt veģetācijas periods ar diennakts vidējo gaisa temperatūra augstāku par $+10^{\circ}\text{C}$ ilgst 135 līdz 138

dienas.

Aplūkojamajā teritorijā dominē dienvidrietumu un rietumu vēji ar nelielu vēja vidējo ātrumu (no 1 līdz 5 m·s⁻¹). Rudens mēnešos novērojamas vētras, kad vēja ātrums brāzmās var pārsniegt 30 m·s⁻¹.

Ar dominējošiem vējiem teritorijā, kur atrodas DL „Lielais Pelečāres purvs”, tāpat kā Latvijā kopumā, saistīta atlantisko gaisa masu pārnese no rietumiem. Līdz ar to klimatu raksturo liels gaisa mitrums, ievērojama mākoņainība un samērā daudz nokrišņu – vidēji līdz 705-715 mm gadā. Nokrišņu maksimums novērojams siltajā periodā, parasti jūlijā, kad nokrišņu daudzums vid. sasniedz 88-90 mm mēnesī. Nokrišņu minimums novērojams martā (vidēji līdz 36-38 mm mēnesī), kas saistīts ar augsta spiediena kontinentālo tropisko gaisa masu ieplūšanu pavasarī no Dienvidaustrumeiropas un Vidusāzijas.

Aktīvo temperatūru summa ir 2000°C līdz 2100°C, kas ir viena no visaugstākajām Latvijā. Sniega segas biezums vidēji 25-28 cm, tā saglabājas līdz 112 dienām. (Zelčs, 1995).

DL „Lielais Pelečāres purvs” klimatisko elementu lokālās atšķirības un mikroklimatu stipri ietekmē purvu klātbūtne. Ņemot vērā purvu lielo platību un virsmas izlīdzināto raksturu, DL veidojas paaugstināts gaisa mitrums, vienlaicīgi gaisa temperatūrai raksturīga mazāka amplitūda. Šāds mikroklimatisko apstākļu komplekss kombinācijā ar ievērojamu nokrišņu gada daudzumu un apgrūtinātu virsmas noteci rada labvēlīgākus apstākļus purva veģetācijas attīstībai un kūdras veidošanās un uzkrāšanās procesiem.

2.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija

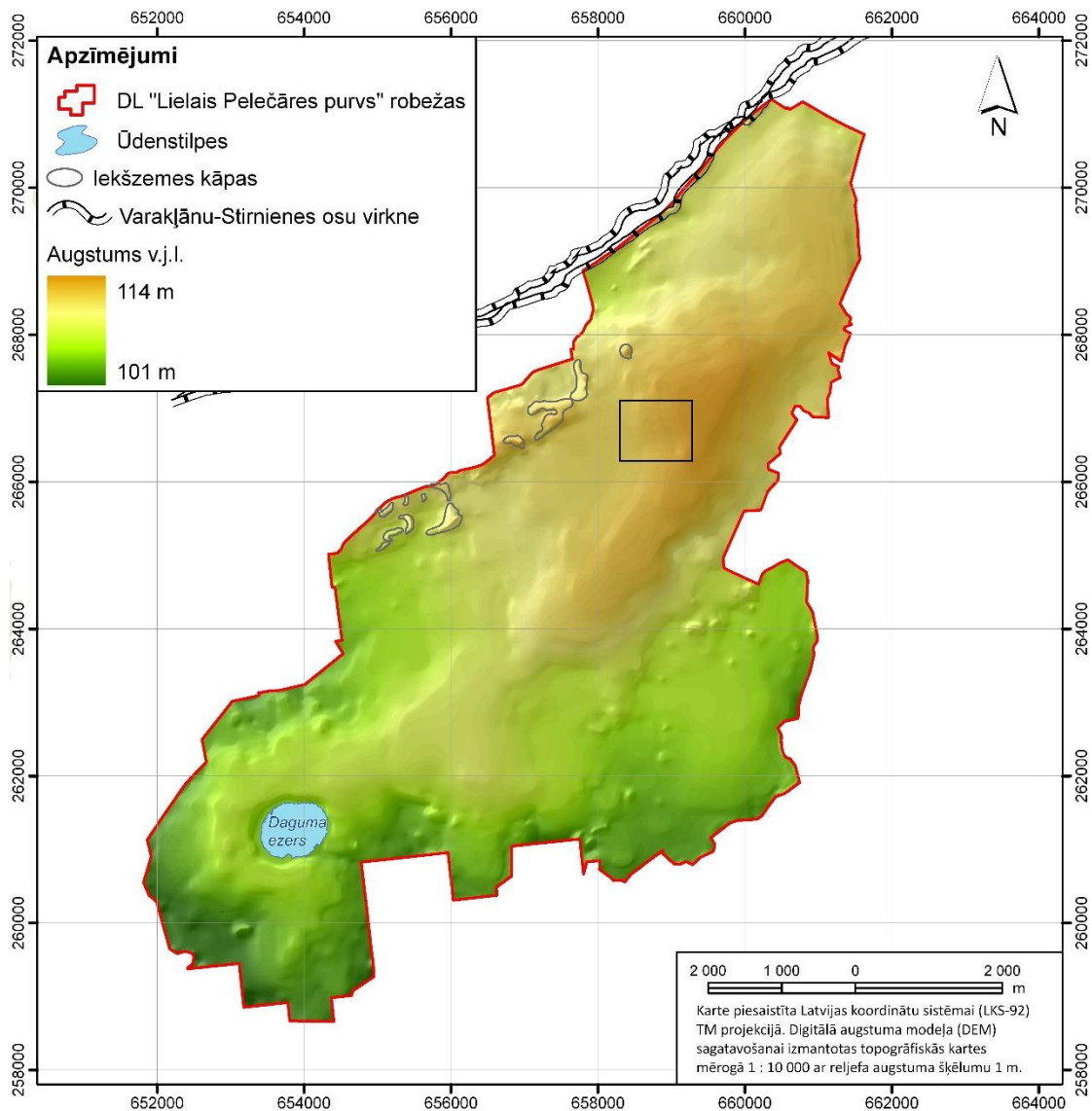
DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorija, atbilstoši valsts fiziogeogrāfiskajam iedalījumam (Zelčs un Šteins, 1989; Ramans un Zelčs, 1995) atrodas Austrumlatvijas zemienes dabas rajona centrālajā daļā, Jersikas līdzenumā.

Lielais Pelečāres purvs un vairāki platības ziņā mazāki purvi, kas ietilpst DL, ir savstarpēji savienoti un aizņem plašu, ledājā mēļu veidotu pazeminājumu. Šajā pazeminājumā sākotnēji reljefa galvenās iezīmes noteica flūtingi – savstarpēji paralēli, lineāri izstiepti, dažus desmitus līdz vairākus simtus metru plati un vairākus km gari zemi vaļņi ar lēzenām nogāzēm. Šīs vaļņveida formas veidojās ledāja glaciotehtoniskās darbības rezultātā, zemledus apstākļos sabīdot un sakrokojot smilšaini grantainus un aleirītiski mālainus nogulumus. Līdz ar to flūtingu orientācija šajā Jersikas līdzenuma daļā ir ZA-DR virzienā un sakrīt ar ledāja kustības virzienu (Zelčs, 1995).

Aizaugot senajiem ezeriem un, pārpurvojoties plašajām strapflūtingu ieplakām, veidojās atsevišķi purvi. Tajos turpinoties kūdras uzkrāšanās procesam un palielinoties to platībai, atsevišķi purvi savienojās, veidojot vienotu purvu masīvu. Tādejādi DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijas reljefa galvenās iezīmes mūsdienās nosaka purva virsma, kurā atsevišķās vietās flūtingu augstākās daļas veido lokālus pacēlumus un minerālgrunts salas.

DL teritorijā ir labi izteikts augstajiem purviem raksturīgais kupolveidīgais pacēlums (skat. 2.2.1. attēlu). Tā augstākā daļa, ar absolūto augstumu 113,6 - 113,7 m v.j.l.

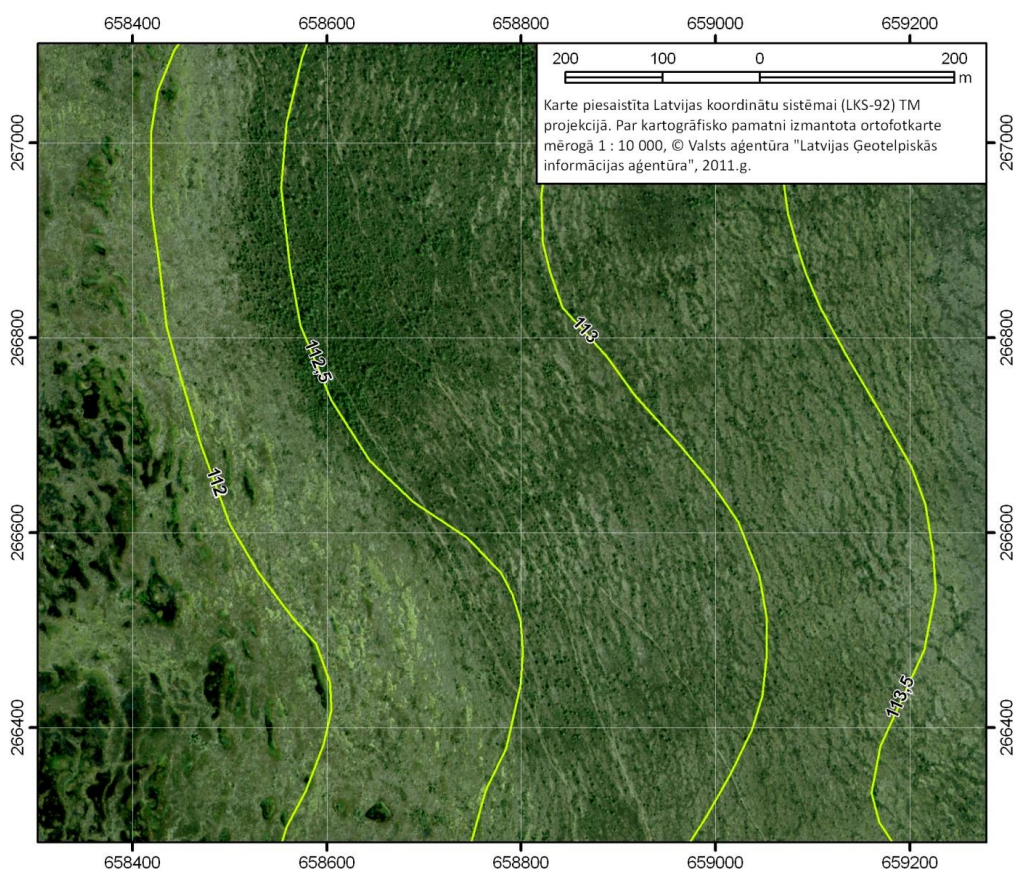
lokalizēta DL ziemeļu un ziemeļaustrumu daļā. Te kūdras kupols paceļas 4,5 – 5 m virs purva perifērijas.

2.2.1. attēls. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” digitālais augstuma modelis (DEM). Uzskatāmības nolūkos vertikālais mērogs pārspīlēts 10 reizes. Melnais taisnstūris norāda vietu augstā purva kupola rietumu nogāzē, kuras virsma palielinātā veidā atainota 2.2.2. attēlā.

Šī kupolveidīgā pacēluma veidošanās notikusi augstajiem purviem raksturīgajā veidā. Proti, tā kā kūdras slānis purva centrālajā daļā visātrāk sasniedza biezumu, kad barošanās ar pazemes ūdeņiem vairs nebija iespējama, tad tajā sāka dominēt sfagni, kas barības vielas saņem tikai ar atmosfēras nokrišņiem un ir piemērojušies šādiem apstākļiem. Sfagnu kūdras uzkrāšanas norisinās ātrāk, nekā zaļu-sfagnu kūdras uzkrāšanas purva perifērijā, kur daļēji saglabājoties gruntsūdeņu pieplūdei, augu segu veido barošanās apstākļu ziņā prasīgākas sugas. Tā rezultātā kūdras veidošanās un uzkrāšanās atšķirīga ātruma ietekmē pakāpeniski purva centrālajā daļā izveidojās kūdras kupols. Lai gan DL nav veikta purva apakšējā kūdras slāņa paraugu vecuma datēšana ar ^{14}C metodi, tomēr var pieņemt, ka kūdras uzkrāšanās un purva veidošanās, tāpat kā citur Latvijā, sākusies Atlantiskajā periodā pirms apmēram 5500-6000 gadiem.

Kupolam laika gaitā sasniedzot dabiskās vertikālās augšanas kritisko robežu, pie kuras smaguma spēks pārsniedza augstā purva kūdras iekšējās berzes spēku, sākās lēna un nevienmērīga kūdras slīdēšana. Tādēļ DL teritorijā uz kūdras kupola nogāzēm attīstījās grēdas un pazeminājumi. Šīs grēdas un pazeminājumi veido DL virsmas mikrolieljefu – grēdu-liekņu un grēdu-ezeriņu (grēdu-akaču) kompleksus (skat. 2.2.2. attēlu). Mikrolieljefa pacēlumi – garenas, izstieptas un bieži vien izlocītas grēdas ir orientētas perpendikulāri purva kupola nogāzes kritumam un pazemes ūdeņu noteces līnijām. Grēdas virs purva virsmas paceļas līdz 0,5 – 0,7 m augstumam. Kā norādīts literatūrā (Zelčs, 1994), grēdu-liekņu un grēdu-akaču mikrolieljefs liecina par DL esošā augstā purva attīstības brieduma stadiju, kad purvs ir kļuvis par pašregulējošu dabas sistēmu.

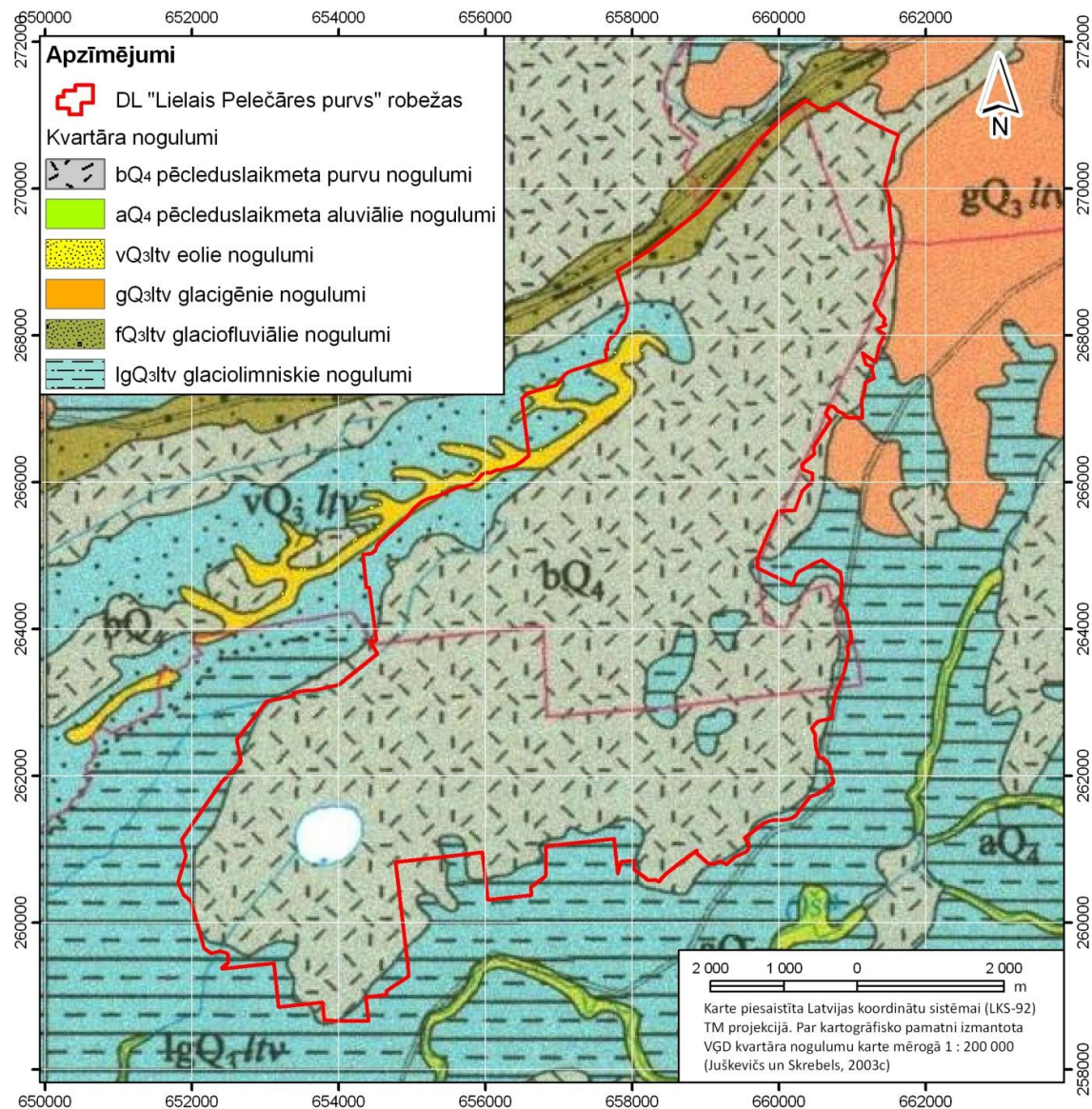
2.2.2. attēls. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” augstā purva kupola virsmas grēdu-liekņu un grēdu-akaču mikrolieljefa fragments. Izstieptu un līkumotu grēdu un starp tām esošo liekņu mikrolieljefu (attēla labajā pusē) iezīmē atšķirības augu sugu sastāvā. Grēdu-akaču mikrolieljefu (attēla kreisajā pusē) iezīmē lāmas, akaču ezeriņi un mūklāja joslas. Augstumlīknes izvilktas ik pēc 0,5 m. Uzskatāmības nodrošināšanai veikta ortofoto papildus apstrāde ar ĢIS funkciju *Histogram Minimum-Maximum*. Augstā purva kupola virsmas fragmenta lokalizācija 2.2.1. attēlā parādīta ar melnu taisnstūri.

Lai gan DL „Lielais Pelečāres purvs” zemes virsmas raksturu nosaka galvenokārt augstajam purvam raksturīgais mikrolieljefs, tomēr joslā gar DL ziemeļrietumu robežu aizsargājamās dabas teritorijas reljefa iezīmes nosaka atšķirīgas ģenēzes un morfoloģijas reljefa vidējformas. Lokālus pacēlumus šajā DL teritorijas daļā veido iekšzemes kāpas (skat. 2.2.1. attēlu). To veidošanās saistīta ar vēja ģeoloģisko darbību, leduslaikmeta beigu posmā vai holocēna sākumā vējam pārpūšot smalkgraudainas

smilts un aleirītu nogulumus, kuri bija akumulēti Nīcgales pieledāja sprostezera piekrastes daļā. Mūsdienās iekšzemes kāpas sedz meža veģetācija un tās ir neaktīvas, t.i. smiltis netiek pārpūstas. Kāpas ir izstiepti, āķveidīga vai paraboliska apveida pauguri, kuru virsmas absolūtais augstums sasniedz 109 līdz 114,2 m v.j.l. Vadoties no Latvijā pieņemtā reljefa vidējformu klasifikācijas principa (Zelčs, 1997), iekšzemes kāpas atbilst zemu sīkpauguru un vidējpauguru grupai, jo to relatīvais augstums ir robežās līdz 10 m un pamatnes platums ir līdz 500 m. Tā kā augstā purva kupola virsma atrodas augstāk nekā iekšzemes kāpu pakājes, tad kūdras lēnas slīdēšanas rezultātā vairāku kāpu nogāzes apakšējās daļas sedz kūdra. Apgrūtinātas noteces apstākļos starpkāpu ieplakās vērojami pārpurvošanās procesi. Iekšzemes kāpām, kas veido lokālus pacēlumus DL ziemeļrietumu daļas līdzenajā ainavvidē, ir toponīmi – Veprukolns, Laudassola, Vornusola u.c.

Savukārt DL teritorijas galējos ziemeļrietumos, apmēram 3,4 km garā un vairākus desmitus m platā joslā, kura stiepjas no Krustakroga uz dienvidaustrumiem, reljefu veido vaļņveida paugurs – Varakļānu-Stirnienes osu virknes fragments (skat. 2.2.1. attēlu). DL teritorijā nav ietverts viss oss, tikai tā dienvidaustrumu ekspozīcijas nogāzes vai to apakšējās daļas, jo uz osa muguras augstāk novietotās daļas izbūvēta šoseja E22/A12 un Jēkabpils – Rēzeknes dzelzceļa līnija. Oss ietilpst fluvioglaciālo akumulatīvo reljefa formu grupā. Šī reljefa forma, tāpat kā visa Varakļānu-Stirnienes osu virkne veidojusies ledājkušanas ūdeņu straumēm pārskalojot un uzkrājot rupjgraudainas smilts grants un oļu materiālu nedaudz atšķirīgi orientētās ledāja nošķēluma plaisās, kad leduslaikmeta beigu posmā Austrumlatvijas ledāja mēle zaudēja aktivitāti (Zelčs, 1998). Plaisām pakāpeniski aizpildoties ar ledājkušanas ūdeņu nogulumiem un vēlāk ledus masām izkūstot, tajās akumulētais materiāls nogulās uz zemes virsmas, veidojot vaļņveida paugurus. Līdzīgi kā iekšzemes kāpām, uz augstā purva pusi vērstās osa nogāzes apakšējo daļu klāj kūdra. Savukārt augstāk novietotās osa nogāzes daļas ar labākiem drenāžas apstākļiem klāj meža veģetācija.

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

2.2.3. attēls. Kvartāra nogulumi dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā. Kartes sagatavošanai izmantoti kvartāra nogulumu kartēšanas dati (Juškevičs un Skrebels, 2003c).

Ģeoloģiskās uzbūves ziņā Jersikas līdzenuma un arī tā ietvaros esošās DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijas pamatā ir augšdevona nogulumiežu veidots plašs pazeminājums, kura virsmas absolūtās augstumatzīmes ir apmēram 80 – 100 m v.j.l. (Juškevičs un Skrebels, 2003a). Pamatiežu pazeminājuma virsmu DL teritorijā veido augšdevona Franas stāva nogulumieži. Tomēr sastāva, uzbūves un veidošanās vecuma ziņā augšdevona nogulumiežu sega nav viendabīga. Tā DL teritorijā tās dienvidrietumu daļu veido Pļaviņu svītas (D_3pl) dolomīti un dolomītmerģeļi, kurus virzienā uz ziemeļaustrumiem pārsedz jaunāki Salaspils svītas (D_3slp) māli, karbonātiski māli, dolomīti un domerīti ar ģipsa starpkārtām. Esošie ģeoloģiskās izpētes dati liecina (Mūrnieks un Guseva, 2003), ka lieguma teritoriju tās centrālajā daļā ZR-DA virzienā šķērso minēto svītu nogulumiežu saguluma robeža. Uz dienvidrietumiem no tās subkvartāra virsmu veido vecāki Pļaviņu svītas karbonātiskie nogulumieži, uz ziemeļaustrumiem no tās – jaunāki Salaspils svītas sulfātus (ģipsi) saturoši nogulumieži. Tālāk uz ziemeļaustrumiem Salaspils svītas nogulumiežus pārklāj vēl jaunāki, Daugavas svītas (D_3dg) karbonātiski māli, dolomīti un dolomītmerģeļi.

Norādītie Daugavas svītas nogulumieži veido pamatiežu virsmu DL teritorijas ziemeļaustrumu stūrī.

Pamatiežus klāj plāna, vietām tikai 8 – 10 m bieza (Juškevičs un Skrebels, 2003b) kvartāra nogulumu sega. Apakšējā daļā to veido galvenokārt augšpleistocēna ledājkūšanas ūdeņu baseinu glaciolīmiskie (lgQ_3ltv) un ledājkūšanas ūdeņu straujumu glaciofluvālie (fQ_3ltv) nogulumi, kurus no augšas savukārt lielākajā daļā DL teritorijas pārsedz kūdras (bQ_4) nogulumi (Juškevičs un Skrebels, 2003c; skat. 2.2.3. attēlu). Kūdras slāņa biezums Lielajā Pelečāres purvā variē no vid. 3 līdz 5 m (Krauklis, 1995). Līdz ar to kopējie kūdras krājumi, ņemot vērā purva kopējo platību, ir ļoti lieli. Tāpēc 20 gs. 50.-70.jos gados uz dienvidaustrumiem un rietumiem no Deguma (Pelečores) ezera vairāku hektāru platība ir veikta kūdras ieguve. Tomēr mūsdienās, ņemot vērā teritorijas dabas aizsardzības mērķus, kūdras iegulu izstrāde un derīgo izrakteņu ieguve DL teritorijā nebūtu pieļaujama.

Gar DL ziemeļrietumu malu zemes virsmu lokāli veido eolas cilmes (vQ_3ltv) smilšaini nogulumi un glaciofluvālie (fQ_3ltv) smilts-grants un oļainas grants nogulumi (Juškevičs un Skrebels, 2003c; skat. 2.2.3. attēlu). Šo nogulumu izplatība saistīta ar iekšzemes kāpām (eolie nogulumi) un Varakļānu-Stirnienes osu virkni (glaciofluvālie nogulumi). Tā kā šo būvniecībā izmantojamo resursu krājumi DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā ir nelieli, to ieguve būtu nerentabla, turklāt, līdzīgi kā kūdras iegulu izstrāde, ieguves darbi nebūtu pieļaujami no teritorijas dabas aizsardzības mērķu viedokļa.

Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā nav valsts vai vietējas nozīmes ģeoloģiski-ģeomorfoloģisko dabas pieminekļu.

2.3. Hidroloģija un ūdens kvalitāte

DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorija atrodas Daugavas lielbaseinā un, atbilstoši valsts hidroloģiskajai rajonēšanai (Pastors, 1995), ietilpst Lubāna baseina mazo upju hidroloģiskajā rajonā un Jersikas līdzenuma mazo upju hidroloģiskajā rajonā. Liegums atrodas uz Neretas, Dubnas un Aiviekstes baseinu ūdensšķirtnes. No DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijas dabiskās noteces un arī pazemes drenāžas virziens, ņemot vērā augstā purva virsmas morfoloģiju un apvidus reljefu (skat. 2.2.1. attēlu), ir vērsts dažādos virzienos. Proti, DL teritorijas rietumu un ziemeļrietumu daļai pa sazarotu grāvju sistēmu ir notece uz rietumiem uz Neretu, dienvidrietumu daļai pa Ošas pietiekām Borovku, Melnupīti un Lācupi un tad pa Ošu ir notece uz dienvidrietumiem uz Dubnas baseinu, savukārt DL teritorijas ziemeļaustrumu daļai pa Varakļānu strautu un tad pa Kažauku (Kaževu) un pa Malmuti ir notece uz ziemeļaustrumiem uz Aiviekstes baseinu.

DL hidrogrāfisko sistēmu veido dažādi ūdens objekti – purvi, ūdenstilpes un ūdenstece.

DL platības ziņā nozīmīgākie hidroloģiskie objekti ir vairāki, attīstības gaitā kopā saplūduši purvi – Lielais purvs, Garais purvs (Garais pūrs), Bajāru purvs (Bojoru pūrs), Aizpuriešu purvs, Deigļu purvs (Deigļu pūrs) un Pelečāres purvs (Pelečores pūrs). Purvu masīvam plāna skatījumā ir iegarena forma un raksturīga augsto jeb sūnu purvu plašā izplatība, tikai vietām perifērijā un apkārt Deguma ezeram vērojami pārejas un

zemo purvu fragmenti. Sūnu purvi galvenokārt ir klaji, vietām akačaini un ar lāmām. Īpaši daudz lāmu ir lieguma centrālajā daļā, kūdras kupola ziemeļrietumu nogāzes zemākajā daļā. Purva centrālajā daļā raksturīga iezīme ir izstiepti, vāji līkumoti ciņu un grēdu-liekņu kompleksi. DL ziemeļrietumu daļā purvam no rietumiem piekļaujas meži, savukārt pretējā pusē – dienvidaustrumos gar purva malu stiepjas salīdzinoši šaura mežu josla, kas atdala purvu no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Lauksaimniecības zemes DL piekļaujas arī uz rietumiem no Deguma ezera.

No ūdenstilpēm dabas lieguma teritorijā lielākais ir Deguma ezers (jeb Daguma ez., arī Pelečores ez.), sastopami arī daudzi mazi sekundārie ezeri (akači), kuriem nav hidronīmu. Nelielas lāmas un akaču ezeriņi izvietojušies koncentriski ap purva centrālajā daļā esošo kūdras kupolu. Deguma ezera platība, precizējot to pēc LĢIA 2011. gadā sagatavotajām ortofotokartēm, ir 54,4 ha. No ezera iztek vairāki meliorācijas grāvji – rietumos uz Borovku, dienvidrietumos uz Melnupīti un dienvidaustrumos Ezera grāvis (Azara gr.) uz Lācupi. Visas trīs upītes drenē ezera ūdeni uz Ošu, kura savukārt ietek Dubnā. Ezerdobe ir apaļa, un salīdzinoši sekla – lielākais dziļums 1,1 m, tomēr ezerā gultni veido dūņu slānis, kas pārsniedz 2,5 m (Placēna, 1994). Krasti staigņi, vietām ar pārauguma joslu, pēc trofijas pakāpes ezers ietilpst distrofu ezeru grupā.

Nemot vērā dažādos gados veikto topogrāfisko uzmērījumu datus, var konstatēt, ka Deguma ezera līmenis ir mainīgs – 104,9 m v.j.l. (Topogrāfiskā karte M 1:10 000 – lapa C-50-27-3-1-1, 1973), 105,2 m v.j.l. (Placēna, 1994) un 105,5 m v.j.l. (LR topogrāfiskā karte – lapa 3441, 2007). Tas var atspoguļot ūdenstilpes ūdens līmeņa sezonālo mainību, tomēr šīs izmaiņas, visticamāk, varētu būt saistītas ar novadgrāvju aizsērēšanu un aizaugšanu, kas veicinājusi dabiskā ūdens līmeņa atjaunošanos. Interesanti atzīmēt, ka Armijas štāba ģeodēzijas-topogrāfijas daļas 1925. gadā izdotajā topogrāfiskajā kartē mērogā 1:75 000, Deguma ezers vispār nav attēlots.

DL teritorijas purvu masīvu drenē vairākas ūdensteces – Nereta, Borovka, Melnupīte, Lācupe un Varakļānu strauts, kā arī virkne meliorācijas grāvju. Arī nosauktās ūdensteces, sevišķi to augštecēs daļās ir regulētas un padziļinātas, savulaik veicot meliorācijas darbus un ierīkojot purva periferiālajā daļā novadgrāvju sistēmu. Sevišķi sazarots un blīvs grāvju tīkls ir meliorētajās mežu platībās DL teritorijas dienvidu un rietumu daļās. Daudzviet upītēs un novadgrāvjos ir iemitinājušies bebbri, kuru veidotie aizsprosti paaugstinājuši ūdens līmeni. Bebru darbības ietekmē tiek normalizēts hidroloģiskais režīms tajās DL daļās, kur senāk veikti nosusināšanas darbi.

Saskaņā ar Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plāna 2009.-2015. gadam izstrādāto iedalījumu, DL „Lielais Pelečāres purvs” ietilpst vienā virszemes ūdensobjektā – E109 Oša. Daugavas baseina apgabala apsaimniekošanas plāna ietvaros izvērtēta esošā ūdeņu kvalitāte ūdensobjektos, kā arī izvirzīti kvalitātes mērķi 2015. gadam saistībā ar ES Ūdens struktūrdirektīvas prasībām (EU Water Framework Directive, 2000). Ūdenstilpju ūdens kvalitāte vērtējama, pamatā balstoties uz diviem kritērijiem – ķīmiskā un bioloģiskā ūdens kvalitāte. Ūdensobjektu ķīmiskā kvalitāte tiek vērtēta pēc tā, vai gada vidējās koncentrācijas bīstamajām un īpaši bīstamajām vielām pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos robežlielumus. Ūdensobjektā E109 Oša ietilpstošā Deguma ezera kvalitāte ir vērtējama kā laba (skat. 2.3.1. tabulu), līdz ar to apsaimniekošanas plānā izvirzītais kvalitātes mērķis šim ūdensobjektam ir esošās kvalitātes saglabāšana.

2.3.1. tabula. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” ūdens objekta ekoloģiskās kvalitātes novērtējums, to ietekmējošie faktori un vides kvalitātes mērķi (Avots: Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.- 2015. gadam, 2009).

Kods	Ūdensobjekta nosaukums	Ekoloģiskā kvalitāte/ potenciāls, 2009. g.	Riska ūdensobjekts MK noteikumi Nr. 418, 31.0.2011.	Kvalitāti ietekmējošie būtiskākie faktori	Sasniedzamā ekoloģiskā kvalitāte/ potenciāls
E109	Deguma ez.	laba	nav	nav norādīti	laba

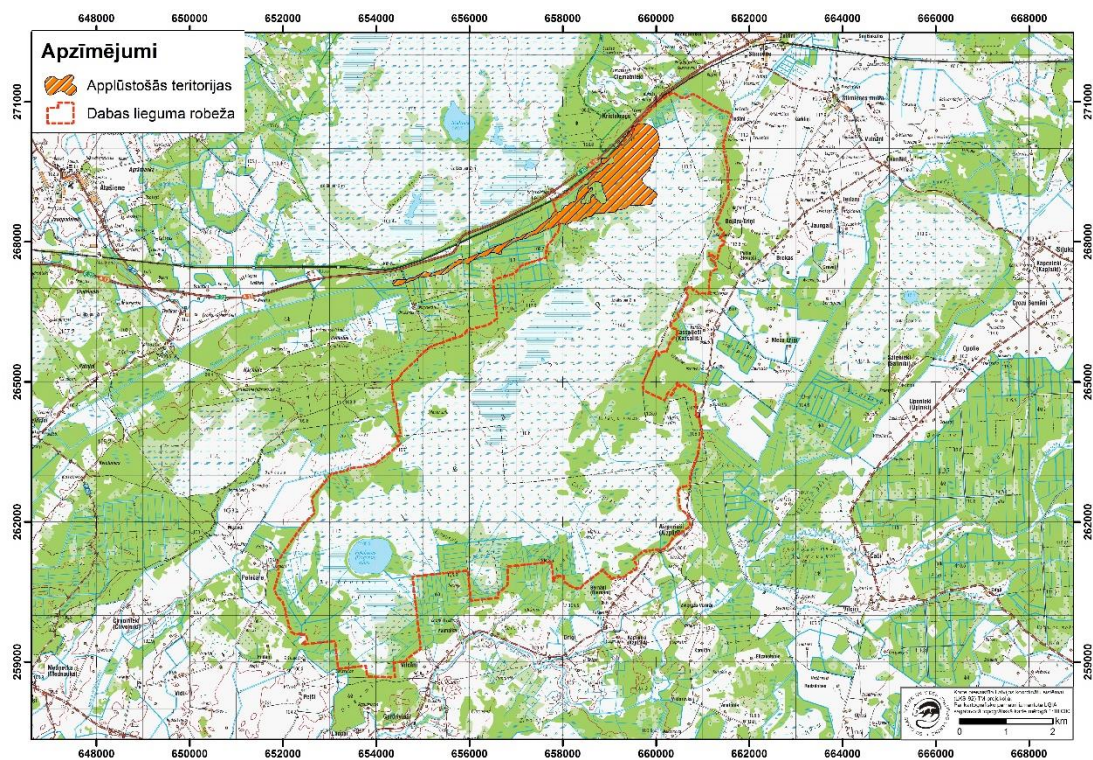
Dabas liegumā esošo purvu un citu hidroloģisko objektu ūdens kvalitāti notece no sateces baseina ietekmē mazā mērā, galvenokārt šī ietekme izpaužas tikai purva periferiālajā daļā. Tas skaidrojams ar faktu, ka augstie purvi un reljefa pazeminājumi veido gruntsūdeņu atslodzes zonas, turklāt DL atrodas ūdensšķirtņu zonā.

Dabas lieguma ūdeņu būtiskākie netiešie piesārņojuma avoti ir dzelzceļa līnija Jēkabpils – Rēzekne un šoseja E22/A12. Abi šie infrastruktūras objekti izvietoti gar DL ziemeļrietumu robežu un atrodas tiešās noteces joslā. Ja uz minētajiem infrastruktūras objektiem notiek avārija bīstamo kravu, piemēram, nafta un naftas produkti, amonjaks, sašķidrinātā gāze, toksiskās vielas u.c. pārvadāšanas laikā, pastāv risks, ka daļa piesārņojošo vai toksisko vielu var nonākt purva ūdeņos.

Ņemot vērā prasības, kas ietvertas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2007/60/EK par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību (EU Floods Directive, 2007), kā arī ņemot vērā Daugavas upju baseinu apgabala plūdu riska pārvaldības plānā 2016. - 2021. gadam sniegto informāciju (Daugavas upju baseinu..., 2015), ir nepieciešams izvērtēt plūdu risku dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā. Šādas darbības, kā tas ir norādīts dokumentos, ir būtiskas no dabas resursu racionālas apsaimniekošanas un vides daudzveidības saglabāšanas viedokļa. Izvērtēšana ir veikta, balstoties uz Plūdu riska informācijas sistēmā <http://pludi.meteo.lv/floris/> apkopotajiem datiem par Daugavas upju baseinu apgabala plūdu riska teritorijām.

Izvērtējums ļauj secināt, ka dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” ir teritorijas, kuras applūst dabas apstākļu ietekmes rezultātā, t.i. palu vai ilgstošu lietavu izraisītas straujas ūdens līmeņa celšanās dēļ. Norādītās teritorijas lielākās platības lokalizētas dabas lieguma ziemeļu daļā (skat. 2.3.1. attēlu), Neretas augšteces palienē. Teritorijas applūšanu nosaka dabiski faktori, jo Neretas palieni no ziemeļiem un ziemeļrietumiem ierobežo Varakļānu-Stirnienes oss, bet no dienvidiem un dienvidaustrumiem Pelečāres augstā purva kūdras kupols, turklāt Neretas upei tās augštecē ir neliels kritums, 0,3 līdz 0,4 m/km. Norādīto faktoru kopums aizkavē noteci un veicina sniega kušanas vai lietus ūdeņu uzkrāšanos palienē. Saskaņā ar Plūdu riska informācijas sistēmas datiem, dabas lieguma teritorijā ietvertās Neretas palienes daļas applūšanai ir liela varbūtība (t.i. 10% jeb vienu reizi 10 gados). Šādu plūdu gadījumā applūstu 199 ha dabas lieguma teritorijas.

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

2.3.1. attēls. Applūstošās teritorijas dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” (Datu avots: <http://pludi.meteo.lv/floris/>).

Tomēr šajā gadījumā pie plūdu apdraudējuma nevar pieskaitīt dabisko mitrāju teritorijas, kurās regulāri plūdi nav bīstami, bet ir nepieciešamība dabisko biotopu pastāvēšanai. Turklāt, kā tas ir norādīts Daugavas upju baseinu apgabala plūdu riska pārvaldības plānā 2016. - 2021. gadam, šīs platības, kuras ir iekļautas īpaši aizsargājamo teritoriju sarakstā, nevar tikt pieskaitītas pie plūdu riska teritorijām. Līdz ar to Nereta (ūdensobjekta kods D473) nav iekļauta Daugavas upju baseinu apgabala plūdu būtiska riska teritoriju objektu sarakstā (Daugavas upju baseinu ... , 2015: 3. tabula 13.lpp), bet gan norādīta pie pārējām plūdu riska teritorijām Daugavas upju baseina apgabalā (Daugavas upju baseinu ... , 2015: 2. pielikums).

Ošas upe (ūdensobjekta kods D478SP), kuras pietekas drenē dabas lieguma teritorijas dienvidu daļu, saskaņā ar Daugavas upju baseinu apgabala plūdu riska pārvaldības plānu 2016. - 2021. gadam ir to ūdensteču sarakstā, kuras nosaka teritoriju applūšanu dabas apstākļu ietekmes rezultātā. Konkrētajā gadījumā, līdzīgi kā Neretai, Ošas palienes daļas applūšanai ir liela varbūtība, t.i. 10% jeb vienu reizi 10 gados. Tomēr applūstošās teritorijas atrodas ārpus dabas lieguma.

Tā kā dabas lieguma teritorijā vai tā robežu tiešā tuvumā nav ūdenskrātuvju vai hidrotehnisko būvju, tad attiecīgi nepastāv cilvēka darbības izraisīto plūdu risks un apdraudējums.

2.4. Augsnes

DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorija ietilpst Austrumlatvijas līdzenuma augšņu rajonā, Jersikas līdzenuma apakšrajonā (Āva, 1994). Šajā teritorijā augsnes veidojušās galvenokārt uz ledājkūšanas ūdeņu sprostezeros akumulētiem smalkgraudainas smilts, aleirītu un karbonātiskiem māla nogulumiem, retāk vēja pārpūstiem smilts nogulumiem (Zelčs, 1995). Tomēr DL teritorijā šāda situācija ir vērojama tikai minerālgrunts veidotas pacēlumos, kuru augšējās daļas paceļas virs purva virsmas, kā arī tajās DL daļās, kur tā teritorijā ietilpst purvam piegulošā josla. Ievērojami plašākās platībās galvenokārt ir izplatītas hidromorfās purva augsnes. Purvu teritorijā dominē augstā tipa purva kūdraugsnes, kas izveidojušās purva attīstības gaitā un saistītas ar kūdras kupolveida pacēlumu. Purvu perifēriālajā daļā gar to malām, pie Deguma ezera, kā arī pārpurvotos starppauguru pazeminājumos un ieplakās ap purviem sastopamas pārejas un zemā tipa purva kūdraugsnes.

Uz smilšainiem nogulumiem iekšzemes kāpu augstākajās daļās, uz rupjgraudainas smilts un grants nogulumiem osa nogāzēs veidojas labas drenāžas apstākļi un priekšnoteikumi automorfo augšņu attīstībai DL augstāk izvietotajās vietās. Tādējādi nelielajos reljefa pacēlumos, kurus sedz meža veģetācija, izplatītas mežiem raksturīgās podzolaugsnes. Savukārt tiešā purvu tuvumā, vietās ar augstu pazemes ūdens līmeni izveidojušās glejotās augsnes. Sevišķi tas raksturīgas mālainu glaciolimnisko nogulumu izplatības vietās. Līdz ar to mozaīkveida augšņu sega kombinācijā ar atšķirīgu augšņu mitruma režīmu gar reljefa formu nogāžu profilu rada priekšnoteikumus arī augu segas mozaīkveida attīstībai un mikrodzīvotņu atšķirībām pat nelielās platībās.

3. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

3.1. Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība

Dabas liegumā ietilpstošā un tai piegulošā Riebiņu, Varakļānu, Līvanu un Krustpils novadu teritorija ir maz apdzīvota. Ap dabas liegumu atrodas vairākas viensētas. Iedzīvotāju skaits Latgales reģionā (23,4 cilvēki uz km²) ir mazāks kā vidēji Latvijā (34,8 cilvēki uz km²). Tuvākā apdzīvotā vieta DL „Lielais Pelečāres purvs” Riebiņu novadā ir Sīļukalns. Varakļānu novadā tuvākā apdzīvotā vieta Stirniene. Līvanu novadā liegumam tuvākā apdzīvotā vieta ir Rudzāti un Krustpils novadā Atašienes ciems.

3.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju

Medības, makšķerēšana un ogošana ir aktivitātes, kas raksturo antropogēno noslogojumu lieguma teritorijā. Kopumā pašreizējā antropogēnā slodze dabas lieguma teritorijā vērtējama kā samērā zema.

3.3. Aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi

3.3.1. Lauksaimniecība

Dabas lieguma teritorijā nav lauksaimniecībā izmantojamo zemju, lauksaimnieciskā darbība šeit nenotiek.

3.3.2. Tūrisms

Šobrīd dabas lieguma teritorijā tūrisma aktivitātes netiek īstenotas, un arī nākotnē tūrisma dabas lieguma teritorijā netiek plānots attīstīt, jo netālu ir Teiču dabas rezervāts ar attīstītu tūrisma infrastruktūru (skatu tornis Krustakrogā u.c.).

3.3.3. Zveja un makšķerēšana

Saskaņā ar LR Civillikuma Trešās daļas Lietu tiesības 1102. panta nosacījumiem un tā 1. pielikumā ietvertu publisko upju un ezeru sarakstu, Deguma (Pelečāres) ezers ir iekļauts publisko ezeru sarakstā.

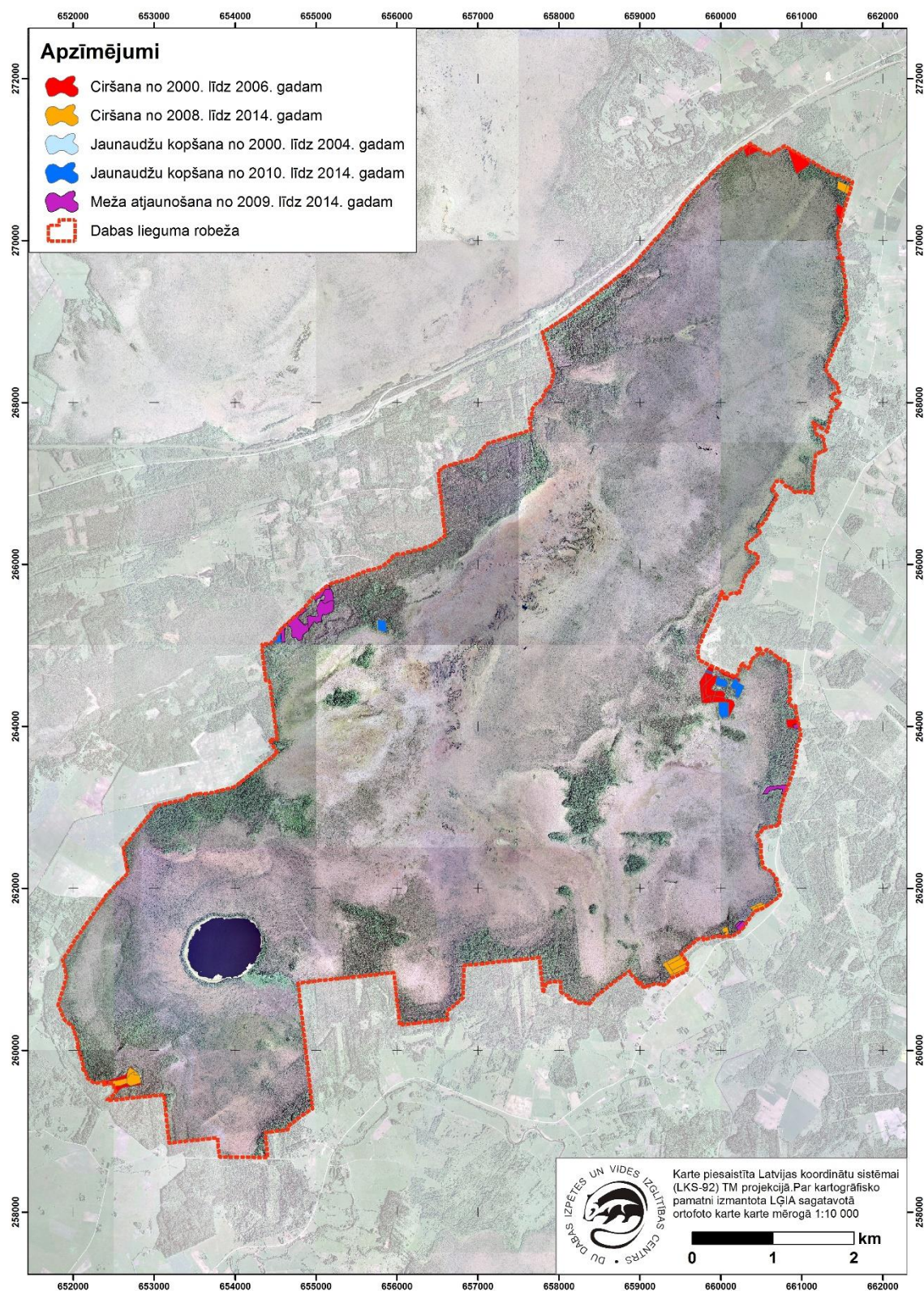
3.3.4. Mežsaimniecība

Mežu teritorijas dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” aizņem 2523,28 ha (skat. 4. pielikumu), 1747,64 ha ir iekļauti Valsts meža reģistra datubāzē (VMRDB). Dabas lieguma teritorijā ir spēkā 31.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, regulē pieļaujamās mežsaimnieciskās darbības veidus lieguma teritorijā. Atbilstoši VMRDB datiem periodā no 2000. līdz 2014. gadam dabas lieguma teritorijā notikusi maza apjoma mežsaimnieciskā darbība, tai skaitā kailcirtes, izlases cirtes, meža atjaunošana un jaunaudžu kopšana (skat. 3.3.4.1. tabulu un 3.3.4.1. attēlu).

3.3.4.1. tabula. Veiktā mežsaimnieciskā darbība dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs”.

Mežsaimnieciskā darbība	Platība, ha
Ciršana no 2000. - 2006. gadam	21,93
Ciršana no 2008. - 2014. gadam	13,67
Jaunaudžu kopšana no 2000. - 2004. gadam	0,013
Jaunaudžu kopšana no 2010. - 2014. gadam	8,15
Meža atjaunošana no 2009. - 2014. gadam	17
KOPĀ	60,76

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

3.3.4.1. attēls. Dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” veiktās mežsaimnieciskās darbības.

4. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

4.1. Aizsargājamā teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē

DL teritorijā ir reģistrēti deviņi ES nozīmes īpaši aizsargājami biotopi ar kopējo platību 5010,12 ha, kas sastāda 88,14 % no kopējās ĪADT teritorijas (skat. 4.1.1. attēlu).

4.1.1. attēlu. Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi dabas lieguma teritorijā

Nr.p. k.	Biotopu Direktīvas I pielikuma biotops	kods	Platība (ha)	% no dabas lieguma platības
1.	Veci jaukti platlapju meži	9020*	14,42	0,26
2.	Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)	9160	24,58	0,43
3.	Purvaini meži	91D0*	1070,29	18,83
4.	Veci vai dabiski boreāli meži	9010*	23,92	0,42
5.	Staignāju meži	9080*	0,87	0,02
6.	Aktīvi augstie purvi	7110*	3810,35	66,98
7.	Pārejas purvi un slīkšņas	7140	10,80	0,19
8.	Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	7160	0,0001	0,0000014
9.	Distrofi ezeri	3160	54,89	0,97

DL teritorijā pētījumu laikā kopumā konstatētas 55 īpaši aizsargājamās sugas – no tām 7 vaskulāro augu, 6 ķērpju sugas, 1 sūnu, 1 sēņu, 2 zīdītājdzīvnieku, 9 bezmugurkaulnieku, 1 abinieku, kā arī 28 īpaši aizsargājamas putnu sugas (skat. 4.1.2. attēlu).

4.1.2. tabula. Īpaši aizsargājamās vai citādi nozīmīgās sugas dabas lieguma teritorijā

Sugu grupa	Latvijas likumdošana			Dzīvotņu Direktīva			Putnu Direktīva
	ĪAS	MIK	SG	II	IV	V	I
Vaskulārie augi	7	2	6			4	
Sūnas	1	1	1				
Ķērpji	6	5	1			4	
Sēnes	1	1	1				
Bezmugurkaulnieki	9	3	8	4	2		
Zīdītāji	2		2	1	4	1	
Abinieki	1	1	1	1	2	1	
Putni	28	10	22				25
Kopā:	55	23	42	6	8	10	25

Apzīmējumi: Putnu direktīva - Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEC Par savvaļas putnu aizsardzību. I pielikums. Sugas, kurām jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā.
Dzīvotņu Direktīva - Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. V pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama. ĪAS – Īpaši aizsargājama suga, I. un 2.pielikums MK 2000.gada 14.novembra noteikumiem Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”. MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1.pielikums 2012.gada MK noteikumiem Nr.940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu.

DL teritorijā dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā konstatēti vairāki dabas vērtības negatīvi ietekmējošie faktori.

DL purvu un mežu biotopus ietekmē liegumā un visā tā apkārtnē izveidotā meliorācijas sistēma, kuras radīto hidroloģiskā režīma izmaiņu dēļ sākotnējās neskarta augstā purva teritorijās ir palielinājies priedes un bērza ikgadējais pieaugums un mainījies zemsedzes sūnaugu un vaskulāro augu sastāvs. Hidroloģiskā režīma izmaiņu radītais aizaugums negatīvi ietekmē arī purvu biotopus apdzīvojošas sugas, samazinot tām potenciāli piemēroto dzīvotņu platības. Daļā purva teritorijas meliorācijas sistēma ir dabiski aizaugusi un purva dabiskā atjaunošanās jau notikusi vai notiek, taču vairākos grāvjos joprojām vērojama aktīva ūdens notece, kas ietekmē aizsargājamo biotopu stāvokli.

Lai nepieļautu hidroloģiskā režīma izmaiņu negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas vērtībām, plānojot liegumam piegulošajā teritorijā meliorācijas sistēmas rekonstrukciju vai pārbūvi, nepieciešams saņemt sertificēta mežu un purvu biotopu eksperta atzinumu. Pamatojoties uz saņemto eksperta atzinumu, jāizstrādā atsevišķs pasākuma īstenošanas plāns.

Dabas lieguma teritorijā samērā bieži notiek meža ugunsgrēki, neskatoties uz to, ka tie veicina specifiska sugu kompleksa izveidošanos, ir nepieciešams ievērot ugunsdrošības pasākumus uzturoties mežā, lai nepieļautu meža nekontrolētu degšanu. Visvairāk degšanai pakļautā teritorija robežojas ar dzelzceļa līniju, kas norāda uz ugunsgrēku izcelsmi antropogēnās slodzes ietekmē.

Jebkāda veida medības ir uzskatāmas par traucējumu putnu ligzdošanas sezonā, kas sevišķi nozīmīgs ir ērgļu ligzdošanas vietu tuvumā.

Dabas lieguma teritorijā nav konstatēti citi būtiski ietekmējošie faktori, kas apdraudētu tur sastopamās īpaši aizsargājamo sugu atradnes. Atsevišķas lieguma purvu un mežu teritorijas vasarā apmeklē ogotāji un sēņotāji, tomēr tas neatstāj būtisku ietekmi uz lieguma teritorijā reto sugu atradnēm.

4.2. Ainaiskais novērtējums

Dabas liegums atrodas Dienvidlatgales purvainē, Aiviekstes zemes ainavzemē (Ramans, 1994), kuru raksturo viegli viļņots reljefs un mozaīkveida ainava. Dabas lieguma ainavu veido galvenokārt meža un purva ainava, kuras galvenie ainavas elementi ir dabiski attīstījušies meži un augstais purvs. Dabas liegumā dominē slēgtas skatu perspektīvas, jo to lielākoties aizņem meži. Lielā Pelečāres purva ainavu kopumā raksturo daļēji atklāta augstā purva ainavu teritorijas, kuru sīkākos nogabalos sadala priežu audzes. Dabas lieguma teritorijas ainavā iezīmējas ezeru ainavas elementi - Deguma ezers un arī mazākie purva ezeri, kas dažādo purva mozaīkveida ainavu.

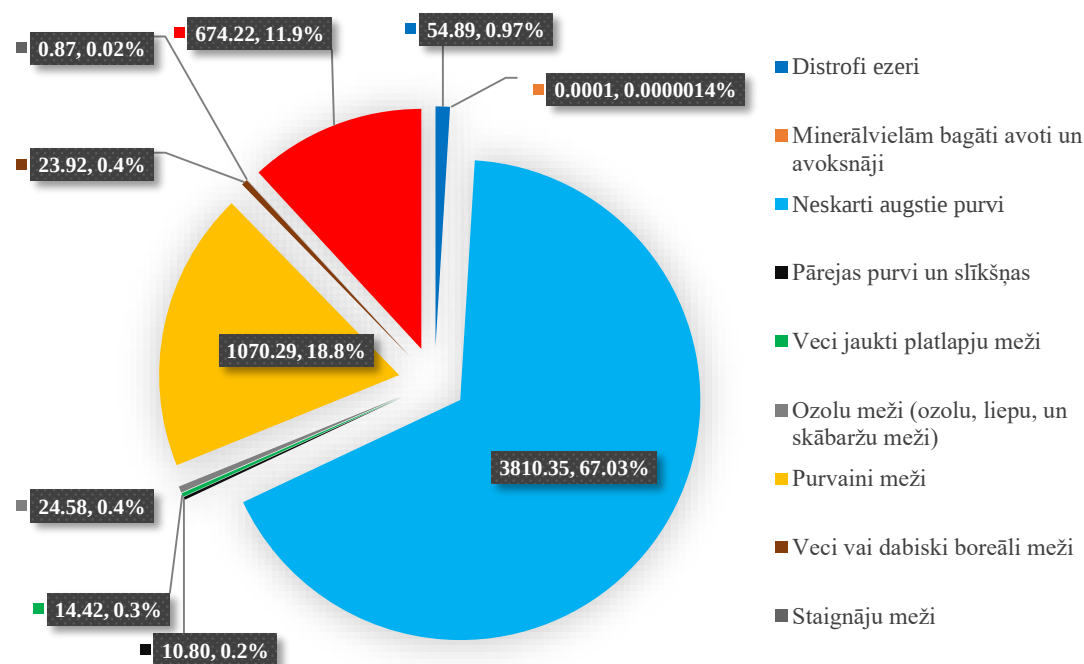
4.3. Biotopi, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori

Dabas aizsardzības vērtība

Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” dabas aizsardzības vērtību veido tā purva un

meža biotopu komplekss, kā arī lielais, savdabīgais Deguma ezers un akaču komplekss purva centrālajā daļā. Augsto purvu veido vairāki savstarpēji saistīti purvi - Bojāru purvs, Morku purvs, Deigļu purvs un Garais purvs, kā arī vairākas minerālgrunts salas purvā, no kurām lielākās ir Zaļā sala un Miežu sala.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorija tika apsekota vairākkārt 2015. gada un 2016. gada veģetācijas sezonās. Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā OZOLS pieejamo informāciju un plāna izstrādē iesaistīto ekspertu, dabas lieguma teritorijā ir reģistrēti deviņi Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami biotopi ar kopējo platību 5010,12 ha, kas aizņem 88,14 % no kopējās ĪADT teritorijas (skat. 4.3.1. attēlu, 4.3.1.tabulu, 6.pielikumu). Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā visā dabas lieguma teritorijā veikta biotopu inventarizācija un izvērtēta sastopamo biotopu atbilstība Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamiem biotopiem, vadoties pēc 2010. gadā izstrādātās un 2013. gadā papildinātās metodikas „Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami biotopi Latvijā”, kas apstiprināta ar Vides ministra 2010. gada 15.marta rīkojumu Nr. 93.

4.3.1. attēls. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā esošo Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu sadalījums (% no kopējās teritorijas)

Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” lielāko teritorijas daļu aizņem biotops 7110* *Aktīvi augstie purvi* – purva centrālajā daļā, plašās teritorijās ap Deguma ezeru, kā arī atsevišķu ar mežu nodalītu fragmentu veidā tuvāk purva perifērijai. Kopējā šī biotopa platība aizņem 67,03 % no dabas lieguma teritorijas kopplatības. Vietām (Deguma ezera DA, purva ZA daļā u.c.), spriežot pēc atmirušajiem kokiem un nefunkcionējošās grāvju sistēmas, agrāk plašās teritorijās ir dedzis purvainis mežs, kas savukārt ir dabiski atjaunojies par augsto purvu. Dominē ciņu mikroreljefs ar izteiktām lāmām, slīkšņām un akačiem. Daudz mazākā mērā purvā sastopams otrs purvu biotops 7140 *Pārejas purvi un slīkšņas* – galvenokārt šaurā joslā gar Deguma ezeru un lielākajiem purva akačiem. Purva perifērijā sastopami galvenokārt purvaini meži uz kūdras augsnēm, kā arī susinātie meži – kūdreņi. Dominējošais meža tips – purvājs (431,27 ha jeb 24,54 %

no mežu kopplatības dabas liegumā) un niedrājs (252,92 ha jeb 14,39 % no mežu kopplatības dabas liegumā), daudz arī kūdreņu meža tipu (mētru kūdreņi 153,51 ha jeb 8,74 % viršu kūdreņi 121,71 ha jeb 6,93 %) mazākā mērā citi mežu augšanas apstākļu tipi – vēris, damaksnis, slapjais mētrājs, slapjais damaksnis u.c. Bioloģiski vērtīgas un savdabīgas ir minerālgrunts salas purvā, uz kurām sastopami pārsvarā apšu-liepu vēra meža nogabali. Šeit kokaudzē dominē bioloģiski vecas apses, parasti ar platlapju paaugu un piemistrojumu pirmajā stāvā. Šajos mežos izteikts pavasara nemorālo augu aspekts, nogabali atbilst ES aizsargājamajam meža biotopa statusam (*9160 Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)* un *9020* Veci jaukti platlapju meži*). Mežos konstatētas vairākas aizsargājamās vaskulāro augu sugas, no kurām nozīmīgākās – pūkainā asinszāle *Hypericum hirsutum*, parastais plakanstaipeknis *Diphasium complanatum*, hektāros mēramas gada staipekņa *Lycopodium annotinum* audzes u.c.

Teritorijas centrālajā un rietumu daļā 54,89 ha platībā konstatēts Eiropas Savienības aizsargājamais saldūdeņu biotops – *3160 Distrofi ezeri*. Šim biotopam piešķaitām Deguma ezers, kā arī divi lielākie ezeriņi akaču kompleksā, kuru platība pārsniedz 0,1 ha. Šim ezeru biotopam raksturīgs ļoti nabadzīgs augājs (galvenokārt tikai gar krastu, ieģrimušo augu nav), tumši brūns un skābs ūdens (pH 3 – 6). Šie biotopi Lielajā Pelečāres purvā ir labā saglabāšanās pakāpē. Tos neapdraud biogēnā piesārņojuma ieplūde, tomēr purvā vietām ir jūtama nosusināšanas ietekme.

4.3.1. tabula. Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamie biotopi dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā.

Biotopa kods ¹	Biotopa osaukums	Platība, ha	% no teritorijas	Datu kvalitāte ²	Reprezentativitāte ²	Relatīvā platība ²	Saglabāšanās ²	Vispārējais novērtējums ²
9020*	Veci jaukti platlapju meži	14,42	0,25	laba (G)	B	C	B	B
9160	Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu)	24,58	0,43	laba (G)	B	C	B	B
91D0*	Purvaini meži	1070,29	18,83	laba (G)	A	C	B	B
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	23,92	0,42	laba (G)	D	C	B	C
9080*	Staigāju meži	0,87	0,02	laba (G)	D	-	-	-
7110*	Aktīvi augstie purvi	3810,35	67,03	laba (G)	A	C	B	A
7140	Pārejas purvi un slīkšņas	10,80	0,19	laba (G)	C	C	B	B
7160	Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	0,0001	0,0000014	laba (G)	D	-	-	-
3160	Distrofi ezeri	54,89	0,97	laba (G)	B	C	B	B

¹Saskaņā ar Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu Latvijā noteikšanas metodiku, kas apstiprināta ar vides ministra 15.03.2010. rīkojumu Nr.93.

²Saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Datu kvalitāte: G – laba, M – viduvēja, P – slikta; Reprezentativitāte (attiecīgā dzīvotņu veida reprezentativitāte konkrētajā teritorijā): A - izcila reprezentativitāte, B - laba reprezentativitāte, C - nozīmīga reprezentativitāte, D - nenozīmīga klātbūtne (šajā gadījumā tālākās sadaļas “relatīvā platība”, “saglabāšanās” un “vispārējais novērtējums” tālākos laukus neaizpilda); Relatīvā platība (teritorijas platība, ko aizņem dabisko dzīvotņu veids, attiecībā pret kopējo platību, kuru valstī aizņem minētais dabisko dzīvotņu veids): A: 100 ≥ p > 15 %; B: 15 ≥ p > 2 %; C: 2 ≥ p > 0 %; Saglabāšanās: A - izcila saglabāšanās pakāpe, B - laba saglabāšanās pakāpe, C - viduvēja vai zema saglabāšanās pakāpe; Vispārējais novērtējums: A - izcila vērtība, B - liela vērtība, C - ievērojama vērtība.

**4.3.2. tabula. Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu platību izmaiņu
izvērtējums dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā**

ES biotops	NATURA 2000 – Standard Data Form dati (ha)	DAP izstrādes gaitā iegūtie dati (ha)	Starpība	ES biotopu platību izmaiņu cēloņi
9020* Veci jaukti platlapju meži	2,82	14,42	+11,6	- lieguma teritorijas robežu precizēšana - kartogrāfiskā materiāla precizēšana atbilstoši situācijai dabā
9160 Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)	-	24,58	+24,58	- ES nozīmes īpaši aizsargājamais biotops 9160 Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) dabas lieguma teritorijā apsekošanas laikā konstatēts pirmo reizi
91D0* Purvaini meži	831,21	1070,29	+239,08	- lieguma teritorijas robežu precizēšana - kartogrāfiskā materiāla precizēšana atbilstoši situācijai dabā - daļa no degradētā purva platībām ir apmežojusies, tādēļ daļa no kādreiz kartētās biotopa 7120 Degradēti augstie purvi platības pieskaitītas pie biotopa 91D0* Purvaini meži
9010* Veci vai dabiski boreāli meži	7,46	23,92	+16,46	- lieguma teritorijas robežu precizēšana - kartogrāfiskā materiāla precizēšana atbilstoši situācijai dabā
9080* Stagnāju meži	0,86	0,86	+0,1	-
7110* Aktīvi augstie purvi	2848,32	3810,35	+962,03	- kādreiz kartētās biotopa 7120 Degradēti augstie purvi platības pieskaitītas pie biotopa 7110* Aktīvi augstie purvi, jo notikusi degradētā purva dabiska atjaunošanās - kartogrāfiskā materiāla precizēšana atbilstoši situācijai dabā
7120 Degradētie augstie purvi, kuros iespējama vai noris noris dabiskā atjaunošanās	376,85	0	-376,85	- Daļā no degradētā purva platībām ir notikusi dabiska atjaunošanās, tādēļ daļa no kādreiz kartētās biotopa 7120 Degradēti augstie purvi platības pieskaitītas pie biotopa 7110* Aktīvi augstie purvi - Daļā no degradētā purva platībām ir apmežojusies, tādēļ daļa no kādreiz kartētās biotopa 7120 Degradēti augstie purvi platības attīstījusies par biotopu 91D0* Purvaini meži - izmaiņas ES biotopu noteikšanas metodikā
7140 Pārejas purvi un slīkšņus	275,27	10,80	-264,47	- lieguma teritorijas robežu precizēšana - kartogrāfiskā materiāla precizēšana atbilstoši situācijai dabā - izmaiņas ES biotopu noteikšanas metodikā
7150 Rhynchosporion albae pioniersabiedrības uz mitras kūdras vai smiltīm	221,77	0	-221,77	- Sakarā ar izmaiņām biotopa interpretācijā, kādreiz kartētās šī biotopa platības ir pieskaitītas pie biotopa 7110* Aktīvi augstie purvi
7160 Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji	0	0,0001	+0,0001	- ES nozīmes īpaši aizsargājamais biotops 7160 Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji dabas lieguma teritorijā apsekošanas laikā konstatēts pirmo reizi
3160 Distrofi ezeri	54,33	54,89	+0,56	- lieguma teritorijas robežu precizēšana - kartogrāfiskā materiāla precizēšana atbilstoši situācijai dabā - izmaiņas ES biotopu noteikšanas metodikā
Kopā:			+391,32	

4.3.1. Purvu biotopi

Apkopojot dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros veiktās dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” inventarizācijas datus, tika konstatēti trīs ES aizsargājамie purvu biotopi, kas kopā aizņem 5010,12 ha. Purvu biotopi Pelečāres purvā kopumā veido 67,22 % no teritorijas kopējās platības, tie uzskatāmi par galveno dabas aizsardzības un ainavisko vērtību šajā ĪADT, arī floristiski vienu no vērtīgākajām teritorijām ar purvu biotopiem raksturīgām vaskulāro augu un sūnu sabiedrībām. Kopējā purvu biotopu kvalitāte vērtēta kā izcila vai laba. Pašreizējais kopējais purvu biotopu saglabāšanās stāvoklis dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” vērtējams kā labs.

7110* Aktīvi augstie purvi

Dabas lieguma lielāko teritorijas daļu aizņem augstais purvs, kas ir purva centrālā daļa, plašas teritorijās ap Deguma ezeru, konstatēts arī atsevišķu ar mežu nodalītu fragmentu veidā tuvāk purva perifērijai. Kopējā šī biotopa platība aizņem 67,03 % no dabas lieguma teritorijas kopplatības. Vietām (Deguma ezera DA, kopējās purva teritorijas ZA u.c., spriežot pēc atmirušajiem kokiem, agrāk plašās teritorijās ir dedzis purvainis mežs. Šajās vietās, spriežot pēc nefunkcionējošās grāvju sistēmas, ir notikusi degradētā purva dabiska atjaunošanās tādēļ biotops *7120 Degradēti augstie purvi* netika izdalīts. Purvā dominē ciņu mikroliefjs ar izteiktām lāmām, slīkšņām un akačiem centrālajā daļā. Purva R un DR daļa ir sausāka - šeit dominē ciņu mikroliefjs bez izteiktām slīkšņām un akačiem. Dominējošās sugas – makstainā spilve *Eriophorum vaginatum*, polijlapu andromeda *Andromeda polifolia*, sila virsis *Calluna vulgaris* (pēdējās sugas lielais īpatsvars purva DR un R daļā norāda uz zināmu susināšanas ietekmi), ieplakās – parastais baltmeldrs *Rhynchospora alba*. Uz grēdām aug priedes, kas nepārsniedz 5-7 m augstumu. Purvā un purvainajos mežos vietām sastopama Austrumlatvijas teritorijai raksturīgā ārkauša kasandra *Chamaedaphne calyculata*. No sfagnu sūnām izplatītākās sugas ir magelāna, brūnais un šaurlapu sfagns *Sphagnum magelanicum*, *S. fuscum*, *S. angustifolium*, Purva centrālajā, ZA un DA daļā biotopā ir labāks hidroloģiskais režīms, susināšanas ietekme te nav jūtama, ir izteikts slīkšņu un akaču komplekss, šeit dominē arī garsmailes sfagns *Sphagnum cuspidatum*. Kopējā augsto purvu kvalitāte šajā teritorijā vērtēta kā izcila vai laba. Pašreizējais kopējais purvu biotopu saglabāšanās stāvoklis vērtējams kā labs. Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, biotopa izplatība lieguma teritorijā kartogrāfiski attēlota un 6. pielikumā.

7140 Pārejas purvi un slīkšņas

Dabas lieguma teritorijā biotops ir maz pārstāvēts, sastopams tikai divās vietās – šaurā joslā ap Deguma ezeru un teritorijas ZR daļā ap purva akačiem kā arī dažās nelielās ieplakās purva malās. Pārejas purvos lielāka loma ir gruntsūdens vai ezeru ūdens pieplūdei, tomēr tie ir organiski saistīti ar augsto purvu un veido vienotu kompleksu, tādēļ vietām šo biotopu nodalīšana ir problemātiska un augsto purvu kompleksa sadrumstalošana ir nelietderīga. Visi Pelečāres purva teritorijā konstatētie pārejas purvu poligoni atbilst ES un Latvijas aizsargājamā biotopa 2. variantam (limnogēnie purvi). Konstatētie pārejas purvu un slīkšņu biotopi neizceļas ar lielu floristisko daudzveidību. Floristiskais sastāvs pārejas purvos šeit ir nabadzīgs, dominē makstainā spilve *Eriophorum vaginatum* kopā ar higrifītiskajiem sfagniem, bet ezeriem pāraugušajās slīkšņās liela loma ir arī parastajam baltmeldram *Rhynchospora alba*, trejlapu puplaksim *Menyanthes trifoliata*, vietām arī pūkaugļu grīslim *Carex lasiocarpa* un

purva šeihcērija *Scheuchzeria palustris*. Kopējā pārejas purvu un slīkšņu kvalitāte šajā teritorijā vērtēta kā laba vai vidēja. Pašreizējais kopējais purvu biotopu saglabāšanās stāvoklis vērtējams kā labs. Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, biotopa izplatība lieguma teritorijā kartogrāfiski attēlota un 6. pielikumā.

7160 Minerālvienībām bagāti avoti un avoksnāji

Dabas lieguma teritorijā biotops 7160* *Minerālvienībām bagāti avoti un avoksnāji* konstatēts tikai vienā punktā, meža teritorijā ZR malā. Avots ir punktveida objekts, kas atrodas tiešā meliorācijas grāvja tuvumā. Tam ir raksturīga pastāvīga pazemes ūdeņu pieplūde, un izplūdes vietā izveidojusies piepildīta ūdenstilpe. Minerālvienībām bagātos avotos raksturīga ūdens sūkšanās caur grunti, bagātinoties ar minerālvienībām, kas veicina specifiskas veģetācijas veidošanos. Dabas lieguma teritorijā konstatētajā objektā veidojas samērā biezi, duļķaini dzelzs oksīdu nogulumi, savukārt floristiskais sastāvs nav liels, dominē purva purene *Caltha palustris*, purva madara *Galium palustre* un viļņainā skrajlape *Plagiomnium undulatum*. Raksturīgo sugu nav daudz, bet parasti šādu punktveida biotopu veģetācija ir tieši atkarīga no apkārt esošās teritorijas, kas šajā gadījumā ir meliorēti purvaini meži. Kopumā vērtējot, lieguma teritorijā konstatētā biotopa kvalitāte ir laba – tam ir pastāvīga ūdens pieplūde, augsne ir pārpurvota un veidojas raksturīgas dzelzs oksīdu nogulsnes. Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, biotopa izplatība lieguma teritorijā kartogrāfiski attēlota un 6. pielikumā.

Sociālekonomiskā vērtība

Teritorijā esošajos purvu biotopos atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem nav iespējama kūdras ieguve, līdz ar to šo biotopu sociālekonomiskā vērtība ir neliela un pamatā saistīta biotopu izmantošanu ogu un sēņu lasīšanai, kā arī medībām.

Ietekmējošie faktori

Lielā Pelečāres purva biotopus ietekmē liegumā un visā tā apkārtnē izveidotā meliorācijas sistēma, kuras radīto hidroloģiskā režīma izmaiņu dēļ sākotnējās neskarta augstā purva teritorijās ir palielinājies priedes un bērza ikgadējais pieaugums un mainījies zemsedzes sūnaugu un vaskulāro augu sastāvs. Rezultātā ir mainījusies biotopu kompleksa struktūra, purva perifērijā veidojoties degradētiem biotopiem – pārsvarā susinātiem mežiem kūdras augsnēs, kas robežojas ar purvaino mežu. Daļā purva teritorijas meliorācijas sistēma ir dabiski aizaugusi un purva dabiskā atjaunošanās jau notikusi vai notiek, taču vairākos grāvjos joprojām vērojama aktīva ūdens notece, kas ietekmē aizsargājamo biotopu stāvokli.

Lai nepieļautu hidroloģiskā režīma izmaiņu negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas vērtībām, plānojot liegumam piegulošajā teritorijā meliorācijas sistēmu rekonstrukciju vai pārbūvi, nepieciešams saņemt sertificēta meža un purvu biotopu eksperta atzinumu. Pamatojoties uz saņemto eksperta atzinumu, jāizstrādā atsevišķs pasākuma īstenošanas plāns.

4.3.2. Mežu biotopi

Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā konstatēti trīs ES īpaši aizsargājami mežu biotopi 1134,08 ha platībā jeb 19,95 % no kopējās dabas lieguma platības. Meža

biotopi sastopami galvenokārt purva perifērijā, kā arī uz minerālgrunts salām. Šeit izteikti dominē biotops *91D0* Purvaini meži* labā vai vidējā kvalitātē. Daudz mazākās platībās dabas lieguma teritorijā sastopami vēl trīs meža biotopu veidi - *9020* Veci jaukti platlapju meži* vidējā vai labā kvalitātē, *9160 Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)* vidējā kvalitātē, kā arī *9010* Veci vai dabiski boreāli meži* vidējā vai labā kvalitātē. Līdz ar to dabas lieguma teritorijā mežsaimnieciskā darbība nenotiek, netiek izvēkti arī sausokņi un kritalas, līdz ar to paredzams, ka meža biotopu kvalitāte uzlabosies. Dabiskai vai maz pārveidotai mežaudzei parasti nav nepieciešami tūlītēji apsaimniekošanas pasākumi. Neiejaukšanās šajā gadījumā nozīmē, ka meža biotopos nenotiek aktīva cilvēka darbība, kas saistīta ar koku vai krūmu ciršanu vai ietekmi uz zemsedzi, transporta pārvietošanās, mākslīgi radītas hidroloģiskā režīma izmaiņas. Dabiskie procesi netiek ierobežoti vai traucēti. Tajā pašā laikā biotopu izmanto rekreācijai, ogu un sēņu lasīšanai, medībām, kas, ja vien nenotiek biotopa struktūru vai sugu iznīcināšana, to negatīvi neietekmē.

91D0* Purvaini meži

Visizplatītākais mežu biotops dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā. Šādu mežu biotopi ir izveidojušies purva malās, kā arī ap Deguma ezeru. Dabas liegumā un tam piegulošajā teritorijā izveidotā meliorācijas sistēma ir veicinājusi kūdras mineralizēšanos un priežu intensīvāku augšanu. Līdz ar to purva malās, kur susināšanas ietekme ir izteiktāka, priežu purvāji un niedrāji ir transformējušies par kūdreņu meža tipiem ar zemāku kvalitāti un saglabāšanās pakāpi nekā maz ietekmētie biotopi tālāk purvā. Dabas lieguma teritorijā lielākā daļa no *91D0* Purvaini meži* biotopa platībām (1020,97 ha jeb 95,4 %) atbilst biotopa pirmajam variantam – purvaini ar kūdras slāni, kas biežāks par 30 cm, savukārt 49,32 ha jeb 4,6 % atbilst biotopa trešajam variantam. Daudzu purvaino mežu bioloģiskā vērtība ir augsta, to nogabali atbilst dabisko meža biotopu (DMB) statusam un tajos sastopami lielāka izmēra bioloģiski veci koki. Kopumā purvaino mežu epiksilā lihenoflora un brioflora šajos nogabalos nav bagāta, arī vaskulāro augu flora liegumā nav bagāta – dominē plaši izplatītie sīkkrūmi, jo sevišķi purva vaivariņš *Ledum palustre* un zilene *Vaccinium uliginosum*, bet mitrākajos purvainajos mežos bieži sastopama makstainā spilve *Eriophorum vaginatum*. Sūnu stāvā dominē dažādas oligotrofo biotopu sfagnu sugas *Sphagnum angustifolium*, purva sfagns *Sphagnum palustre*, Magelāna sfagns *Sphagnum magellanicum* u.c. Vietām, it sevišķi kūdreņu mežu tipos samērā masveidīgi konstatēta aizsargājamā vaskulāro augu suga gada staipeknis *Lycopodium annotinum*. Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, biotopa izplatība lieguma teritorijā kartogrāfiski attēlota un 6. pielikumā.

9080* Staignāju meži

Pārmitri lapu koku meži, kas atrodas pastāvīgā virszemes ūdeņu ietekmē, un periodiski applūst. Samērā rets dabiskās mežu veģetācijas veids Latvijā, kurš aizņem aptuveni 0,3% no Latvijas teritorijas (Anon 2007). Pēdējos 50-60 gadus samērā plašas biotopa platības tika daļēji vai pilnībā degradētas nosusināšanas rezultātā (Auniņš 2013). Tipiskās kokaudzi veidojošās sugas šeit ir melnalksnis *Alnus glutinosa* un purva bērzs *Betula pubescens*. Biotopam raksturīgamozaīkveida veģetācijas struktūra un applūstoši laukumi, koki uz lielākiem vai mazākiem, ciņiem. Lielajā Pelečāres purvā biotops sastopams nelielās platībās, kas atbilst pirmajam, tipiskajam biotopa variantam. Biotopa zemsedzē visbiežāk sastopamās sugas - purva vārnkāja *Comarum palustre*, bebrukārklis *Solanum dulcamara*, purva rūgtdille *Peucedanum palustre*, purva skalbe

Iris pseudacorus u.c. Biotopā daudz ciņu, raksturīgi atsegti kūdras laukumi un ūdens lāmas. Biotopu kvalitāte un aizsardzības stāvoklis kopumā vērtējams kā labs. Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, biotopa izplatība lieguma teritorijā kartogrāfiski attēlota un 6. pielikumā.

9020* Veci jaukti platlapju meži

Veci dabiski hemiboreāli platlapju meži, kas veidojušies pārejas joslā no boreālo mežu zonas uz nemorālo mežu zonu. Rets dabiskās mežu veģetācijas veids Latvijā, kurš aizņem aptuveni 0,04 % no Latvijas kopējās teritorijas (Anon, 2007). Biotops ir nozīmīga dzīvotne epifītiskajām ķērpju un sūnu sugām, t. sk. īpaši aizsargājamajām, no kurām liela daļa saistīta tieši ar veciem platlapju mežiem (piem. sīkpunktainā artonija *Arthonia byssacea* un ozolu kalīcija *Calicium quercinum*). Lielajā Pelečāres purvā biotops sastopams atsevišķu poligonu veidā teritorijas D daļā purva malā un uz nelielas minerālgrunts salas. Biotops sastopams 14,42 ha platībā, kas ir 0,25 % no teritorijas kopplatības. Šeit konstatēts biotopa otrais variants, kur kokaudzi veido bioloģiski vecas apses *Populus tremula*, savukārt biotopam raksturīgās platlapju sugas – parastais osis *Fraxinus excelsior*, parastais ozols *Quercus robur*, parastā liepa *Tilia cordata* u.c. sastopamas galvenokārt otrajā stāvā. Platlapju mežiem lieguma teritorijā raksturīgs liels mirušās koksnes daudzums dažādās sadalīšanās pakāpēs, bagātīga epifītisko ķērpju un sūnu flora. Zemsedzē biotopam raksturīgs pavasara aspekts - baltais vizbulis *Anemone nemorosa*, zilā vizbulīte *Hepatica nobilis*, ārstniecības lakacis *Pulmonaria obscura*, daudzgadīgā kaņepene *Mercurialis perennis*, u.c. Biotopu kvalitāte kopumā vērtējama kā vidēja vai laba. Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, biotopa izplatība lieguma teritorijā kartogrāfiski attēlota un 6. pielikumā.

9010* Veci vai dabiski boreāli meži

Dabas lieguma teritorijā biotops 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži* sastopams 23,92 ha platībā, kas aizņem 0,42 % no teritorijas kopplatības. Dabisko procesu ietekmes rezultātā šie meži nav vienvēidīgi – lieguma teritorijā konstatēti gan tipiski veci vai dabiski boreālie meži, gan arī meži nosusinātās augsnēs un nesenās meždegās. Mežiem, kas veidojušies nosusinātajās augsnēs kokaudzē dominē parastā priede *Pinus sylvestris*, kā arī parastā apse *Populus tremula*. Piemistrojumā sastopama parastā egļu *Picea abies* un parastais bērzs *Betula pendula*. Zemsedze ir samērā nabadzīga, kas ir raksturīgi sausajiem priežu mežiem. Tajā dominē tādas vaskulāro augu sugas kā brūklene *Vaccinium vitis-idaea* un meža nārbulis *Melampyrum sylvaticum*. Ievērojamā daudzumā sastopami arī kladīnu dzimtas ķērpji.

Mežu nogabalos, kas veidojušies auglīgākās un mitrākās augsnēs lielāks īpatsvars ir parastajai mellenei *Vaccinium myrtillus* un parastajai ērgļpapardei *Pteridium aquilinum*, savukārt ķērpju segums uz augsnes ir niecīgs. Kaut arī lieguma teritorijā esošo boreālo mežu flora, epiksilā lihenoflora un brioflora nogabalos nav bagāta, tomēr tajos ir liels dabiskiem mežu biotopiem raksturīgo struktūru indikators – daudz kritalu, stumbeņu un sausokņu, dobumainu koku, atvērumu vainaga klajā u.c.. Biotopu kvalitāte kopumā vērtējama kā laba vai vidēja.

Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, izplatība lieguma teritorijā 6. pielikumā.

9160 Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)

Veci dabiski ozolu un liepu meži, kas veidojušies uz bagātām, hidromofrām augsnēm reljefa iepakās, upju ielejās vai uz ezeru salām un pussalām. Latvijā ļoti reti sastopams biotops, viens no retākajiem dabiskajiem mežu veģetācijas veidiem, kas aizņem aptuveni 0,1 % no valsts teritorijas (Auniņš 2013). Austrumlatvijā biotops ļoti fragmentārs, sastopams nelielās platībās. Galvenokārt sastopams biotopa otrais variants, arī dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā konstatētie šī biotopa poligoni ir pieskaitām otrajam variantam, kuram raksturīgi dažādi ozola un liepas pārejas un jauktie varianti ar ievērojamu boreālo kokaudzes sugu klātbūtni. Dabas lieguma teritorijā biotops *9160 Ozolu meži* sastopams 24,58 ha platībā, kas ir 0,43 % no teritorijas kopplatības. Kokaudzi veido parastā apse *Populus tremula*, savukārt biotopam raksturīgās platlapju sugas – parastais ozols *Quercus robur* un parastā liepa *Tilia cordata* sastopama pirmā stāva piemistrojumā un veido labi izteiktu otro stāvu. Zemsedzē bieži sastopamas nemorālās sugas baltais vizbulis *Anemone nemorosa*, pavasara dedestīņa *Lathyrus vernus*, parastā kumelīpēda *Asarum europaeum*, ārstniecības lakacis *Pulmonaria obscura*, smaržīgā madara *Galium odoratum* u.c. Vietām, gar purva malu un arī uz atsevišķām minerālgrunts salām, konstatējamās agrākās mežsaimnieciskās darbības pēdas – seni izcirtumi, bioloģiski vecu koku trūkums, tādēļ šeit nav bagātīgas epiksilās lihenofloras, aizsargājamo sūnu sugu, kā arī aizsargājamo vaskulāro augu sugu nav daudz - kārpainais segliņš *Euonymus verrucosus* u.c. Biotopu kvalitāte kopumā vērtējama kā laba vai vidēja. Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, biotopa izplatība lieguma teritorijā 6. pielikumā.

Sociālekonomiskā vērtība

Kopumā dabas lieguma mežos atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem nav iespējama mežsaimnieciskā darbība, līdz ar to šo biotopu sociālekonomiskā vērtība ir neliela un pamatā saistīta ar biotopu izmantošanu ogu un sēņu lasīšanai, kā arī medībām.

Ietekmējošie faktori

Galvenie meža biotopus ietekmējošie faktori ir nelikumīgā mežsaimnieciskā darbība un hidroloģiskā režīma izmaiņas. Nosusināšana izraisījusi pameža augšanu un kļajumu apmežošanos, līdz ar to palielinot ūdens zudumu transpirācijas procesā. Šādi meži, kuri veidojušies kūdras augsnēs, bet ir nosusināti un kūdra mineralizējusies, ir vairāk pakļauti ugunsgrēku ietekmei.

4.3.3. Saldūdeņu biotopi

Dabas lieguma teritorijā atrodas trīs ūdenstilpes, kas atbilst ES aizsargājamam biotopam *3160 Distrofi ezeri*. Lielākā no tām ir Deguma ezers. Biotopa statusam atbilst arī divi sekundārie ezeriņi (akači), kuru platība pārsniedz 0,1 ha.

3160 Distrofi ezeri

Šim ezeru biotopam raksturīgs ļoti nabadzīgs augājs, kas sastopams galvenokārt tikai gar krastu, savukārt iegrimušo augu nav. Ūdens parasti ir tumši brūns un skābs (pH 3 – 6). Latvijā ļoti reti sastopams ūdeņu biotops, kuru izplatība tiešā veidā piesaistīta

atbilstošu purvu biotopu izplatībai valstī. Kopējā biotopa aizņemtā platība Latvijā ir 3140 ha jeb 0,05 % no valsts kopplatības (Auniņš 2013).

Dabas lieguma teritorijā biotops *3160 Distrofi ezeri* sastopams 54,89 ha platībā, kas aizņem 0,97 % no teritorijas kopplatības. Lielākā un nozīmīgākā ūdenstilpe Pelečāres purva teritorijā ir Deguma (Pelečāres) ezers, kura vidējais dziļums ir 0,7 metri, bet maksimālais dziļums - 1,1 metri. (www.ezeri.lv). Deguma ezers ir beznoteces ūdenstilpe, un nosaukums, iespējams, norāda uz tā izcelšanos – kūdras degšanas rezultātā izveidojušās dobes applūšanu. Ezera ūdens caurredzamība ar Seki disku ir aptuveni 0,5 metri, ūdens krāsa brūna. Ezera krasti staigņi, jo ezeram apkārt izveidojušās slīkšņas, kur dominē trejlapu puplaksis *Menyanthes trifoliata* un garsmailes sfagns *Sphagnum cuspidatum*. Citas ūdensaugu sugas ezerā nav konstatētas. Ezera krastos sastopamas purviem raksturīgas augu sugas – purva dzērvene *Oxycoccus palustris*, dūkstu grīslis *Carex limosa*, pūkaugļu grīslis *Carex lasiocarpa* u.c. Ezerā retas un aizsargājamās augu sugas nav konstatētas. Šie biotopi Pelečāres purvā ir labā saglabāšanās pakāpē. Biotopa attēlus skat. 18. pielikumā, biotopa izplatība lieguma teritorijā kartogrāfiski attēlota un 6. pielikumā.

Sociālekonomiskā vērtība

Teritorijā sastopamajos ūdeņu biotopos (Degumu ezerā) zivju ieguves potenciāls ir zems, ņemot apgrūtināso nokļūšanu līdz ūdenstilpei.

Ietekmējošie faktori

Nosusināšana netiešā veidā atstāj negatīvu ietekmi arī uz liegumā sastopamajiem ūdeņu biotopiem.

4.4. Sugas, to sociālekonomiskā vērtība un sugas ietekmējošie

4.4.1. Flora

Floras izpēte dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs”

Pirmie floristiskie pētījumi, pēc kuriem var spriest par Austrumlavijas floru kopumā ir veikti jau no 19 gs. vidus (E. Lēmanis, K. Kupfers), bet apkopoti un publicēti apjomīgajā E. Lēmaņa „Latgales un kaimiņapgabalu florā” – „Flora von Polnisch-Livland mit besonderer Berücksichtigung der Florengebiete Nordwest-Russlands, des Ostbalticums, der Gouvernements Pskow und St. Petersburg sowie der Verbreitung der Pflanzen durch Eisenbahnen” (Lehmann 1895). Aplūkojot Latgali kopā ar tās kaimiņapgabaliem, E. Lēmaņa florā minētas 1338 augu sugas, un vēl gandrīz 1000 iekšsugas taksonu – varietāšu un formu.

20. gs. astoņdesmito gadu sākumā Salaspils Bioloģijas institūta botānikas laboratorijas darbinieki L. Tabakas vadībā detāli pēta Austrumlatvijas ģeobotāniskā rajona floru. Darba rezultāti apkopoti grāmatā par Austrumu ģeobotāniskā rajona floru (Tabaka u.c. 1985). Ģeobotāniskajā rajonā konstatētas 1168 vaskulāro augu sugas.

Mikrorajonam, kurā ietilpst dabas liegums „Lielais Pelečāres purvs”, kopumā raksturīgi lieli augsto purvu masīvi – bez Lielā Pelečāres purva tur atrodas arī lielākais augsto

purvu masīvs Latvijā – Teiču purvs, kas ir Teiču dabas rezervāta teritorijā.

Informācija par dabas lieguma teritorijas floru ir atrodama tikai kā atsevišķi, vispārēji fakti dažādās publikācijās. Dati par agrāk zināmo aizsargājamo vaskulāro augu, sūnu un ķērpju sugu sastopamību dabas lieguma teritorijā iegūti arī no Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā OZOLS pieejamās informācijas.

2011. gadā jūlijā dabas lieguma teritoriju pētījis U. Suško, teritorijas dienvidu daļā uz meža stigas konstatējot purvam un Latgales reģionam kopumā neraksturīgo pūkaino asinszāli *Hypericum hirsutum*.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritoriju apsekojuši un īpaši aizsargājamo vaskulāro augu inventarizāciju veikuši botāniķi Pēteris Evarts-Bunders, Dana Krasnopoļska, Inita Svilāne un Kristīne Daudziņa, pārbaudot ne tikai jau zināmo augu atradnes, bet pēc iespējas inventarizējot arī pārējo dabas lieguma teritoriju. Apsekojumu gaitā ievākts herbārijs (20 herbārijas lapas), kurš glabājas Daugavpils Universitātes herbārijā (DAU).

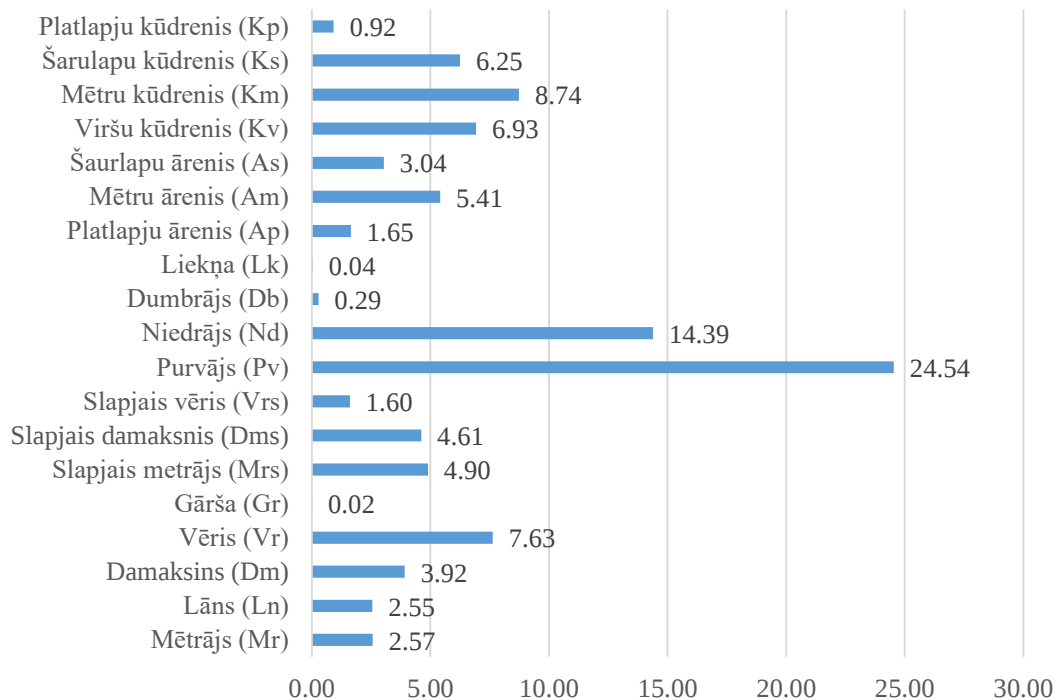
Īpaši aizsargājamo ķērpju inventarizāciju dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros veicis Rolands Moisejevs.

Dabas lieguma teritorijas floras raksturojums

DL sastopamās mežu teritorijas aizņem 2523,28 ha jeb 44,40 % no lieguma teritorijas. Tajās teritorijās, kurās pārskatāmā pagātnē notikusi mežistrāde, sastopami priežu kūdreni un āreņi, tomēr lielākā daļa šaurlapju mežu lieguma teritorijā saglabājušies labā un vidējā kvalitātē. Vairums no tiem ir priežu un bērzu purvāji un niedrāji. Uz minerālgrunts salām un pussalās sastopami apšu un bērzu vēri, kam paaugā un otrajā stāvā attīstās liepas un ozoli.

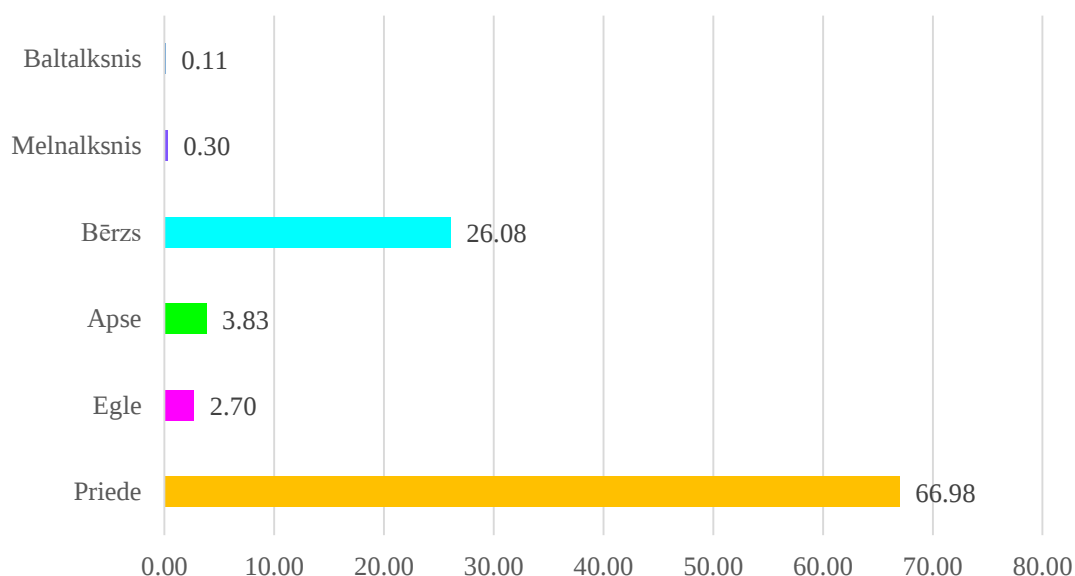
Dabas liegumā visvairāk sastopami purvainu mežu rindas meža augšanas apstākļu tipi, dominē purvājs, kas sastopams 431,27 ha jeb 24,54% no mežaudžu kopplatības un niedrājs, kas sastopams 252,92 ha jeb 14,39% no mežaudžu kopplatības. Krietni mazākās teritorijās sastopams arī vēris, kā arī slapjie meži – slapjais mētrājs, slapjais dumbrājs u.c. mežu augšanas apstākļu tipi. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” mežaudžu sadalījums pēc meža augšanas apstākļu tipiem skat. 4.4.1.1. attēlu. Dabas lieguma teritorijā sastopamo mežu augšanas apstākļu tipu izplatība 7. pielikumā.

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

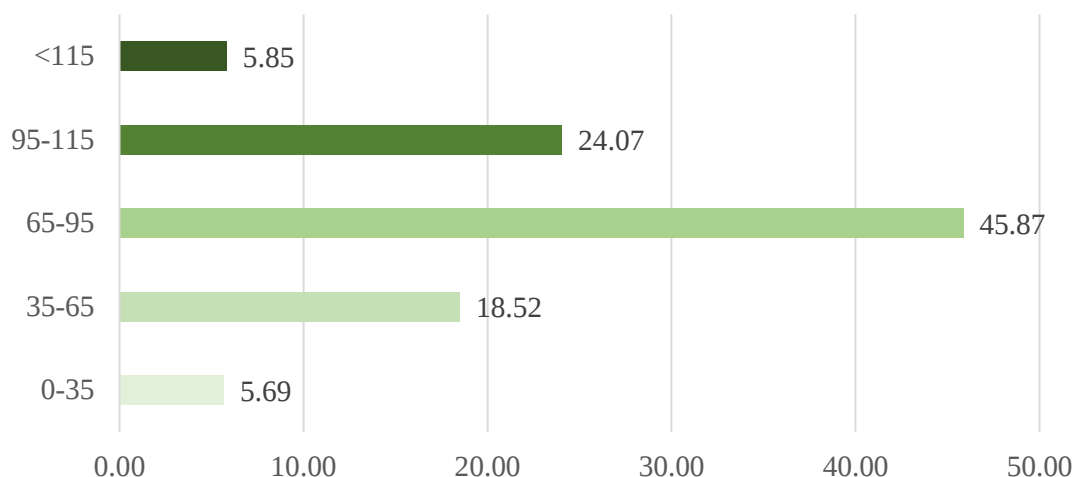
4.4.1.1. attēls. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” mežaudžu sadalījums pēc meža augšanas apstākļu tipiem.

Analizējot mežaudžu sadalījumu pēc valdošajām koku sugām, redzams, ka dabas lieguma teritorijā dominē priede – 1171,46 ha jeb 66,98 % no mežaudžu platībām, 456,11 ha platībā jeb 26,08 % sastopami meži, kuros valdošā suga kokaudzes pirmajā stāvā ir bērzs. Salīdzinoši mazākas platībās mežaudzēs kā valdošās koku sugas sastopama arī apse (66,98 ha), egle (47,21 ha) melnalksnis (5,2 ha) un baltalksnis (1,98 ha). Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” mežaudžu sadalījums pēc valdošajām koku sugām skat. 4.4.1.3. attēlā un 8. pielikumā).

4.4.1.3. attēls. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” mežaudžu sadalījums pēc valdošām koku sugām.

Aplūkojot mežaudžu vecumu klašu sadalījumu (skat. 4.4.1.5. attēlā un 9. pielikumā), redzams, ka dabas lieguma teritorijā izteikti dominē vidēja vecuma mežaudzes – 801,65 ha jeb 45,87%, un briestaudzes, kas ir 420,66 ha jeb 24,07% platībā no mežaudzēm. Daudz mazāk ir bioloģiski vecu mežu audzes 102,23 ha un jaunākas vidēja vecuma audzes 323,61 ha, savukārt jaunaudzes ir pārstāvētas vien 99,48 ha.

4.4.1.5. attēls. Dabas lieguma "Lielais Pelečāres purvs" mežaudžu sadalījums pēc vecuma grupām.

Par vienu no floristiski vērtīgākajiem biotopiem lieguma teritorijā uzskatāmi vēra meža augšanas apstākļu tipa meži – apšu-platlapju vēra nogabali, kur zemsedzē sastopamas aptuveni 50 – 60 vaskulāro augu sugas. Raksturīgas pavasara nemorālo augu floras segmenta sugas – baltais vizbulis *Anemone nemorosa*, dzeltenais vizbulis *Anemone ranunculoides*, spuļģītis *Stellaria holostea*, pamīšā pakrēslīte *Chrysosplenium alternifolium*, arstniecības lakacis *Pulmonaria obscura*, smaržīgā madara *Galium odoratum*, pavasara dedestiņa *Lathyrus vernus* u.c. Kā īpaši vērtīgi jāatzīmē mežu nogabali, kas atrodas uz minerālgrunts pacēlumiem. Kaut arī kokaudzē dominē vecas apses, tomēr otrajā stāvā un paaugā dominē liepas, šajos mežos sastopamas tādas aizsargājamas vaskulāro augu sugas kā pūkainā asinszāle *Hypericum hirsutum*, kārpainais segliņš *Euonymus verrucosa* un uz robežas ar puvainiem mežiem arī apdzira *Huperzia selago*. Tāpat lieguma teritorijas ZA malā konstatēts parastais plakanstaipeknis *Diphasium complanatum*, kas ir mikrolieguma suga (Ministru kabineta noteikumi Nr.940). (skat. 4.4.1.1. tabulu).

Dabas aizsardzības vērtība

Dabas lieguma teritorijā „Lielais Pelečāres purvs” pētījumu laikā kopumā konstatētas 6 aizsargājamas vaskulāro augu sugas - pūkainā asinszāle *Hypericum hirsutum*, apdzira *Huperzia selago*, parastais plakanstaipeknis *Diphasiastrum complanatum*, kārpainais segliņš *Euonymus verrucosa*, gada staipeknis *Lycopodium annotinum*, kā arī vālišu staipeknis *Lycopodium clavatum*. Divu sugu (*H. hirsutum* un *D. complanatum*) aizsardzībai ir veidojami mikroliegumi, bet četras sugas (*H. selago*, *D. complanatum*, *L. annotinum*, *L. clavatum*) ir iekļautas EP direktīvas 92/43/EEK V pielikumā.

Apsekošanas laikā ir konstatētas 6 īpaši aizsargājamas ķērpju sugas (kastaņbrūnā artonija *Arthonia spadicea*, brūngalvainā henotēka *Chaenotheca phaeocephala*, ozolu

kalīcija *Calicium quercinum*, parazitiska kladonija *Cladonia parasitica*, sīkpunktainā artonija *Arthonia byssacea*, vidējā evernija *Evernia divaricata*). Trīs sugas ir iekļautas EP direktīvas 92/43/EEK V. pielikumā – *Cladonia rangiferina*, *Cladonia stellaris*, *Cladonia stygia*. Vairākas no konstatētajām ķērpju un sūnu sugām (*Graphis scripta*, *Bacidia rubella*, *Acrocordia gemmata*, *Neckera pennata*, *Homalia trichomanoides*) ir DMB indikatorsugas.

Teritorijas dienvidu daļā konstatētas divas Latvijai jaunas sugas – ķērpis *Peltigera extenuata* un lihenofila sēne *Pronectria robergei*.

Viena no teritorijā konstatētajām sēņu sugām – plaisājošā rūtainē *Xylobulus frustulatus* Latvijā ir īpaši aizsargājama, kā arī iekļauta to sugu sarakstā, kuru aizsardzībai veidojami mikrolieģumi.

Dabas lieguma teritorijā konstatētās īpaši aizsargājamās vai citādi nozīmīgo vaskulāro augu, ķērpju, sūnu un sēņu sugu attēlus un aprakstus skat. 19. pielikumā, sugu atradņu kartes skat. 10. pielikumā.

4.4.1.1. tabula. Dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” konstatētās aizsargājamās un citādi nozīmīgās vaskulāro augu, ķērpju un sūnu sugas un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija				Pamatojums					
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļauta suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
Vaskulārie augi											
<i>Hypericum hirsutum</i>	Pūkainā asinszāle	10	20	i	R	-	-	LSG3	-	-	ĪAS1; MIK
<i>Diphasiastrum complanatum</i>	Parastais plakanstaipeknis	20	30	i	R	-	X	LSG4	-	-	ĪAS1; MIK
<i>Huperzia selago</i>	Apdzira	10	20	i	R	-	X	LSG4	-	-	ĪAS2
<i>Salix myrtilloides</i>	Mellenāju kārkls	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG3	-	-	ĪAS1
<i>Euonymus verrucosa</i>	Kārpainais segliņš	100	500	i	R	-	-	-	-	-	ĪAS1
<i>Lycopodium annotinum</i>	Gada staipeknis	10000	20000	i	R	-	X	LSG4	-	-	ĪAS2
<i>Lycopodium clavatum</i>	Vāļīšu staipeknis	300	500	i	R	-	X	LSG4	-	-	ĪAS2
Ķerpji											
<i>Arthonia byssacea</i>	Sīkpunktainā artonija	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	ĪAS1; MIK
<i>Calicium quercinum</i>	Ozolu kalīcija	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			V	-	-	-	-	-	ĪAS1; MIK
<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	Brūngalvainā henotēka	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	ĪAS1; MIK
<i>Cladonia parasitica</i>	Parazitiskā kladonija	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	X	-	-	-	ĪAS1; MIK

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

Suga		Teritorijā sastopamā populācija				Pamatojums					
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļauta suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
<i>Evernia divaricata</i>	Izplestā evernija	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			V	-	-	LSG2	-	-	ĪAS1; MIK
<i>Arthonia spadicea</i>	Kaštanbrūnā artonija	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	ĪAS1
<i>Cladonia arbuscula</i>	-	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	X	-	-	-	-
<i>Cladonia rangiferina</i>	-	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			P	-	X	-	-	-	-
<i>Cladonia stellaris</i>	-	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			P	-	X	-	-	-	-
<i>Acrocordia gemmata</i>	Pumpurainā akrokordija	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	MAB (IS)
<i>Bacidia rubella</i>	Sarkanā bacīdija	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	MAB (IS)
<i>Graphis scripta</i>	Rakstu ķerpis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			C	-	-	-	-	-	MAB (IS)
Sūnas											
<i>Neckera pennata</i>	Īssetas nekera	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG2	-	-	MAB (IS)
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Hellera ķīļlape	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	ĪAS1; MIK
<i>Homalia trichomanoides</i>	Tievā gludlape	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	MAB (IS)
Sēnes											
<i>Xylobulus frustulatus</i>	Plaisājošā rūtaina	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG1	-	-	ĪAS1; MIK

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas, lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. **Vienība:** ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: **Sastopamības kategorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi; IV. Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); V. Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); **A** - Valsts Sarkanās grāmatas (LSG) dati: norādīta sugu apdraudējuma kategorija valsts mērogā; **B** - Endēmiskas sugas; **C** - Starptautiskas konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību); **D** – IAS (īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums (īpaši aizsargājamas sugas) vai 2. pielikums (ierobežoti izmantojamas īpaši aizsargājamas sugas) MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”); MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1. pielikums 2012. gada 18. decembra MK noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”, MAB - Mežaudžu atslēgas biotopu (MAB) (= dabisku meža biotopu) sugas (Lārmanis u.c. 2000), BSS -Biotopu speciālistu suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no noteikta biotopa. Tā ir apdraudēta suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no ļoti specifiskiem (mežaudžu atslēgas) biotopiem un kuras izzudīs, ja šie biotopi tiks apsaimniekoti sugu pastāvēšanai nepiemērotā veidā, IS - Indikatorsuga, kam ir samērā augstas prasības pret dzīves vidi, bet ne tik augstas kā biotopu speciālistu sugām.

Sociālekonomiskā vērtība

Dabas lieguma purvu un mežu biotopos ekonomiskā vērtība ir ogām un sēnēm. Retajām un aizsargājamajām vaskulāro augu, sūnu, ķerpju un sēņu sugām ir izziņas un zinātniskā vērtība.

Ietekmējošie faktori

Dabas lieguma teritorijā nav konstatēti būtiski ietekmējošie faktori, kas apdraudētu tur sastopamās īpaši aizsargājamo vai reto vaskulāro augu, sūnu, ķērpju un sēņu atradnes. Atsevišķas lieguma purvu un mežu teritorijas vasarā apmeklē ogotāji un sēņotāji, tomēr tas neatstāj būtisku ietekmi uz lieguma teritorijā sastopamajām reto sugu atradnēm.

4.4.2. Fauna

4.4.2.1. Zīdītāji

Dabas aizsardzības vērtība

Dati par dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā zīdītājdzīvnieku faunu ir nepilnīgi un fragmentāri. EMERALD projekta ietvaros nav veikta speciāla teritorijas apsekošana ar mērķi noskaidrot Biotopu Direktīvas (92/43/EEC) pielikumu zīdītāju sugu sastopamību. Neskatoties uz to, ziņas par Biotopu Direktīvas pielikumu zīdītāju sugām 2001. gadā ir sniedzis A.Avotiņš (sen.) un 2002. gadā G.Akmentiņš. 2001. gadā bija konstatēts bebrs *Castor fiber* un vilka *Canis lupus* pēdas (A.Avotiņš, EMERALD anketa), bet 2002. gadā atkārtoti bija konstatēts bebrs un vilka, kā arī lāča *Ursus arctos* (G.Akmentiņš, EMERALD anketa) uzturēšanās liecības.

2015. gadā un 2016. gadā dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros veikta vairākkārtēja teritorijas apsekošana, tai skaitā slazdu izlikšana sīkajiem zīdītājdzīvniekiem, lai precizētu zīdītājdzīvnieku sugu sastāvu.

Nozīmīgākās teritorijā sastopamās zīdītāju sugas ir lielie plēsēji – vilks un lācis. Dabas liegums atrodas tuvu Teiču dabas rezervātam. Abu teritoriju kopplatība ir pietiekoši liela, lai tā pārsegtu vairāku vilku ģimeņu individuālos dzīves iecirkņus, kā arī kalpotu par lāča klejotumu un barošanās vietu. Pēc vietējo iedzīvotāju novērojumiem pašā Pelečāres purvā pēdējos gadus lācis nav manīts, kaut iepriekš ir bijis. Toties lācis 2015. gada pavasarī bijis manīts ārpus lieguma Teiču dabas rezervāta tuvumā. Veicot monitoringu liegumā un tā apkārtnē 2015. gada un 2016. gada maijā, lāča klātbūtni neizdevās konstatēt

(http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/valsts_monitoringa_dati/#S_mon,

A.Stepanova, pers.ziņ.). Visticamāk, ka Lielais Pelečāres purvs kalpo par īslaicīgu lāča uzturēšanās vietu tā klejotumu laikā. Teorētiski iespējama tā iekļūšana teritorijā arī nākotnē.

Vilka pēdas apsekošanas gaitā konstatētas ārpus lieguma, taču pietiekami tuvu, kas neizslēdz varbūtību, ka vilki uzturas purvā un tā tuvumā. Netālu no Krustakroga Lielā Pelečāres purva malā pārmitrā lapkoku mežā konstatēta Latvijā relatīvi retā, ES aizsargājamā meža sicista *Sicista betulina*. Sicista ir viens no mazākajiem grauzēju kārtas pārstāvjiem Latvijā. Informācija par šīs sugas sastopamību un populācijas

stāvkoki ir nepilnīga un fragmentāra. Sicistas dzīvotnes ir mitri jaukti un lapkoku meži ar bagātīgu pamežu un veģetāciju, arī ar krūmiem aizaugošas atklātas teritorijas, piemēram, palienes.

Līdz šim dabas liegumā konstatētas četras zīdītāju sugas ar dabas aizsardzības nozīmi (skat. 4.4.3.2. un 4.4.3.3. tabulas), t.sk. Biotopu Direktīvas V pielikumā iekļautais bebr.

4.4.3.1. attēls. Meža sicistas *Sicista betulina* dzīvotne dabas liegumā “Lielais Pelečāres purvs” (Foto:D.Pilāte).

4.4.2.1.1. tabula. Dabas liegumā sastopamo zīdītājdzīvnieku sugu saraksts

Nr. p.k.	Sugas zinātniskais nosaukums	Sugas latviskais nosaukums	EMERALD	Apsekojumi 2015.gadā
1	<i>Talpa europaea</i>	kurmīšs		x
2	<i>Sorex minutus</i>	mazais cirslis		x
3	<i>Sorex areanus</i>	meža cirslis		x
4	<i>Neomys fodiens</i>	ūdenscirslis		x
5	<i>Castor fiber</i>	Eirāzijas bebrs	x	x
6	<i>Sicista betulina</i>	meža sicista		x
7	<i>Micromys minutus</i>	pundurpele		x
8	<i>Clethrionomys glareolus</i>	meža strupaste		x
9	<i>Canis lupus</i>	vilks	x	x
10	<i>Ursus arctos</i>	brūnais lācis	x	
11	<i>Sus scrofa</i>	mežacūka		x
12	<i>Cervus elaphus</i>	staltbriedis		x
13	<i>Alces alces</i>	alnis		x
14	<i>Capreolus capreolus</i>	stirna		x

4.4.2.1.2. tabula. Aizsargājamās zīdītājdzīvnieku sugas, kas ir iekļautas Eiropas Padomes direktīvas 92/43/EEC (21.05.1992) „Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību” II pielikumā

Suga		Aizsardzības un/vai cits statuss	Teritorijā sastopamā populācija						Teritorijas novērtējums			
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums		Tips	Lielums		Vienība	Kat.	Datu kvalitāte	Pop.	Sagl.	Izol.	Visp.
				Min	Maks							
<i>Ursus arctos</i>	Brūnais lācis	ĪAS1; ESIV; Berne3; LSG3	p	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			V	G	C	A	B	B

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par Natura 2000 teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Aizsardzības statuss: LSG – Latvijas Sarkanā grāmata. LSG tiek lietotas šādas apdraudēto sugu kategorijas: I – izzūdošās sugas; II – sarūkošās sugas; III – retās sugas; IV – maz pazīstamās sugas. ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEK (21.05.1992) Par dabisko dzīvotņu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. * - prioritāra suga; IV pielikums. Dzīvnieku un augu sugas,

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešams stingrs aizsardzības režīms. **Berne** - Bernes konvencija, 16.09.1979. „Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību”. **ĪAS** – īpaši aizsargājama suga, 1. un 2. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 ”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”. **MIK** – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 2012. gada 18. decembra MK noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”

Tips: p - uzturas pastāvīgi, r – vairojas, c - pulcējas, w - ziemo; **Lielums**: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); **Vienība**: ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); **Sastopamības kategorija**: Sastopamības kategorija: C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD) **Datu kvalitāte**: G = “laba” (piemēram, balstās uz apsekojumiem); M = “vidēja” (piemēram, balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju); P = “slikta” (piemēram, aptuvenas aplēses); DD = “nepilnīgi dati” (šo apzīmējumu izmantot tikai tad, ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu). **Populācija** (teritorijā sastopamās sugas populācijas lielums un blīvums salīdzinājumā ar valsts teritorijā sastopamo populāciju lielumu un blīvumu): A - 100 % $\geq p > 15$ % ; B - 15 % $\geq p > 2$ % ; C - 2 % $\geq p > 0$ % ; D – nenozīmīga populācija; Saglabāšanās pakāpe: A - izcila saglabāšanās pakāpe; B - laba saglabāšanās pakāpe; C - vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe; Izolācija (teritorijā sastopamās populācijas izolētības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu): A - (gandrīz) izolēta populācija, B - populācija nav izolēta, bet pie dabiskās izplatības areāla robežām, C: populācija nav izolēta plašākā izplatības areālā; Vispārējais novērtējums: A: izcila vērtība, B: liela vērtība, C: ievērojama vērtība.

4.4.2.1.3. tabula. Citas dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” konstatētās aizsargājamās vai citādi nozīmīgās zīdītājdzīvnieku sugas un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija			Pamatojums						
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļautas suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
Castor fiber	Eirāzijas bebrs	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			C	X	-	-	-	Berne3	-
Canis lupus	Pelēkais vilks	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			P	X	X	-	-	-	ĪAS2
Sicista betulina	Meža sicista	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			P	X	-	LSG2	-	-	-

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas, lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par Natura 2000 teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par **Lielums**: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); **Vienība**: ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); **Sastopamības kategorija**: Sastopamības kategorija: C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD); **IV**. Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); **V**. Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); **A** - Valsts Sarkanās grāmatas dati LSG(1); **B** - Endēmiskas sugas; **C** - Starptautiskas konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību); **D** – ĪAS (īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums (īpaši aizsargājamas sugas) vai 2. pielikums (ierobežoti izmantojamas īpaši aizsargājamas sugas) MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 ”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”)

Sociālekonomiskā vērtība

Vairākām zīdītājdzīvnieku sugām, galvenokārt pārnadžiem un vilkam, ir salīdzinoši augsta sociālekonomiskā vērtība. Būdamas medību objekti, šīs sugas ir nozīmīgs resurss pārtikas, trofeju un ādu ieguvei. Lieguma teritorijā būtiski pārnadžu kaitējumi netika konstatēti. Pašreizējās bebru darbības ietekme lieguma teritorijā ir vērtējama kā maznozīmīga, tomēr bebru darbības intensitātes palielināšanās gadījumā, nepieciešams izvērtēt tās ietekmi uz īpaši aizsargājamiem meža biotopiem.

Ietekmējošie faktori

Šobrīd īpaši aizsargājamo zīdītāju sugu aizsardzības pasākumi nav nepieciešami. Kā būtiskākais medījamos zīdītājdzīvniekus apdraudošais faktors minamas medības, taču trūkst datu par precīzu tieši lieguma teritorijā nomedīto zīdītājdzīvnieku skaitu.

4.4.2.2. Abinieki un rāpuļi

DA plāna ietvaros speciāla abinieku un rāpuļu sugu inventarizācija netika veikta. Pēc DAP mājaslapā publicētās informācijas, ir vēsturiskas ziņas par ES nozīmes īpaši aizsargājamās abinieku sugas lielā tritona *Triturus cristatus* sastopamību lieguma teritorijā, taču nav zināmas precīzas šīs sugas atradnes. Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā šī suga netika konstatēta, taču teritorijā sastopamas šai sugai potenciāli piemērotas dzīvotnes. Lielais tritons ir iekļauts Eiropas Padomes direktīvas 92/43/EEC II pielikumā.

Pēc Dzērvenāju lieguma „Lielais – Pelečāres purvs” DA plāna (1997) datiem lieguma teritorijā sastopamas arī Eiropas Padomes direktīvas 92/43/EEC IV pielikumā iekļautā abinieku suga purva varde *Rana narvalis* un V pielikumā iekļautā abinieku suga parastā varde *Rana temporaria*. Abas minētās sugas iekļautas arī Bernes konvencijā, taču Latvijā šīm sugām nav aizsardzības statusa.

4.4.2.1.2. tabula. Aizsargājamās abinieku sugas, kas ir iekļautas Eiropas Padomes direktīvas 92/43/EEC (21.05.1992) „Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību” II pielikumā

Suga		Aizsardzības un/vai cits statuss	Teritorijā sastopamā populācija					Teritorijas novērtējums				
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums		Tips	Lielums		Vienība	Kat.	Datu kvalitāte	Pop.	Sagl.	Izol.	Visp.
				Min	Maks							
<i>Triturus cristatus</i>	Lielais tritons	ĪAS1; MIK, ESIV; Berne2; LSG2	p	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			P	DD	C	B	C	C

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Aizsardzības statuss: **LSG** – Latvijas Sarkanā grāmata. LSG tiek lietotas šādas apdraudēto sugu kategorijas: I – izzūdošās sugas; II – sarūkošās sugas; III – retās sugas; IV – maz pazīstamās sugas. **ES** – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEK (21.05.1992) Par dabisko dzīvotņu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. * - prioritāra suga; IV pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešams stingrs aizsardzības režīms. **Berne** - Bernes konvencija, 16.09.1979. „Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību”. **ĪAS** – īpaši aizsargājama suga, 1. un 2. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 ”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”. **MIK** – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 2012. gada 18. decembra MK noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”

Tips: p - uzturas pastāvīgi, r - vairojas, c - pulcējas, w - ziemo; Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); Vienība: ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: Sastopamības lategorija: C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD) Datu kvalitāte: G = “laba” (piemēram, balstās uz apsekojumiem); M = “vidēja” (piemēram, balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju); P = “slikta” (piemēram, aptuvenas aplēses); DD = “nepilnīgi dati” (šo apzīmējumu izmantot tikai tad, ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu). Populācija (teritorijā sastopamās sugas populācijas lielums un blīvums salīdzinājumā ar valsts teritorijā sastopamo populāciju lielumu un blīvumu): A - 100 % ≥ p > 15 % ; B - 15 % ≥ p > 2 % ; C - 2 % ≥ p > 0 % ; D - nenozīmīga populācija; Saglabāšanās pakāpe: A - izcila saglabāšanās pakāpe; B - laba saglabāšanās pakāpe; C - vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe; Izolācija (teritorijā sastopamās populācijas izolētības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu): A - (gandrīz) izolēta populācija, B - populācija nav izolēta, bet pie dabiskās izplatības areāla robežām, C: populācija nav izolēta plašākā izplatības areālā; Vispārējais novērtējums: A: izcila vērtība, B: liela vērtība, C: ievērojama vērtība.

4.4.2.1.3. tabula. Citas dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” konstatētās aizsargājamās vai citādi nozīmīgās abinieku sugas un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija			Pamatojums						
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļautas suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
Rana arvalis	Purva varde	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			C	X	-	-	-	Berne2	-
Rana temporaria	Parastā varde	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			C	-	X	-	-	Berne3	-

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas, lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par Natura 2000 teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par **Lielums:** ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); **Vienība:** ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: **Sastopamības kategorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD); IV. Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); V. Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); **A** - Valsts Sarkanās grāmatas dati LSG(1); **B** - Endēmiskas sugas; **C** - Starptautiskas konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību); **D** – ĪAS (īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums (īpaši aizsargājamas sugas) vai 2. pielikums (ierobežoti izmantojamas īpaši aizsargājamas sugas) MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”)

Sociālekonomiskā vērtība

Dabas lieguma teritorijā konstatētajām abinieku sugām nav tiešas sociālekonomiskās vērtības. Aizsargājamiem biotopiem un tajos sastopamajām sugām ir augsta estētiskā un pētnieciskā izziņas vērtība.

Ietekmējošie faktori

Teritorijā nav konstatēti būtiski ietekmējošie faktori, kas negatīvi ietekmē teritorijā sastopamās aizsargājamās vai citādi nozīmīgās abinieku un rāpuļu sugas.

4.4.2.3. Bezmugurkaulnieki

Dabas aizsardzības vērtība

Dati par dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā sastopamajām reto un aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugām apkopoti balstoties uz pieejamo informāciju Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols", Natura2000 datubāzē (<http://natura2000.eea.europa.eu>), literatūrā pieejamo informāciju, kā arī bezmugurkaulnieku ekspertu apsekojumiem 2015. un 2016. gadu lauka pētījumu sezonās (konstatētās sugu atradnes skat. 4.4.2.3.1. un 4.4.2.3.2. tabulas).

Līdz šim dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā kopumā konstatētas 17 īpaši aizsargājamās vai citādi vērtīgas bezmugurkaulnieku sugas.

Četras no konstatētajām sugām (*Leucorrhinia pectoralis*, *Boros schneideri*, *Oxyporus mannerheimii* un *Lycaena dispar*) ir iekļautas Eiropas Padomes direktīvā 92/43/EEC

(21.05.1992) „Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību” II pielikumā. 8 sugas iekļautas Latvijā īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, 3 sugām veidojams mikroliegums, 3 sugas ir iekļautas Bernes konvencijā (1979), un 3 sugas Pasaules dabas aizsardzības organizācijas (The World Conservation Union) apdraudēto sugu sarakstā. 7 no dabas liegumā sastopamajam bezmugurkaulnieku sugām iekļautas Latvijas Sarkanajā Grāmatā, bet 6 sugas ir uzskatāmas par dabisko mežu biotopu specifiskajām sugām un indikatorsugām.

4.4.2.3.1. tabula. Aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas, kas ir iekļautas Eiropas Padomes direktīvas 92/43/EEC (21.05.1992) „Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību” II pielikumā

Suga		Aizsardzības un/vai cits statuss	Teritorijā sastopamā populācija						Teritorijas novērtējums			
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums		Tips	Lielums		Vienība	Kat.	Datu kvalitāte	Pop.	Sagl.	Izol.	Visp.
				Min	Maks							
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Spilgtā purvuspāre	ESIV, ĪAS1, Berne2	P	50	300	i	R	G	C	B	C	C
<i>Boros schneideri</i>	Šneidera mizmilis	ĪAS1, MIK	P	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	G	C	B	C	C
<i>Lycaena dispar</i>	Zirgskābeņu zilenītis	ESIV, ĪAS1, Berne2	P	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	G	C	B	C	C
<i>Oxyporus mannerheimii</i>	Mannerheima īsspārnis	ĪAS1, MIK, Berne2	P	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			V	G	C	B	C	B

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par Natura 2000 teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Aizsardzības statuss: LSG – Latvijas Sarkanā grāmata. LSG tiek lietotas šādas apdraudēto sugu kategorijas: I – izzūdošās sugas; II – sarūkošās sugas; III – retās sugas; IV – maz pazīstamās sugas. **ES** – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEK (21.05.1992) Par dabisko dzīvotņu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. * - prioritāra suga; IV pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešams stingrs aizsardzības režīms. **Berne** - Bernes konvencija, 16.09.1979. „Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību”. **ĪAS** – īpaši aizsargājama suga, 1. un 2. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 ”Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”. **MIK** – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 2012. gada 18. decembra MK noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”.

Tips: p – uzturas pastāvīgi, r – vairojas, c – pulcējas, w – ziemo; **Lielums:** ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); **Vienība:** ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); **Sastopamības kategorija:** **Sastopamības kategorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD) **Datu kvalitāte:** G = “laba” (piemēram, balstās uz apsekojumiem); M = “vidēja” (piemēram, balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju); P = “sliktā” (piemēram, aptuvenas aplēses); DD = “nepilnīgi dati” (šo apzīmējumu izmantot tikai tad, ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu). **Populācija (teritorijā sastopamās sugas populācijas lielums un blīvums salīdzinājumā ar valsts teritorijā sastopamo populāciju lielumu un blīvumu):** A - 100 % ≥ p > 15 % ; B - 15 % ≥ p > 2 % ; C - 2 % ≥ p > 0 % ; D – nenozīmīga populācija; **Saglabāšanās pakāpe:** A - izcila saglabāšanās pakāpe; B - laba saglabāšanās pakāpe; C - vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe; **Izolācija (teritorijā sastopamās populācijas izolētības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu):** A - (gandrīz) izolēta populācija, B - populācija nav izolēta, bet pie dabiskās izplatības areāla robežām, C: populācija nav izolēta plašākā izplatības areālā; **Vispārējais novērtējums:** A: izcila vērtība, B: liela vērtība, C: ievērojama vērtība.

4.4.2.3.2. tabula. Citas dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” konstatētās aizsargājamās vai citādi nozīmīgās bezmugurkaulnieku sugas un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija			Pamatojums						
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļautas suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
Kukaiņi (Insecta)											
Tauriņi (Lepidoptera)											
Papilio machaon	Čemurziežu dižtauriņš	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG2	-	-	-
Apatura iris	Kārķlu zaigraibenis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG2	-	-	-
Apatura ilia	Apšu zaigraibenis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG2	-	-	-
Oeneis jutta	Purva samtenis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	-
Divspārņi (Diptera)											
Laphria gibbosa	Kuprainā celmmuša	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG1	-	-	ĪAS 1
Zirnekļi (Aranea)											
Dolomedes plantarius	Krastu medniekzirneklis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG3	-	-	-
Vaboles (Coleoptera)											
Neomidia haemorrhoidalis	Sarkanais melnulis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			C	-	-	-	-	-	MAB (BSS)
Peltis grossa	Lielais asmalis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			C	-	-	-	-	-	MAB (IS)
Dendrophagus crenatus	Robainais plaknis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	MAB (IS)
Plēvspārņi (Hymenoptera)											
Lasius fuliginosus	Spožā skudra	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	ĪAS 1
Gliemeži (Gastropoda)											
Bulgarica cana	Pelēkais vārpstinggliemezis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG3	-	-	ĪAS 1, MAB (IS)
Macrogastra plicatula	Krokainais vārpstinggliemezis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	-	-	-	MAB (IS)
Clausilia cruciata	Asribu vārpstinggliemezis	Skaitliski nav iespējams objektīvi novērtēt populācijas lielumu			R	-	-	LSG3	-	-	ĪAS 1, MIK, MAB (IS)

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas, lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (*izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892*) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. **Vienība:** ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); **Sastopamības kategorija:** **Sastopamības kategorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi; **IV.** Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); **V.** Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); **A** - Valsts Sarkanās grāmatas (LSG) dati: norādīta sugu apdraudējuma kategorija valsts mērogā; **B** - Endēmiskas sugas; **C** - Starptautiskas konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

daudzveidību); **D** – ĪAS (īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums (īpaši aizsargājamas sugas) vai 2. pielikums (ierobežoti izmantojamas īpaši aizsargājamas sugas) MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu"); **MIK** – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1. pielikums 2012. gada 18. decembra MK noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”, **MAB** - Mežaudžu atslēgas biotopu (**MAB**) (= dabisku meža biotopu) sugas (Lārmanis u.c. 2000), **BSS** - Biotopu speciālistu suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no noteikta biotopa. Tā ir apdraudēta suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no ļoti specifiskiem (mežaudžu atslēgas) biotopiem un kuras izzudīs, ja šie biotopi tiks apsaimniekoti sugu pastāvēšanai nepiemērotā veidā, **IS** - Indikatorsuga, kam ir samērā augsta prasība pret dzīves vidi, bet ne tik augsta kā biotopu speciālistu sugām.

Īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu un tām nozīmīgāko biotopu novērtējums

Publicētajā literatūrā nav atrodami dati par dabas lieguma teritorijā konstatētajām īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām. Teritorija apsekota 5 ekspedīciju ietvaros 2015. un 2016. gada pētījumu sezonās. Lieguma teritorijas lielāko daļu aizņem augstais purvs un purvainie meži, kas lielā mērā nosaka bezmugurkaulnieku faunas specifiku apsekotajā teritorijā. Daudzveidīgai bezmugurkaulnieku faunai nozīmīgs ir Pelečāres purva teritorijā esošais Deguma ezers, kā arī mazie sekundārie ezeriņi jeb akači. Dabas lieguma bezmugurkaulnieku faunas daudzveidību veicina arī purva malās un uz purva salām esošie lapu koku un jaukto mežu fragmenti.

Sociālekonomiskā vērtība

Dabas lieguma teritorijā konstatētajām bezmugurkaulnieku sugām nav tiešas sociālekonomiskās vērtības. Aizsargājamiem biotopiem un tajos sastopamajām sugām ir augsta estētiskā un pētnieciskā izziņas vērtība. Daudzām bezmugurkaulnieku sugām ir liela nozīme ekosistēmas labvēlīga stāvokļa nodrošināšanai (piem. augu apputeksnētāji, bezmugurkaulnieki ietilpst daudzu dzīvnieku barošanās ķēžu sastāvā, piedalās augsnes veidošanās procesos u.t.t.).

Īpaši aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas ietekmējošie faktori un aizsardzības pasākumi

Dabas liegumu „Lielais Pelečāres purvs” un tam piegulošās teritorijas negatīvi ietekmē liegumā un tā apkārtnē izveidotā meliorācijas sistēma, kas izraisīja hidroloģiskā režīma izmaiņas, degradējot daudzām bezmugurkaulnieku sugām piemērotus biotopus. Ņemot vērā to, ka „Lielais Pelečāres purvs” kādreiz jau tika pakļauts meliorācijas ietekmei, jāpievērš uzmanība jebkuru darbību veikšanai, tiešā purva tuvumā, kas var ietekmēt hidroloģisko režīmu, tajā skaitā meliorācijai un kailcirtēm lieguma piegulošajās teritorijās.

Dabas lieguma teritorijā samērā bieži notiek meža ugunsgrēki, neskatoties uz to, ka tie veicina specifiska sugu kompleksa izveidošanos, ir nepieciešams ievērot ugunsdrošības pasākumus uzturoties mežā, lai nepieļautu meža nekontrolētu degšanu. Visvairāk degšanai pakļautā teritorija robežojas ar dzelzceļa līniju, kas norāda uz ugunsgrēku izcelsmi antropogēnās slodzes ietekmē.

Atsevišķu, dabas lieguma mežos konstatēto, aizsargājamo un reto sugu (Šneidera mizmilis, kuprainā celmmuša u.c.) attīstība ir atkarīga no saules apspīdētām priežu kritālām, stumbeņiem, vai sausokņiem, tādēļ šo sugu pastāvēšanu var negatīvi ietekmēt priežu audžu aizaugšana ar eglēm.

Mežos ir pieļaujama neintensīva nekoksnes meža resursu (ogu, sēņu, u.c.) izmantošana.

4.4.2.4. Putni

Dabas aizsardzības vērtība

Dažādu pētījumu laikā dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” ir konstatētas 32 īpaši aizsargājamo putnu sugas, no kurām 27 sugas ir iekļautas Putnu Direktīvas (79/409/EEC) 1. pielikumā (skat. 4.4.2.4.1. tabulu un 13. pielikumu). Nozīmīgākie ornitofaunas pētījumi veikti periodā 2008 – 2012: putnu uzskaites Natura 2000 teritorijās un šī dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros.

Lielais Pelečāres purvs kopā ar blakus esošo Teiču dabas rezervāta purvu masīvu ir Latvijā nozīmīgākā reto un īpaši aizsargājamo purvus apdzīvojošo putnu sugu ligzdošanas vieta. Kopš 1995. gada Lielais Pelečāres purvs kopā ar Teiču dabas rezervātu ir iekļauts Ramsāres konvencijas starptautiski nozīmīgo mitrāju un Eiropā putniem nozīmīgo vietu (*IBA – Important Bird Area*) sarakstā. Šauru joslu purva apmalē klāj mežaudzes, pārsvarā purvainie meži, kas ir nozīmīga ligzdošanas vieta dzeņveidīgajiem putniem, pūcēm u.c.

Lielais Pelečāres purvs ir viena no nedaudzām vietām Latvijā (populācijas lielums valstī 9 pāri), kur pēdējās desmitgadēs konstatēta regulāra klinšu ērgļa (*Aquila chrysaetos*) ligzdošana. Klinšu ērgļa ligzdošanas sekmju uzlabošanai dabas lieguma teritorijā uz minerālzemes salīnām izvietotas arī vairākas ligzdošanas platformas. Sugas izpēti veic Dr. biol. Uģis Bergmanis, notiek sugas ligzdošanas sekmju monitorings, uzvedības un barības sastāva pētījumi izmantojot automātiskās novērošanas kameras. Tuvākā zināmā klinšu ērgļu ligzdošanas teritorija atrodas Teiču dabas rezervātā. Ņemot vērā dabas lieguma nozīmību klinšu ērgļa populācijas saglabāšanā, lai nodrošinātu netraucētu klinšu ērgļu ligzdošanu nepieciešams noteikt sezonālo liegumu periodā no 1. februāra līdz 15. jūlijam, kura laikā aizliegta jebkāda uzturēšanās purva teritorijā (skat. 17. pielikumu). Ieviešot minēto aizliegumu, uzlabotos ligzdošanas apstākļi arī citiem dabas lieguma teritorijā sastopamajiem bridējputniem.

DL teritorijā zināma ilggadīga melnā stārķa *Ciconia nigra* ligzda, kuras aizsardzībai izveidots mikroliegums. Plāna izstrādes periodā netika konstatēta sekmīga melno stārķu ligzdošana zināmajā ligzdā Kurčina ozolā. Kopš 1980-tajiem gadiem ligzdā nav zināma sekmīga melno stārķu ligzdošana, lai gan ligzda vairākas reizes nogāzusies un pēc tam atjaunota (Māra Strazda pers. kom.). Vētras laikā 2016. gada jūlijā ligzdas koks nogāzies. Mikrolieguma teritorijā nav citu melnā stārķa ligzdošanai piemērotu koku, tomēr kopumā teritorija ir piemērota sugas sastopamībai.

Mikroliegums nodibināts arī mazā ērgļa *Clanga pomarina* ligzdošanas vietas aizsardzībai, dabas lieguma robežjoslā iespējama vēl vairāku mazo ērgļu pāru ligzdošana. Mazie ērgļi dabas lieguma teritoriju izmanto tikai kā ligzdošanas vietu, barošanās vietas ir teritorijai piegulošās lauksaimniecības zemes.

4.4.2.4.1. tabula. Aizsargājamās putnu sugas, kas iekļautas Eiropas Padomes Direktīvas 79/409/EEC I pielikumā

Suga		Aizsardzības un/vai cits statuss	Teritorijā sastopamā populācija						Teritorijas novērtējums			
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums		Tips	Lielums		Vienība	Kat.	Datu kvalitāte	Pop.	Sagl.	Izol.	Visp.
				Mīn	Maks							
<i>Cygnus cygnus</i>	Ziemeļu gulbis	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG3	c	250	500	i	P	M				
<i>Anser sp.</i>	Zosis nenot.		c	500	4000	i	P	M				
<i>Tetrao urogallus</i>	Mednis	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG3	r	7	21	i	R	M	C	B	C	A
<i>Lyurus tetrix</i>	Rubenis	ĪAS1, Berne3, LSG3	r	10	20	i	R	M	C	B	C	B
<i>Tetrastes</i>	Mežzirbe	ĪAS1, Berne3	r	5	20	p	R	M	C	B	C	B
<i>Gavia arctica</i>	Melnkakla gārgale	ĪAS1, Berne3, LSG1	r	0	1	p	V	M	A	C	B	A
<i>Aquila chrysaetos</i>	Klinšu ērglis	ĪAS1, Berne3, MIK, LSG1	r	0	1	p	V	G	B	B	C	A
<i>Falco columbarius</i>	Purva piekūns	ĪAS1, Berne3, LSG1	r	1	2	p	R	M	C	B	C	A
<i>Ciconia nigra</i>	Melnais stārķis	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG1	r	0	1	p	R	G	C	C	C	B
<i>Clanga pomarina</i>	Mazais ērglis	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG3	r	1	2	p	R	M	C	B	C	B
<i>Grus grus</i>	Dzērve	ĪAS1, Berne2, LSG3	r	7	10	p	R	G	C	B	C	B
<i>Grus grus</i>	Dzērve	ĪAS1, Berne2, LSG3	c	800	1000	p	P	M	-	-	-	-
<i>Pluvialis apricaria</i>	Dzeltenais tārtiņš	ĪAS1, Berne3, LSG3	r	7	20	p	R	G	B	B	C	A
<i>Tringa glareola</i>	Purva tilbīte	ĪAS1, Berne2	r	6	30	p	R	G	B	B	C	A
<i>Glaucidium passerinum</i>	Apodziņš	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG4	r	1	2	p	R	M	C	B	C	B
<i>Aegolius funereus</i>	Bikšainais apogs	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG3	r	1	2	p	R	M	C	B	C	B
<i>Strix uralensis</i>	Urālpūce	ĪAS1, Berne2, LSG3	r	1	3	p	R	M	C	B	C	B
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Vakarlēpis	ĪAS1, Berne2, LSG4	r	30	100	p	R	M	C	B	C	B
<i>Leiopicus medius</i>	Vidējais dzenis	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG3	r	1	2	p	R	G	C	B	C	B
<i>Dendrocopus leucotos</i>	Baltmugurdz enis	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG3	r	0	3	p	V	M	C	B	C	B
<i>Picoides tridactylus</i>	Trīspirkstu dzenis	ĪAS1, Berne2, MIK, LSG3	r	2	3	p	R	M	C	B	C	B
<i>Dryocopus martius</i>	Melnā dzilna	ĪAS1, Berne2	r	3	5	p	R	M	C	B	C	B
<i>Picus canus</i>	Pelēkā dzilna	ĪAS1, Berne2	r	2	3	p	R	M	C	B	C	B
<i>Lanius collurio</i>	Brūnā čakste	ĪAS1, Berne2	r	3	5	p	R	M	C	B	C	B
<i>Ficedula parva</i>	Mazais mušķērājs	ĪAS1, Berne2	r	2	5	p	R	M	C	B	C	B

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par Natura 2000 teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Aizsardzības statuss: LSG – Latvijas Sarkanā grāmata. LSG tiek lietotas šādas apdraudēto sugu kategorijas: I – izzūdošās sugas; II – sarūkošās sugas; III – retās sugas; IV – maz pazīstamās sugas. ES – Eiropas Padomes Direktīva 79/409/EEK Par savvaļas putnu

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

aizsardzību. I pielikums. Sugas, kurām jāpiemēro īpaši dzīvotņu aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to izdzīvošanu un vairošanos savā izplatības areālā. II pielikumā minētās sugas drīkst medīt saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem. ĪAS – īpaši aizsargājama suga, 1. un 2. pielikums MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 2012. gada 18. decembra MK noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”.

Tips: p - uzturas pastāvīgi, r – vairojas, c - pulcējas, w - ziemo; Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); Vienība: ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: Sastopamības kategorija: C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD) Datu kvalitāte: G = “laba” (piemēram, balstās uz apsekojumiem); M = “vidēja” (piemēram, balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju); P = “slikta” (piemēram, aptuvenas aplēses); DD = “nepilnīgi dati” (šo apzīmējumu izmantot tikai tad, ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu). Populācija (teritorijā sastopamās sugas populācijas lielums un blīvums salīdzinājumā ar valsts teritorijā sastopamo populāciju lielumu un blīvumu): A - 100 % $\geq$ p $\geq$ 15 %; B - 15 % $\geq$ p $\geq$ 2 %; C - 2 % $\geq$ p $\geq$ 0 %; D – nenozīmīga populācija; Saglabāšanās pakāpe: A - izcila saglabāšanās pakāpe; B - laba saglabāšanās pakāpe; C - vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe; Izolācija (teritorijā sastopamās populācijas izolētības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu): A - (gandrīz) izolēta populācija, B - populācija nav izolēta, bet pie dabiskās izplatības areāla robežām, C: populācija nav izolēta plašākā izplatības areālā; Vispārējais novērtējums: A: izcila vērtība, B: liela vērtība, C: ievērojama vērtība.

4.4.2.4.2. tabula. Citas aizsargājamās putnu sugas

Suga		Teritorijā sastopamā populācija				Pamatojums					
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļautas suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
<i>Limosa limosa</i>	Melnā puskuitala	3	4	p	R	-	-	LSG II	-	Berne3	ĪAS1
<i>Numenius phaeopus</i>	Lietuvainis	7	10	p	R	-	-	LSG III	-	Berne3	ĪAS1
<i>Numenius arquata</i>	Kuitala	0	5	p	R			LSG II		Berne3	ĪAS1
<i>Tringa totanus</i>	Pļavu tilbīte	7	10	p	R			LSG II		Berne3	ĪAS1
<i>Lanius excubitor</i>	Lielā čakste	2	3	p	R			LSG III		Berne2	ĪAS1

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas, lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Vienība: ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: Sastopamības kategorija: C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi; IV. Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); V. Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); A - Valsts Sarkanās grāmatas (LSG) dati: norādīta sugu apdraudējuma kategorija valsts mērogā; B - Endēmiskas sugas; C - Starptautiskas konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību); D – ĪAS (īpaši aizsargājama suga, 1. pielikums (īpaši aizsargājamas sugas) vai 2. pielikums (ierobežoti izmantojamas īpaši aizsargājamas sugas) MK 2000. gada 14. novembra noteikumiem Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu"); MIK – sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1. pielikums 2012. gada 18. decembra MK noteikumiem Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”

Sociālekonomiskā vērtība

Putnu vērošanas tūrisma potenciāls teritorijā zems, jo atbilstošā tūrisma infrastruktūra ir izveidota blakus esošajā Teiču rezervātā, līdz ar to jebkāda veida dabas tūrisma attīstīšana DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā nav racionāla un liegumā sastopamās dabas vērtības apdraudzoša. Saskaņā ar Medību likumu publiskajās ūdenstilpēs t.sk. Degumu ezerā atļautas ūdensputnu medības, tomēr nav ziņu par putnu medību intensitāti teritorijā.

Ietekmējošie faktori un iespējamie aizsardzības pasākumi

Nozīmīgākais purvos ligzdojošās brīdējputnu sugas apdraudošais faktors ir

hidroloģiskā režīma vēsturisko izmaiņu radītais aizaugums, kā rezultātā pasliktinās arī medņu riestu biotopu kvalitāte, tiem aizaugot ar eglēm u.c.

Jebkāda veida medības ir uzskatāmas par traucējumu putnu ligzdošanas sezonā, kas sevišķi nozīmīgs ir ērgļu ligzdošanas vietu tuvumā. Medījamo dzīvnieku, jo sevišķi meža cūku barotavu ierīkošana apdraud uz zemes ligzdojošos putnus un būtiski izmaina fitocenozes to tuvumā.

4.4.3. Citas vērtības dabas lieguma teritorijā

Dabas lieguma teritorijā konstatēts viens dižkoks – Kurčinu dižozols, kurš atrodas pie Kurčinu mājām, 7 km uz ziemeļiem (uz Varakļānu pusi) no Rudzātiem. Koka apkārtmērs 1,3 m augstumā virs zemes 5,55 m. 2016. gada jūlijā vētras laikā koks nogāzies. Citi koki, kas sasnieguši dižkoku apmērus, dabas lieguma teritorijā nav konstatēti.

4.5. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums

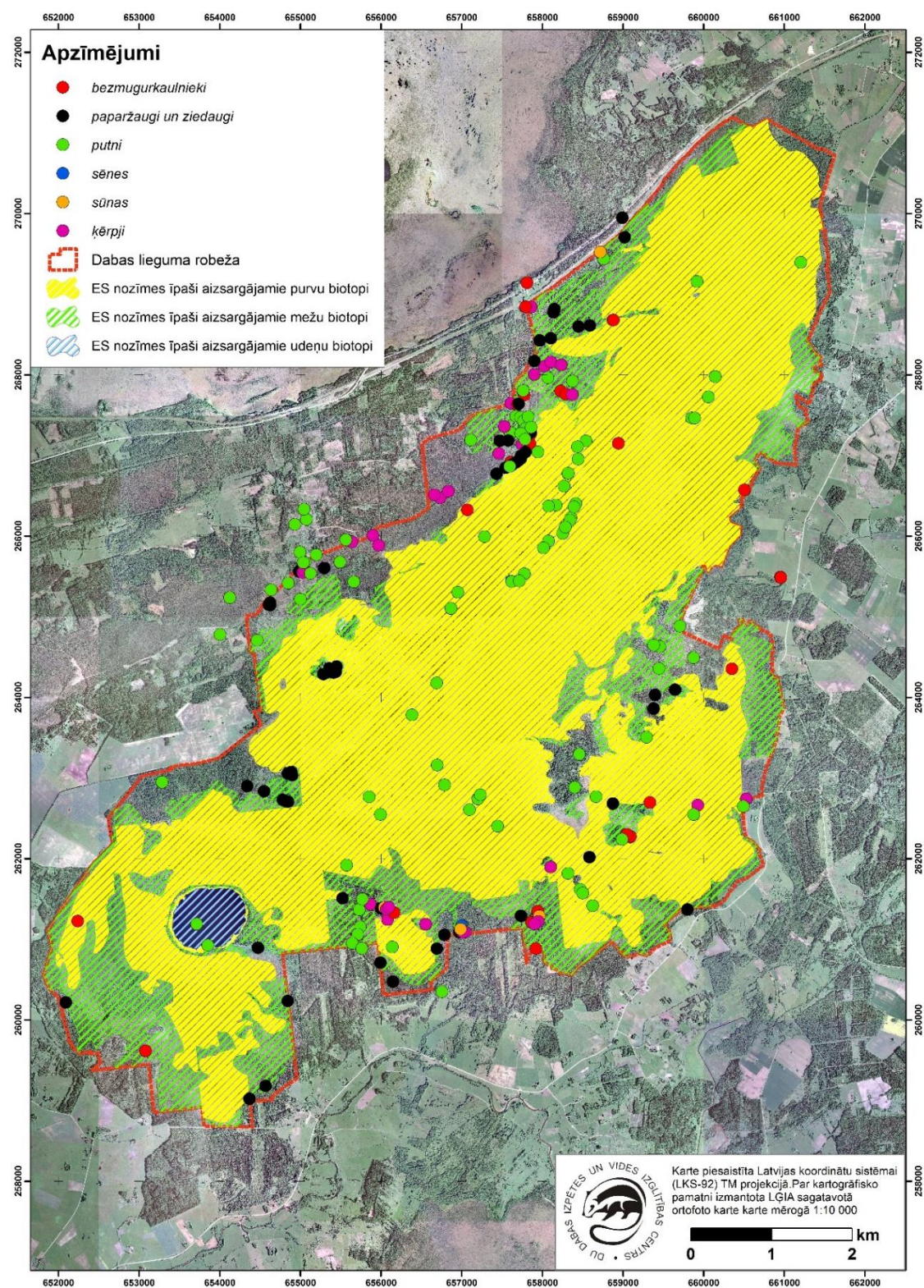
Teritorija vērtējama kā izcila šeit sastopamo dabas vērtību ziņā. Kopējā Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu platība dabas liegumā ir 4976 hektāri, kas sastāda 87 % no tā kopējās platības. Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā konstatēti astoņi Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamo biotopu veidi:

- 91D0* Purvaini meži;
- 7110* Aktīvi augstie purvi;
- 7140 Pārejas purvi un slīkšņas;
- 3160 Distrofi ezeri;
- 9020* Veci jaukti platlapju meži;
- 9160 Ozolu meži;
- 9010* Veci vai dabiski boreāli meži;
- 7160 Minerālvienībām bagāti avoti un avoksnāji

DL teritorijā kopumā konstatētas 55 īpaši aizsargājamās sugas – no tām 7 vaskulāro augu, 6 ķērpju sugas, 1 sūnu, 1 sēņu, 2 zīdītājdzīvnieku, 9 bezmugurkaulnieku, 1 abinieku, kā arī 28 īpaši aizsargājamās putnu sugas.

Teritorijas sociālekonomiskās vērtības veido gan materiālās, gan nemateriālās vērtības. Lielākā ekonomiskā vērtība, teorētiski, piemīt lieguma meža koksnes krājam un kūdras atradnēm, tomēr, mežsaimnieciskās darbības attīstību un kūdras ieguvu pamatoti ierobežo dabas vērtību saglabāšanai nepieciešamais īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statuss un ar to saistītie ierobežojumi. Izvēle par labu dabas aizsardzībai tika pieņemta, nodibinot liegumu un apstiprinot tā robežas. Dabas lieguma nekoksnes vērtību veido mežam un purvam piemītošās rekreatīvās, zinātniskā un izziņas, vidi stabilizējošās un ekoloģiskās īpašības, kā arī nekoksnes materiālās vērtības - savvaļas sēnes, ogas un medjamie dzīvnieki.

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

4.5.1. attēls. Dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” dabas vērtību karte
Apkopojums par teritorijas dabas aizsardzības un sociālekonomiskajām vērtībām, kā arī tās ietekmējošiem faktoriem, sniegts 4.5.1. tabulā.

4.5.1. tabula. Teritorijas dabas aizsardzības un sociālekonomiskās vērtības, un tās ietekmējošie faktori.

Dabas un ainaviskās vērtības	Sociāli ekonomiskās vērtības	Ietekmējošie faktori (pozitīvi un negatīvi)
ES aizsargājami purva biotopi 3838 ha platībā. Putnu barošanās, ligzdošanas un migrējošo putnu uzturēšanās vietas. Dzīvotne tipiskām, retām un īpaši aizsargājamām sugām	Medību un ogošanas iespējas. Zinātniskās izpētes un izziņas vērtība. Purva komplekss kā ūdensšķirtne un ūdens resursu uzkrāšanās vieta. Kūdras resursi. Vizuāli augstvērtīgas ainavas būtiska sastāvdaļa.	(-) Meliorācija (lokāli) (+) Teritorija nav apdzīvota (+) Aizsargājamās teritorijas statuss
ES aizsargājami mežu biotopi 1083 ha platībā. Dzīvotne tipiskām, retām un īpaši aizsargājamām sugām	Koksnes vērtība, medības, ogošanas iespējas. Zinātniskās izpētes un izziņas vērtība. Vizuāli augstvērtīgas ainavas būtiska sastāvdaļa	(-) Bebru darbība (-) Vēsturiskās mežsaimnieciskās darbības un mežu nosusināšanas degradēti biotopi (-) Mežsaimnieciskā darbība tiešā lieguma tuvumā (atsevišķās vietās) (+) Aizsargājamās teritorijas statuss (+) Teritorija nav apdzīvota
ES aizsargājami saldūdeņu biotopi 54 ha platībā. Dzīvotne tipiskām, retām un īpaši aizsargājamām sugām	Zinātniskās izpētes un izziņas vērtība. Makšķerēšana. Vizuāli augstvērtīgas ainavas būtiska sastāvdaļa.	(-) Meliorācija (lokāli) (+) Aizsargājamās teritorijas statuss

5. INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANU

5.1. Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam

5.1.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis

Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis ir saglabāt dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” dabas vērtības, aizsargājot to ainavisko struktūru, kā arī biotopu un sugu daudzveidību.

5.1.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam

Institucionālie un organizatoriskie aspekti

1. Nodrošināt dabas lieguma robežu iezīmēšanu dabā.

Dabas un ainavisko vērtību saglabāšana

2. Saglabāt dabas lieguma teritorijā esošos aizsargājamus biotopus vismaz to pašreizējā platībā.
3. Saglabāt dabas lieguma teritorijā sastopamo reto un aizsargājamo sugu populācijas vismaz to pašreizējā stāvoklī.

4. *Nodrošināt nepieciešamos īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumus, novēršot potenciālo apdraudējumu.*
5. *Saglabāt teritorijas ainaviskās vērtības.*

Infrastruktūras uzturēšana

6. *Nodrošināt negatīvās ietekmes nepieļaušanu uz dabas liegumu, tā pieguļošajās teritorijās esošajās meliorācijas sistēmas uzturēšanas vai renovēšanas darbu gadījumā.*

Zinātniskā izpēte un monitoringi

7. *Nodrošināt īpaši aizsargājamo biotopu un sugu monitoringu;*
8. *Nodrošināt apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitoringu.*

5.2. Plānotie apsaimniekošanas pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika periodam no 2016. gada līdz 2026. gadam, taču tie ir pārskatāmi un maināmi, vadoties pēc monitoringa rezultātiem, kā arī, ja rodas neparedzēti apstākļi, kas liek tos mainīt un to nepieciešamību var zinātniski pamatot. Apsaimniekošanas pasākumu maiņu vajadzības gadījumā veic DAP sadarbībā ar DL apsaimniekotājiem savas kompetences ietvaros vai piesaistot attiecīgās nozares speciālistus. Pasākumu maiņa ir jādokumentē.

Apsaimniekošanas pasākumiem ir vērtēta to realizēšanas nepieciešamība, vadoties pēc pasākuma ietekmes uz dabas vērtību saglabāšanu un citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu. Ieviešot DA plānu kā pirmie jāveic pasākumi, kuri ir būtiski DL sastopamo sugu un biotopu saglabāšanā vai tie ir priekšnosacījums šo būtisko pasākumu īstenošanai. Plānoto apsaimniekošanas pasākumi apkopoti 5.2.1 tabulā.

Katrs plānotais apsaimniekošanas pasākums novērtēts pēc to būtiskuma, izmantojot sekojošas vērtības:

I – prioritāri veicams pasākums, kas ir būtisks DL sugu un biotopu saglabāšanā un kura nerealizēšana var novest pie šo sugu un biotopu kvantitatīvo vai kvalitatīvo parametru samazināšanās;

II – vajadzīgs pasākums, kura īstenošana pozitīvi ietekmē dabas vērtību saglabāšanos;

III – vajadzīgs pasākums, kura realizācija sekmē citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu;

IV – pasākumam nav būtiskas tiešas pozitīvas ietekmes uz dabas vērtību saglabāšanos un tas nav tieši saistīts ar citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu, taču tā realizācija sekmē citu pasākumu īstenošanu.

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

5.2.1. Tabula. Dabas liegumā „Lielais Pelečāres purvs” plānoto apsaimniekošanas pasākumu kopsavilkums

Apsaimniekošanas pasākums	Pasākuma izpildītājs	Prioritāte Izpildes termiņš	Iespējamais finanšu avots	Izpildes indikatori
Institucionālie un organizatoriskie aspekti				
5.2.1. Dabas lieguma informatīvo zīmju izvietošana dabā un to uzturēšana (skat. 14. pielikumu)	DAP sadarbībā ar pašvaldību	IV regulāri	DAP, Pašvaldība	Izvietotas/atjaunotas visas nepieciešamās zīmes („ozollapas”) dabas aizsardzības plānā norādītajās vietās
5.2.2. DL teritorijas robežu precizēšana dabā, veicot detalizētu instrumentālo uzmērīšanu.	DAP, Pašvaldība	I, vienreizējs pasākums	DAP, pašvaldība	Veikta DL teritorijas robežu precizēšana dabā, veicot detalizētu instrumentālo uzmērīšanu.
Dabas un ainavisko vērtību saglabāšana				
5.2.3. Medņu riestu biotopu atjaunošana un kopšana (skat. 14. pielikumu)	AS „LVM”	I	AS „LVM”	Medņu riestu vietas uzturētas labā kvalitātē, riestojošo gaiļu skaits nesamazinās vai palielinās
Infrastruktūras uzturēšana				
5.2.4. Meliorācijas sistēmas uzturēšana dabas liegumam piegulošajā teritorijā, nodrošinot nepieciešamos pasākumus negatīvās ietekmes novēršanai uz dabas liegumu (skat. 14. pielikumu)	AS „LVM”	I	AS „LVM”	Īstenota meliorācijas sistēmas uzturēšana dabas liegumam piegulošajā teritorijā, nodrošinot nepieciešamos pasākumus negatīvās ietekmes novēršanai uz dabas liegumu
5.2.5. Lieguma teritorijā esošā ceļa uzturēšana ugunsdrošības pasākumu nodrošināšanai nepieciešamajā stāvoklī (skat. 14. pielikumu).	AS „LVM”	I	AS „LVM”	Nodrošināta liegumā esošā ceļa uzturēšana ugunsdrošības pasākumu nodrošināšanai nepieciešamajā stāvoklī
Zinātniskā izpēte un monitorings				
5.2.6. Reto un īpaši aizsargājamo sugu monitorings.	DAP, zinātniskās institūcijas	II, visā plāna darbības periodā	VARAM, projektu finansējums	Nodrošināts reto un aizsargājamo sugu monitorings
5.2.7. Aizsargājamo biotopu monitorings	DAP, zinātniskās institūcijas	II, visā plāna darbības periodā	VARAM, projektu finansējums	Nodrošināts aizsargājamo biotopu monitorings
5.2.8. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings	DAP, LVM, zinātniskās institūcijas	I, visā plāna darbības periodā	VARAM, LVM	Nodrošināts apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings

**Atsevišķos gadījumos precīzas izmaksas ir grūti prognozējamas, tās būs atkarīgas no izmaksām konkrētā gadā.*

Apsaimniekošanas pasākumu detalizēts apraksts

Institucionālie un organizatoriskie aspekti

5.2.1. Dabas lieguma informatīvo zīmju izvietošana dabā un to uzturēšana

Teritorijas apmeklētājiem, apsaimniekotājiem, kā arī uzraugošajām institūcijām nepieciešama dabas lieguma teritorijas apzīmēšana dabā – “ozollapas” zīmes izvietošana dabas aizsardzības plānā paredzētajās vietās. Aizsargājamo teritoriju un to funkcionālo zonu robežas attēlo vietējo pašvaldību teritorijas plānojumos.

Aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lieto speciālas informatīvas zīmes - “ozollapas”, kuru paraugus, lietošanas un izveidošanas kārtību nosaka „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (MK noteikumi Nr. 264, 16.03.2010). Plāksnītes ar zīmi saņemamas Dabas aizsardzības pārvaldē bez maksas, jānodrošina tikai to izvietošana. Pašreizējās Dabas lieguma robežas nepieciešams iezīmēt dabā ar 11 informatīvām zīmēm.

5.2.2. DL teritorijas robežu precizēšana dabā, veicot detalizētu instrumentālo uzmērīšanu

Pašreizējā teritorijas robeža noteikta Ministru kabineta 15.06.1999. noteikumu Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem” 70. pielikumā (Pielikums MK 25.01.2011. noteikumu Nr.82 redakcijā, kas grozīta ar MK 08.05.2012. noteikumiem Nr.323). Spēkā esošā lieguma robeža neatbilst esošajai situācijai dabā, tāpēc, lai precīzi noteiktu dabas lieguma robežu, dabā ir nepieciešams veikt teritorijas detalizētu instrumentālo uzmērīšanu.

Dabas un ainavisko vērtību saglabāšana

5.2.3. Medņu riestu biotopu atjaunošana un kopšana

Mežos ligzdojošās sugas nozīmīgākie negatīvi ietekmējošie faktori ir saistīti ar mežsaimniecisko darbību – dzīvotņu iznīcināšana, mežaudžu fragmentācija, dabisko struktūras elementu izvākšana, ekosistēmu izmaiņš kopumā un traucējums (cilvēku klātbūtnes un saimniecisko darbību radītā trokšņa piesārņojums).

Dabas liegumā „Lielais Pelecāres purvs” esošajiem medņu riestiem ir nepieciešams veikt biotopu atjaunošanas un kopšanas pasākumus. Medņu riestu apsaimniekošanas pasākumu realizāciju īsteno AS LVM, pamatojoties uz sertificēta putnu sugu eksperta sagatavoto atzinumu, kurā tiek izvērtēti medņu riestu biotopu atjaunošanai un kopšanai nepieciešamie pasākumi, kā arī sagatavotas rekomendācijas to īstenošanai.

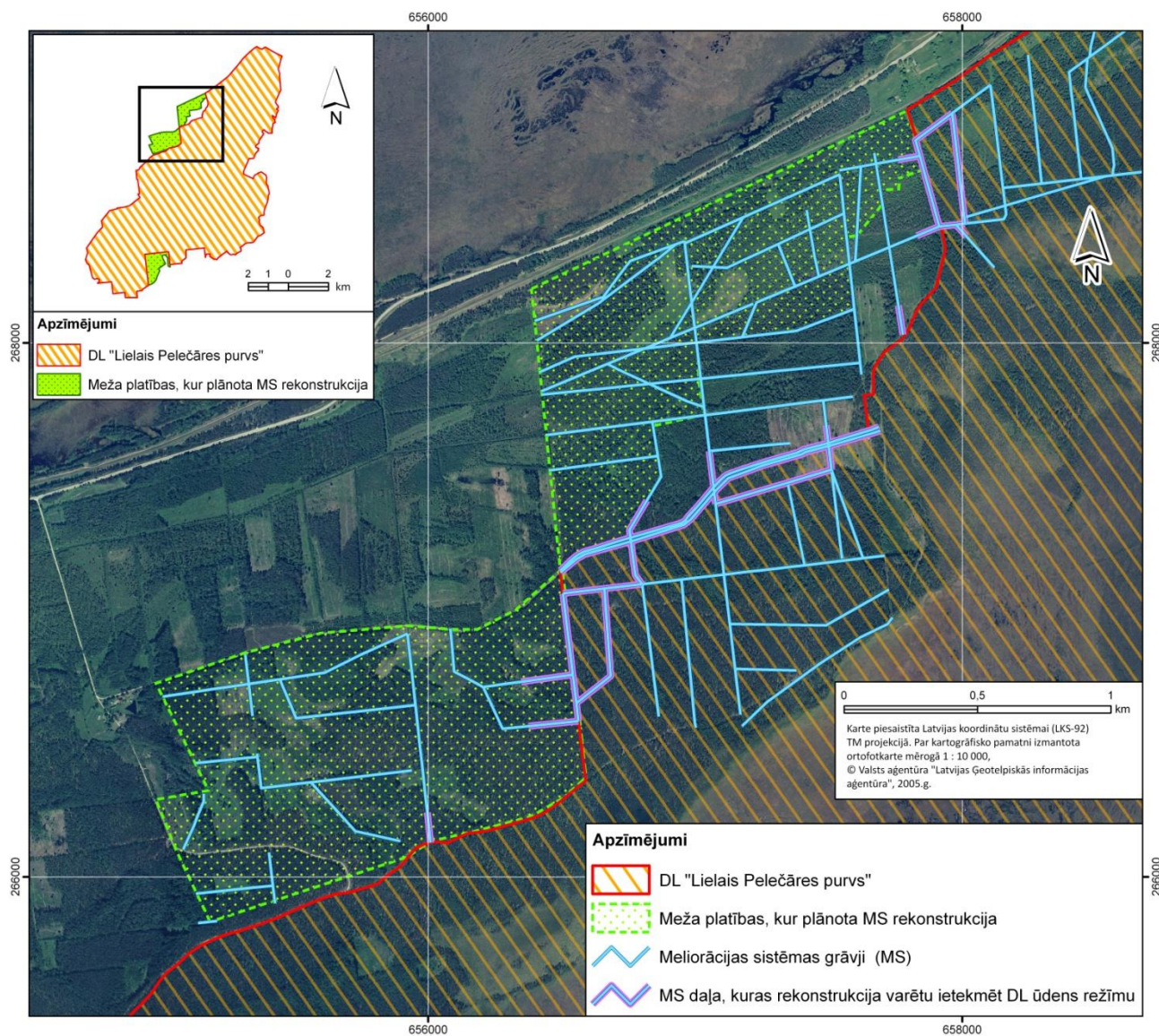
Infrastruktūras uzturēšana un atjaunošana

5.2.4. Meliorācijas sistēmas uzturēšana dabas liegumam piegulošajā teritorijā, nodrošinot nepieciešamos pasākumus negatīvās ietekmes novēršanai uz dabas liegumu

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

Dabas lieguma piegulošajās platībās saimnieciskajā mežā notiek virsūdeņu uzkrāšanās. LVM Dienvidlatgales mežsaimniecības Preiļu meža iecirkņa 306. kv. apg. **209., 210., 211., 214., 215.** un **216.** kvartālos, kā arī teritorijas dienvidu daļā izvietotajos **253. un 254.** kvartālos un ziemeļu daļā **198., 199., 200., 202., 204., 205.** kvartālos AS „Latvijas valsts meži” ir paredzējusi īstenot meža meliorācijas sistēmas (turpmāk MS) pārbūvi, lai novērstu saimniecisko mežu bojājumus. Plānotās MS pārbūves teritorijas skar arī 202., 204., 205. kv. medņa mikrolieguma buferzonu.

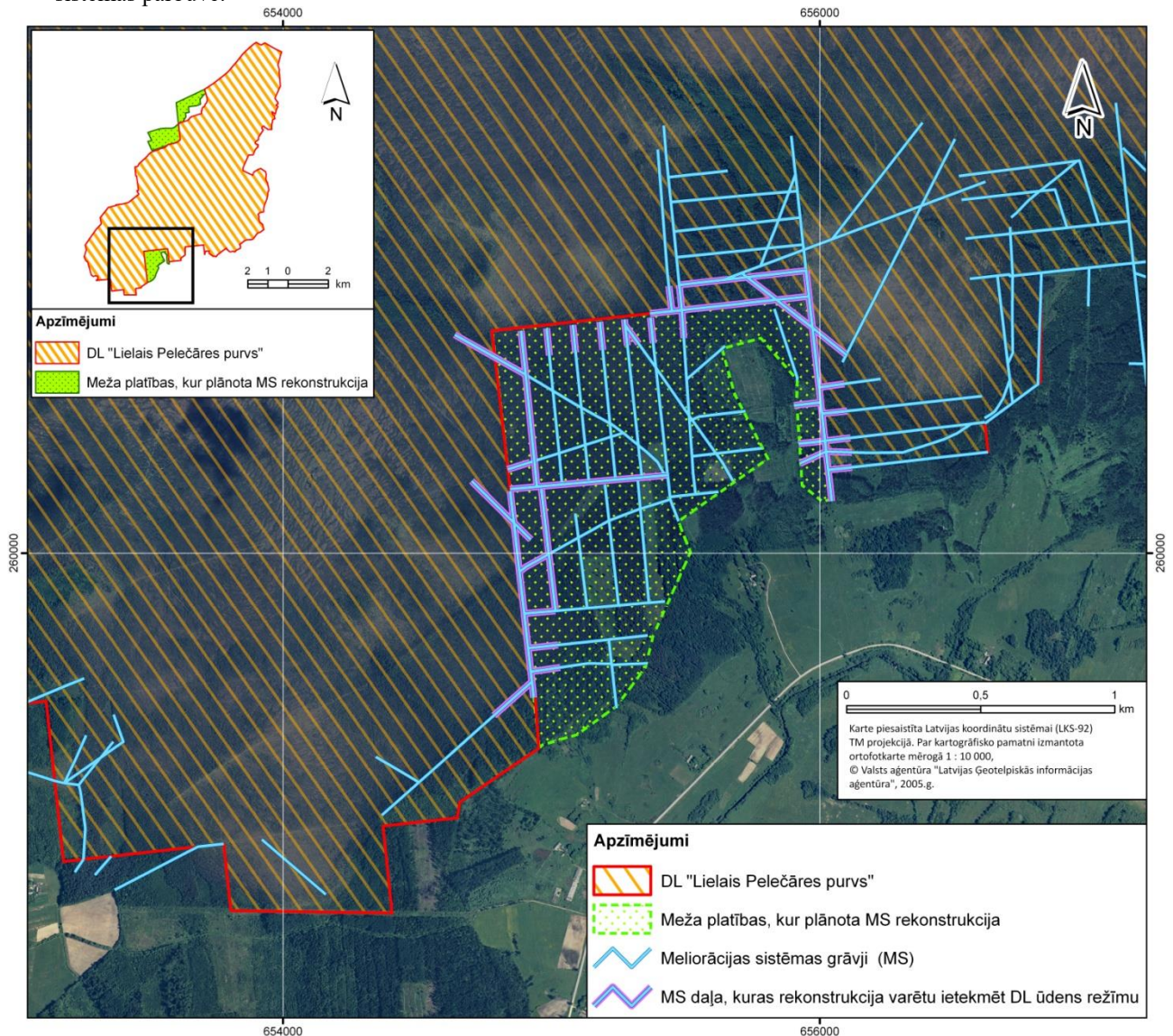
Lai nepieļautu MS rekonstrukcijas vai pārbūves izraisīto hidroloģiskā režīma izmaiņu negatīvo ietekmi uz īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas vērtībām, gadījumos, kad liegumam piegulošajā teritorijā ir plānota MS rekonstrukcija vai pārbūve, pirms tās īstenošanas ir nepieciešams saņemt sertificēta mežu un purvu biotopu eksperta atzinumu. Eksperta sagatavotajā atzinumā nepieciešams izvērtēt ārpus DL esošās MS daļas rekonstrukcijas vai pārbūves potenciālo ietekmi uz hidroloģisko režīmu dabas lieguma teritorijā. Apsekojamās MS daļas, kurām nepieciešams plānoto meliorācijas darbu ietekmes novērtējums, parādītas 5.2.4.1. un 5.2.4.2. attēlā. Pamatojoties uz saņemto eksperta atzinumu, jāizstrādā atsevišķs pasākuma īstenošanas plāns.

5.2.4.1. attēls. DL „Lielais Pelečāres purvs” ZR daļai piegulošā teritorija, kurā paredzēta meliorācijas

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

sistēmas pārbūve.

5.2.4.2. attēls. DL „Lielais Pelečāres purvs” D daļai pieguļošā teritorija, kurā paredzēta meliorācijas sistēmas pārbūve.

5.2.5. Lieguma teritorijā esošā ceļa uzturēšana ugunsdrošības pasākumu nodrošināšanai

Dabas lieguma teritorijas ZR daļā atrodas vecs meža ceļš (izvietojumu skat. 5.2.1. attēlā.), kurš atsevišķās vietās nav izbraucams un tādējādi nevar nodrošināt ugunsdrošības funkcijas. Apsaimniekošanas pasākums neparedz būtiskus ceļa remontdarbus, bet gan minimālus uzlabojumus, nodrošinot iespēju nepieciešamības gadījumā pa to pārvietoties ugunsdrošības pasākumu nodrošināšanas vajadzībām.

5.2.1.attēls. Lieguma teritorijā esošais meža ceļš (Foto: U. Valainis)

Atsevišķos ceļa posmos uz ceļa regulāri uzkrājas ūdens, tādējādi paātrinot ceļa tālāku degradāciju – šīs vietas nepieciešams aizbērt ar granti. Atsevišķos posmos ceļš intensīvi aizaug ar krūmiem, tāpēc nepieciešams tos regulāri izcirst. Ceļa uzturēšanas darbus nedrīkst īstenot putnu ligzdošanas laikā t.i. no 15. marta līdz 31. jūlijam.

Zinātniskā izpēte un monitorings

5.2.6. Reto un īpaši aizsargājamo sugu monitorings

Atsevišķām DL teritorijā sastopamajām ES nozīmes īpaši aizsargājamām sugām (brūnajam lācim *Ursus arctos*, klinšu ērglim *Aquila chrysaetos*, melnajam stārķim *Ciconia nigra*, mednim *Tetrao urogallus*) monitorings jau tiek nodrošināts esošajās monitoringa aktivitātēs (skat. 5.2.4. tabulā).

Monitoringu vēlams nodrošināt arī citām dabas lieguma teritorijā sastopamajām ES nozīmes īpaši aizsargājamām sugām – ziemeļu gulbim *Cygnus Cygnus*, rubenim *Lyurus tetrax*, mežirbei *Tetrastes bonasia*, melnkakla gārgalei *Gavia arctica*, purva piekūnam *Falco columbarius*, mazajam ērglim *Clanga pomarina*, dzērvei *Grus grus*, dzeltenajam tārtiņam *Pluvialis apricaria*, purva tilbītei *Tringa glareola*, apodziņam *Glaucidium passerinum*, bikšainajam apogam *Aegolius funereus*, vakarlēpim *Caprimulgus europaeus*, vidējam dzenim *Leopiepus medius*, baltmugurdzenim *Dendrocopus leucotos*, trīspirkstu dzenim *Picoides tridactylus*, melnajai dzilnai *Dryocopus martius*, pelēkajai dzilnai *Picus canus*, brūnajai čakstei *Lanius collurio*, mazajam mušķērājam *Ficedula parva*, melnajai puskuitalai *Limosa limosa*, lietuvainim *Numenius phaeopus*, kuitalai *Numenius arquata*, pļavu tilbītei *Tringa tetanus*, lielajai čakstei *Lanius excubitor*, lielajam tritonam *Triturus cristatus*, spilgtajai purvspārei *Leucorrhinia pectoralis*, Šneidera mizmīlim *Boros schneideri*, zirgskābeņu zilenītim *Lycaena dispar*, Mannerheima īsspārnim *Oxyporus mannerheimii* (skat. 5.2.4. tabulā).

Minētās sugas ir iekļautas Natura 2000 vietu monitoringa programmā monitorējamo sugu sarakstā, taču DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā šīs sugas līdz šim nav uzskaitītas. Papildinot esošo monitorējamo vietu sarakstu konkrētajām sugām, ir iespējams nodrošināt uzskaiti arī DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā.

Reto un īpaši aizsargājamo sugu monitoringa ietvaros iegūstami arī dati plānā paredzētā apsaimniekošanas pasākuma „Medņu riestu vietu kopšana un atjaunošana” efektivitātes novērtēšanai.

5.2.4. tabula. DL teritorijā īstenotais īpaši aizsargājamo sugu monitorings un iespējas iegūt datus citu monitoringu ietvaros.

Monitorējamā grupa	Monitorējamā suga	Monitoringa veids	Atbildīgais par monitoringa īstenošanu
Monitorings jau tiek īstenots DL „Lielais Pelečāres purvs” teritorijā			
Zīdītāji	Brūnais lācis <i>Ursus arctos</i>	Zīdītāju NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
Putni	Klinšu ērglis <i>Aquila chrysaetos</i>	LVM īstenotais īpaši aizsargājamo putnu sugu monitorings	LVM

*Dabas lieguma „Liels Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

Monitorējamā grupa	Monitorējamā suga	Monitoringa veids	Atbildīgais par monitoringa īstenošanu
	Mednis <i>Tetrao urogallus</i>	LVM īstenotais īpaši aizsargājamo putnu sugu monitorings	LVM
	Melnais stārķis <i>Ciconia nigra</i>	LVM īstenotais īpaši aizsargājamo putnu sugu monitorings	LVM
Monitoringu iespējams īstenot integrējot esošajā Natura 2000 vietu monitoringa programmā			
Putni	Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Rubenis <i>Lyurus tetrax</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Mežirbe <i>Tetrastes bonasia</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Melnkakla gārgale <i>Gavia arctica</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Purva piekūns <i>Falco columbarius</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Mazais ērglis <i>Clanga pomarina</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Dzērve <i>Grus grus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Dzeltenais tārtiņš <i>Pluvialis apricaria</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Purva tilbīte <i>Tringa glareola</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Apodziņš <i>Glaucidium passerinum</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Bikšainais apogs <i>Aegolius funereus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Vakarlēpis <i>Caprimulgus europaeus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Vidējais dzenis <i>Leipicus medius</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Baltmugurdzenis <i>Dendrocopus leucotos</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Trīspirkstu dzenis <i>Picoides tridactylus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Melnā dzilna <i>Dryocopus martius</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Pelēkā dzilna <i>Picus canus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Brūnā čakste <i>Lanius collurio</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Mazais mušķērājs <i>Ficedula parva</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Melnā puskuītala <i>Limosa limosa</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Lietuvainis <i>Numenius phaeopus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Kuītala <i>Numenius arquata</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Plāvu tilbīte <i>Tringa totanus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

Monitorējamā grupa	Monitorējamā suga	Monitoringa veids	Atbildīgais par monitoringa īstenošanu
	Lielā čakste <i>Lanius excubitor</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
Abinieki	Lielais tritons <i>Triturus cristatus</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
Bezmugurkaulnieki	Spilgtā purvspāre <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Šneidera mizmīlis <i>Boros schneideri</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Zirgskābeņu zilenītis <i>Lycaena dispar</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP
	Mannerheima īsspārnis <i>Oxyporus mannerheimii</i>	NATURA 2000 vietu monitorings	DAP

5.2.7. Aizsargājamo biotopu monitorings

Dati par teritorijā sastopamo īpaši aizsargājamo biotopu stāvokli iegūstami izmantojot Natura 2000 vietu monitoringa ietvaros iegūtos datus, speciāli pasākumi nav nepieciešami.

5.2.8. Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings

Veicot pasākumus dabas vērtību aizsardzībai un apsaimniekošanai, nepieciešams paredzēt šo pasākumu ietekmes monitoringu, lai izvērtētu pasākumu atbilstību konkrētās teritorijas prasībām, kā arī sagatavotu ieteikumus apsaimniekošanas pasākumu veikšanai nākotnē.

Apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes monitorings veicams sekojošiem dabas aizsardzības plānā iekļautajiem apsaimniekošanas pasākumiem:

- Medņu riestu biotopu atjaunošana un kopšana. Apsaimniekošanas pasākuma efektivitātes monitoringa ietvaros novērtējamas medņa riestošanas sekmes pēc īstenotās medņu riestu biotopu atjaunošanas un kopšanas. Apsaimniekošanas pasākuma efektivitātes monitoringam nepieciešamos datus iespējams iegūt plānā paredzētā reto un īpaši aizsargājamo sugu monitoringa ietvaros.

6. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA

Plānu ievieš pēc tā apstiprināšanas LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā. Dabas aizsardzības plāns paredzēts laika periodam no 2016. gada līdz 2026. gadam, taču pasākumi ir pārskatāmi un maināmi, vadoties pēc monitoringa rezultātiem, kā arī, ja rodas neparedzēti apstākļi, kas liek tos mainīt un to nepieciešamību var zinātniski pamatot. Apsaimniekošanas pasākumu maņu vai to lokalizācijas maiņu pasākuma veicējs rakstiski saskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldes administrāciju.

6.1. Priekšlikumi par nepieciešamajiem grozījumiem pašvaldību teritoriju plānojumā

Ja tiek grozīti vai tiek izstrādāti jauni novada teritorijas plānojumi, tajos nepieciešams attēlot dabas lieguma teritoriju normatīvo aktu par teritorijas plānošanu noteiktajā

kārtībā. Ja tiek mainītas dabas lieguma robežas, tās jāattēlo arī novada teritorijas plānojumos.

6.2. Priekšlikumi par aizsargājamās teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu, ieteicamo teritorijas funkcionālo zonējumu

Pašreizējā situācijā dabas lieguma teritorijas aizsardzību un izmantošanu nosaka Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, t.i., teritorijai nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Ņemot vērā uzraudzības grupās izteiktos priekšlikumus, kā arī dabas lieguma teritorijai nepieciešamos papildus aizsardzības nosacījumus, dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros ir sagatavots IAIN projekts.

Dabas liegumā ieteicams funkcionālais zonējums divās zonās - dabas lieguma zona un regulējamā režīma zona. Regulējamā režīma zona izveidota ES nozīmes īpaši aizsargājamās putnu sugas klinšu ērgļa *Aquila chrysaetos* aizsardzības nodrošināšanai. Dabas lieguma "Lielais Pelečāres purvs" funkcionālo zonu shēmu un robežu aprakstus skat. dabas lieguma "Lielais Pelečāres purvs" dabas aizsardzības plāna 15. un 16. pielikumā.

Galvenās izmaiņas, salīdzinot ar spēkā esošajiem Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem, ir sezonāls teritorijas apmeklējuma aizliegums periodā no 1. februāra līdz 15. jūlijam klinšu ērgļa dzīvotņu saglabāšanai izveidotajā regulējamā režīma zonā.

**Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs” individuālo aizsardzības un
izmantošanas noteikumu projekta**

*Izdoti saskaņā ar likuma
“Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 17.pantu*

I Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:
 - 1.1. dabas lieguma “Lielais Pelečāres purvs” (turpmāk — dabas liegums) individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību;
 - 1.2. dabas lieguma apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu, tās izveidošanas un lietošanas kārtību;
 - 1.3. dabas lieguma funkcionālo zonējumu.
2. Dabas liegums izveidots tajā sastopamo īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzībai.
3. Dabas lieguma teritorijā nav spēkā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.
4. Dabas liegumā noteiktas šādas funkcionālās zonas:
 - 4.1. dabas lieguma zona;
 - 4.2. regulējamā režīma zona.
5. Dabas lieguma platība ir 5684,34 ha. Dabas lieguma funkcionālo zonu shēma ir noteikta šo noteikumu 1. Pielikumā (skat. dabas aizsardzības plāna 15.pielikumu), bet funkcionālo zonu sastāvs un robežu apraksts – šo noteikumu 2. pielikumā (skat. dabas aizsardzības plāna 16. pielikumu).
6. Dabas lieguma robežas dabā apzīmē ar speciālu informatīvu zīmi. Speciālās informatīvās zīmes paraugs, tās lietošanas un izveidošanas kārtība noteikta šo noteikumu 3. pielikumā (skat. dabas aizsardzības plāna 17. pielikumu).
7. Dabas aizsardzības pārvalde nosaka ierobežotas pieejamības statusu informācijai par aizsargājamā teritorijā esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās vietu, ja tās atklāšana var kaitēt vides aizsardzībai. Šādu informāciju izplata tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.
8. Dabas aizsardzības pārvalde, izsniedzot rakstisku atļauju vai saskaņojot noteikumos minētās darbības, izmanto informāciju no dabas aizsardzības plāniem un jaunāko pieejamo informāciju par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem konkrētajā teritorijā. Darbībām, kurām saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu Valsts vides dienests izsniedz tehniskos noteikumus vai veic sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu, Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja nav nepieciešama.
9. Šajos noteikumos minētā Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskā atļauja nav nepieciešama, ja attiecīgo darbību veic Dabas aizsardzības pārvalde, lai īstenotu tai

normatīvajos aktos noteiktās funkcijas un uzdevumus.

II Dabas liegums

10. Visā dabas lieguma teritorijā aizliegts:
 - 10.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus;
 - 10.2. audzēt ģenētiski modificētus kultūraugus;
 - 10.3. izmantot citzemju sugas meža atjaunošanā un ieaudzēšanā;
 - 10.4. lietot minerālmēslus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus mežaudzēs, izņemot repelentus pārnadžu atbaidīšanai un feromonus koku stumbra kaitēkļu ierobežošanai;
 - 10.5. nobraukt no ceļiem un lieguma teritorijā pārvietoties ar mehāniskiem transportlīdzekļiem, tricikliem, kvadricikliem un mopēdiem, izņemot gadījumus, ja pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu, uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;
 - 10.6. kurināt ugunscurus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunscurus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem;
 - 10.7. dedzināt sausās zāles platības, kā arī meža zemsedzi, izņemot īpaši aizsargājamo biotopu atjaunošanas pasākumus, par kuru veikšanu ir saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja un rakstiski informēta par ugunsdrošību un ugunsdzēsību atbildīgā institūcija;
 - 10.8. nosusināt purvus, mežaudzes slapjās minerālaugsnēs un slapjās kūdras augsnēs;
 - 10.9. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svīnu;
 - 10.10. uzstādīt vēja elektrostacijas, kuru darba rata diametrs ir lielāks par pieciem metriem vai augstākais punkts pārsniedz 30 metru augstumu;
 - 10.11. pārvietoties pa virszemes ūdensobjektiem ar kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kW, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas, kuras pilda dienesta pienākumus, kā arī pilnvarotās personas, kuras veic vides normatīvo aktu ievērošanas kontroli, tajā skaitā zvejas kontroli;
 - 10.12. pārvietoties ar ūdens motocikliem;
 - 10.13. rīkot autosacensības, motosacensības un velosacensības, rallijus, treniņbraucienus, izmēģinājuma braucienus, kā arī rīkot ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, Nacionālo bruņoto spēku un zemessargu mācības;
 - 10.14. ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;
 - 10.15. veikt darbības, kuru rezultātā tiek mainīta ezeru, upju, vecupju un strautu krasta līnija un gultne, izņemot upju dabiskā tecējuma vai ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanu;
 - 10.16. iegūt derīgos izrakteņus;
 - 10.17. veikt darbības, kas veicina augsnes erozijas attīstību;
 - 10.18. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot:
 - 10.18.1. dabiski apmežojušās vai pirms aizsargājamās teritorijas izveidošanas apmežotas lauksaimniecības zemes lietošanas kategorijas maiņu uz kategoriju "mežs" vai "krūmājs";
 - 10.18.2. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju;

- 10.18.2.1. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu;
- 10.19. būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, veikt to rekonstrukciju un renovāciju, izņemot, lai novērstu teritoriju applūšanu ārpus aizsargājamās teritorijas, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:
- 10.19.1. upju dabiskā tecējuma, ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju hidroloģiskā režīma atjaunošanu;
- 10.19.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumu veikšanu;
- 10.20. ierīkot iežogotas platības savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē;
- 10.21. cirst kokus, kuru caurmērs 1,3 metru augstumā virs koku sakņu kakla pārsniedz 60 centimetrus, izņemot bīstamos kokus (koki, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību vai infrastruktūras objektus);
- 10.22. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas organizēt brīvā dabā publiskus pasākumus, kā arī nometnes, kurās piedalās vairāk par 60 cilvēkiem.
- 10.23. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (piemēram, takas, maršrutus, skatu torņus, telšu vietas, stāvlaukumus, apmeklētāju centrus un informācijas centrus).
11. Meža zemēs aizliegts:
- 11.1. veikt mežsaimniecisko darbību no 15.marta līdz 31.jūlijam, izņemot:
- 11.1.1. meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumus;
- 11.1.2. bīstamo koku ciršanu un novākšanu;
- 11.2. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;
- 11.3. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot sausos kokus), ja valdaudzes vecums pārsniedz:
- 11.3.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadu;
- 11.3.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadu;
- 11.3.3. apšu audzēm – 30 gadu;
- 11.4. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu elektropārvides un citu lineāro komunikāciju uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz ceļiem;
- 11.5. ierīkot jaunus mežsaimniecības (komersantu) ceļus;
- 11.6. atjaunot mežu stādot vai sējot;
- 11.7. iegūt sūnas un ķērpjus, bojājot vai iznīcinot zemsedzi;
- 11.8. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) meža lauces.
- 11.9. ierīkot jaunas medijamo dzīvnieku piebarošanas lauces, kā arī ievest un izgāzt dabas lieguma teritorijā lauksaimniecības un pārtikas produktus. Ja tas nepieciešams dzīvnieku skaita regulēšanai, pieļaujama automātisko barotavu izmantošana vietās, kur tas neapdraud dabisko biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu saglabāšanu.
- 11.10. Ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts

konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai.

- 11.11. Mežaudzēs uz hektāru saglabā ne mazāk kā 20 kubikmetru sausu stāvošu koku, svaigi vēja gāztu koku un kritalu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus. Sausos kokus un kritalas, kā arī nocirstos bīstamos kokus un nocirsto koku celmus atstāj mežaudzē, lai nodrošinātu trūdošo (atmirušo) koksni kā dzīvesvietu meža ekosistēmā svarīgām sugām.
- 11.12. Uz mežaudzēm, kurās vējgāzes, vējlauzes, slimību infekcijas vai kaitēkļu invāzijas dēļ mežaudzes šķērslaukums kļuvis mazāks par kritisko šķērslaukumu un vēja gāztie, bojātie, sausie stāvošie koki un kritalas netiek izvākti, neattiecina meža atjaunošanas un jaunaudžu kopšanas prasības.
- 11.13. Kopšanas cirtē uz cirsmas hektāru saglabā vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus), vispirms saglabājot resnākos (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, melnalkšņus un kļavas. Ja šādu koku mežaudzē nav, vispirms saglabā apses un bērzus, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.

III Regulējamā režīma zona

12. Regulējamā režīma zona izveidota, lai nodrošinātu dabas lieguma teritorijā sastopamajām klinšu ērgļa dzīvotnēm labvēlīgu aizsardzības statusu.
13. Regulējamā režīma zonā aizliegta saimnieciskā un cita veida darbība, izņemot šādas darbības:
 - 13.1. teritorijas aizsardzības režīma ievērošanas kontrole;
 - 13.2. ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumu īstenošana, kā arī cilvēku glābšana un meklēšana;
 - 13.3. vides monitoringa, nacionālā meža monitoringa un meža inventarizācijas veikšana;
 - 13.4. makšķerēšana;
 - 13.5. savvaļas sēņu, ogu un to produktu ievākšana, nebojājot um neiznīcinot zemsedzi. Ogu ievākšanai aizliegts izmantot speciālās vākšanas palīgierīces;
 - 13.6. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:
 - 13.6.1. zinātniskās pētniecības darbi;
 - 13.6.2. ekosistēmu, īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai un saglabāšanai nepieciešamo pasākumu īstenošana;
14. Regulējama režīma zonā noteikts sezonāls teritorijas apmeklējuma aizliegums periodā no 1. februāra līdz 15. jūlijam, izņemot speciālo klinšu ērgļu pētījumu veikšanu, kā arī valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus.
15. Regulējamā režīma zonā atļautas medības saskaņā ar medības regulējošajiem normatīvajiem aktiem, izņemot šo noteikumu 13. punktā minētā sezonālā teritorijas apmeklējuma aizlieguma perioda laikā.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Angelstam, P. 2004. Habitat thresholds and effects of forest landscape change on the distribution and abundance of black grouse and capercaillie. — Ecol. Bull. 51: 173–187.

Auniņš A. 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildināts izdevums, Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320 lpp.

Āva R., 1994. Augšņu rajonēšana. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 1. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 88.- 90.lpp.

Bergmanis, U., Brehm, K., Matthes, J. 2002. Dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošana augstajos un pārejas purvos. Grāmatā: Opermanis, O. (red.). 2002. Aktuāli savvaļas sugu un biotopu apsaimniekošanas piemēri Latvijā. Rīga. 49-56 lpp.

Birdlife 2013. Bird species' status and trends reporting format for the period 2008-2012

Butler R., Angelstam P., Schlaepfer R. 2004. Quantitative snag targets for the three-toed woodpecker *Picoides tridactylus*. Ecological Bulletins 51: 219-232.

Carlson A. 2000. The effect of habitat loss on a deciduous forest specialist species: the White-backed Woodpecker (*Dendrocopos leucotos*). Forest Ecology and Management 131: 215-221.

Celmiņš A. 2015. Vidējais dzenis. Putni Latvijā un pasaulē. Interneta vietne (<http://www.putni.lv>)

Cibuļskis R. 2010. Latvijas īsspārņu (Coleoptera: Staphylinidae) faunas revīzija. Promocijas darbs bioloģijas doktora grāda iegūšanai zooloģijas apakšnozarē. Daugavpils, Daugavpils Universitātes Sistemātiskās bioloģijas institūts, 387 lpp.

Dzērvenāju lieguma „Lielais – Pelečāres purvs” dabas aizsardzības plāns. Ļaudona, 1997. 1-32.

Czeszczewik D., Walankiewicz W. 2006. Logging affects the White-becked woodbecker *Dendrocotos leucotos* distribution in the Bialowieża Forest. Annales Zoologici Fennici 43: 221 – 227.

EU Floods Directive, 2007. Directive 2007/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the assessment and management of flood risks (Floods Directive). *Official Journal of the European Union*, L 288, vol. 50, 6 November 2007, pp. 27 -34.

Fatare, I. 1992. Sugu kvantitatīvās izplatības analīze. Gr.: Latvijas floras komponentu izplatības analīze un tās nozīme augu sugu aizsardzības koncepcijas izstrādāšanā. Rīga, 17. lpp

Fifth updated list of sites of Community importance (Natura 2000) for the Boreal

biogeographical region, 2012. Commission implementing decision of 18 November 2011 adopting a fifth updated list of sites of Community importance for the Boreal biogeographical region. *Official Journal of the European Union*, L 10, vol. 55, 13 January 2012, pp. 130 -338.

Fleishman E., Murphy D. D., Brussard P. F. 2000. A new method for selection of umbrella species for conservation planning. *Ecological Applications* 10: 569 – 579.

Juškevičs V. un Skrebels J., 2003a. Zemkvartāra virsmas reljefa karte mērogā 1: 500 000 (2. lapa). Krāj.: Āboltiņš O., Brangulis A.J. (red.), *Latvijas ģeoloģiskā karte, mērogs 1:200 000, 34. lapa – Jēkabpils un 24. lapa – Daugavpils; paskaidrojuma teksts un kartes*. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga.

Juškevičs V. un Skrebels J., 2003b. Kvartāra nogulumu biezuma karte. Krāj. Āboltiņš O., Brangulis A.J. (red.), *Latvijas ģeoloģiskā karte, mērogs 1:200 000, 34. lapa – Jēkabpils un 24. lapa – Daugavpils; paskaidrojuma teksts un kartes*. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga, lpp.11.

Juškevičs V., Skrebels J., 2003c. Kvartāra nogulumi, karte mērogā 1 : 200 000 (4. lapa). Krāj. Āboltiņš O., Brangulis A.J. (red.), *Latvijas ģeoloģiskā karte, mērogs 1:200 000, 34. lapa – Jēkabpils un 24. lapa – Daugavpils; paskaidrojuma teksts un kartes*. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga.

Kalniņa A., 1995. Klimatiskā rajonēšana. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 245.lpp.

Kalniņš M. 2007. Protected aquatic insects of latvia – *Leucorrhinia pectoralis* (Charpentier, 1825) (Odonata: Libellulidae). - *Latvijas Entomologists*, 44: 26-32

Krauklis I., 1995. Lielais purvs, Pelečāres purvs. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 3. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 126.lpp.

Latvijas Republikas topogrāfiskā karte M 1 : 50 000, 2007. Kartes lapa 3441 – Rudzāti (LKS-92 koord. sistēma, horizontāļu augstuma šķēlums 10 m; sastādīta pēc 1999.g. aerofotografēšanas materiāliem). Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, Rīga.

Lindstrom A., Green M., Husby M., Kalas J.A., Lehikoinen A. 2015. Large scale monitoring of waders on their boreal and arctic breeding grounds arctic in northern Europe. *Ardea* 103: 3–15.

Martikainen P., Kaila L., Haila Y. 1998. Threatened beetles in White-Backed Woodpecker habitats. *Conservation biology* 12-2: 293-301.

Mūrnieks A. un Guseva L., 2003. Pirmskvartāra nogulumi, karte mērogā 1 : 200 000 (1. lapa). Krāj.: Āboltiņš O., Brangulis A.J. (red.), *Latvijas ģeoloģiskā karte, mērogs 1:200 000, 34. lapa – Jēkabpils un 24. lapa – Daugavpils; paskaidrojuma teksts un kartes*. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga.

Oja R., Valdman H. 2014. Supplementary feeding of wild boar increases ground nest depredation. 9th Baltic theriological conference. Daugvpils, 16-18 October, 2014. Book

of Abstracts.

Pastors A., 1995. Hidroloģiskā rajonēšana. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 148.-151. lpp.

Pasinelli G. & J. Hegelbach 1997. Characteristics of trees preferred by foraging Middle Spotted Woodpecker *Dendrocopos medius* in northern Switzerland. *Ardea* 85: 203-209

Parr R. 1992. The Decline to Extinction of a Population of Golden Plover in North-East Scotland. *Ornis Scandinavica* 23. 2: 152-158

Pechacek P. 2004. Spacing behavior of Eurasian three-toed woodpeckers (*Picoides tridactylus*) during the breeding season in Germany. *The Auk* 121(1): 58-67.

Placēna B., 1994. Dabuma ezers, Pelečāres ezers. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 1. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 227.lpp.

PSRS MP Ģeodēzijas un kartogrāfijas galvenās pārvaldes topogrāfiskā karte M 1 : 10 000, 1973. Kartes lapa C-50-27-3-1-1 (1963.g. koord. sistēma, horizontālu augstuma šķēlums 1 m; 1973.g. izdevums pēc 1970.g. aerofotografēšanas materiāliem un rekognoscijas datiem).

Ramans K., Zelčs V., 1995. Fizioģeogrāfiskā rajonēšana. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 74.-76. lpp.

Roberge J.-M., Angelstam P. 2004 Usefulness of the Umbrella Species Concept as a Conservation Tool. *Conservation Biology* 18 (1): 76 – 85.

Roberge J.-M., Mikusinski G., Svensson S. 2008. The white backed woodpecker: umbrella species for forest conservation planning? *Biodiversity Conservation* 17: 2479 – 2494

Rueda M., Hawkins B. A., Morales-Castilla I., Vidanes R. M., Ferrero M., Rodriguez M. A. 2013. Does fragmentation increase extinction thresholds? A European-wide test with seven forest birds. *Global Ecology and Biogeography* 22: 1282–1292

Strazds M., Hofmanis H., Reihmanis J. 2010. Priekšlikumi medņu riestu apsaimniekošanai Latvijā. Projekta atskaite. Latvijas Ornitoloģijas biedrība.

Strom H., Sonerud G. A. 2001. Home range size and habitat selection in the Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*. *Ornis Fennica* 78: 145-158.

Tabaka L., Gavrilova Ģ., Fatare I., 1988. Flora of vascular plants of the Latvian SSR.- Rīga: Zinātne. – 196 lpp. (krievu val.).

Valsts aizsargājamie dabas objekti Latvijas PSR teritorijā, 1977. Latvijas PSR Ministru Padomes 1977. gada 15. Aprīļa lēmums Nr. 241 „Par valsts aizsargājamo Latvijas PSR teritorijā esošo dabas objektu apstiprināšanu.” Rīga, Liesma, 136 lpp.

Water Framework Directive, 2000. Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy (Water Framework Directive). Official Journal of the European Communities, L 327, vol. 43, 22 December 2000, pp. 1- 72.

Zelčs V. un Šteins V., 1989. Latvijas daba un fizioģeogrāfiskie rajoni. *Zinātne un Tehnika*, 7: 22-24.lpp.

Zelčs V., 1994. Augstā purva mikroreljefs. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 1. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 84.lpp.

Zelčs V., 1995. Jersikas līdzenums. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 2. sēj. Rīga, Latvijas enciklopēdija, 189.-191.lpp.

Zelčs V., 1998. Varakļānu-Stirnienes osu virkne. Grām: Kavacs G. (red.), *Enciklopēdija „Latvija un latvieši. Latvijas daba.”* 6. sēj. Rīga, Preses Nams, 34.-35.lpp.

Interneta informācijas avoti:

Celmiņš A. 2015. Vidējais dzenis. Putni Latvijā un pasaulē. Interneta vietne (<http://www.putni.lv>)

Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2010.- 2015. gadam. Pieejams: <https://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-parvaldiba?id=1107&nid=424>

Daugavas upju baseinu apgabala plūdu riska pārvaldības plāns 2016.-2021. gadam. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2015. Rīga, 57 lpp. Pieejams: [https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/Ud_apsaimn/UBA%20plani/Pludu_riska_parvaldibas_plans_Daugavas_UBA\(2\).pdf](https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/Ud_apsaimn/UBA%20plani/Pludu_riska_parvaldibas_plans_Daugavas_UBA(2).pdf)

Plūdu riska informācijas sistēma. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. URL: <http://pludi.meteo.lv/floris/>

Ramsar sites. The List of Wetlands of International Importance - <http://www.ramsar.org/sites-countries/the-ramsar-sites>

Riebiņu novada teritorijas plānojums 2012. – 2024. gadam. Pieejams: Riebiņu novada teritorijas plānojums 2012. – 2024.gadam. Pieejams: <http://www.riebini.lv/lv/pasvaldiba/teritorijasp>

Riebiņu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2012. – 2030.gadam. Pieejams: http://www.riebini.lv/upload/Strateegija/riebini_ias_15102012_1.redakcija.pdf

Riebiņu novada attīstības programma 2012. – 2018.gadam. Pieejams: www.riebini.lv/upload/.../Attistibas%20programma/riebiniap_esosa_14_03_2012.doc

Riebiņu novada tūrisma attīstības stratēģija 2015.-2022. gadam www.riebini.lv/upload/Dokumenti/2015.gads/turisma_strategija.docx.

*Dabas lieguma „Lielais Pelečāres purvs”
dabas aizsardzības plāns no 2016. gada līdz 2026. gadam*

Krustpils novada attīstības programma 2013. – 2019.gadam. Pieejams:
http://www.krustpils.lv/files/Krustpils_novada_AP.pdf

Krustpils novada teritorijas plānojums 2013. - 2024.gadam
http://www.krustpils.lv/files/Paskaidrojuma_raksts.pdf

Līvānu novada teritorijas plānojums 2013. - 2024.gadam
<http://www.livani.lv/page/539>

Līvānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.gadam
http://www.livani.lv/upload/faili/ATT-STRAT-2013-2030/Livanu_ilgtspejigas_attistibas_strategija_apstiprinata_29082013.pdf

Līvānu novada pašvaldības integrētās attīstības programma 2012.-2018.gadam
http://www.livani.lv/upload/faili/projekti/livanu_novada_attistibas_programma_2012-2018.pdf

Varakļānu novada teritorijas plānojums 2014.-2025.gadam
<http://www.varaklani.lv/11460>

Varakļānu novada attīstības programma 2014. – 2020. Gadam
<http://www.varaklani.lv/11504>

www.ezeri.lv